

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN
BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNİ
KULLANIM DÜZEYLERİNİN
YENİLİĞİN YAYILIMI KURAMINA GÖRE
İNCELENMESİ**

Mesut IŞIKLI
Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Yrd. Doç. Dr. M. Kemal KARAMAN

Uşak
Ekim, 2010

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNİ
KULLANIM DÜZEYLERİNİN YENİLİĞİN YAYILIMI KURAMINA GÖRE
İNCELENMESİ**

Mesut IŞIKLI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. M. Kemal KARAMAN

UŞAK

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ekim, 2010

ÖZET

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNİ KULLANIM DÜZEYLERİNİN YENİLİĞİN YAYILIMI KURAMINA GÖRE İNCELENMESİ

Mesut IŞIKLI

İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekim 2010

Danışman: Yrd. Doç. Dr. M. Kemal KARAMAN

Bu araştırmanın temel amacı; ilköğretim birinci kademede görev yapmakta olan Sınıf Öğretmenlerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerini (BİT) kullanım düzeylerini, çalışılan okulun teknolojik imkanları, kıdem yılı ve hizmet içi eğitim gibi değişkenler açısından incelemek ve öğretmenlerin BİT entegrasyon sürecinde buldukları aşamaları Yeniliğin Yayılımı Kuramı'na göre incelemektir.

Araştırma betimsel bir durum saptaması niteliğinde olup, nitel araştırma teknikleri temel alınarak desenlenmiştir. Araştırmada verilerin toplanması için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma grubunu Uşak ili merkez İlköğretim Okullarında görev yapan 14 Sınıf Öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; öğretmenlerin BİT' i eğitim-öğretim sürecinde kullanım amaçları; öğrencinin dikkatini çekmek, kalıcı öğrenmeleri sağlamak, zamandan tasarruf etmek, bireysel farklılıkları dikkate alabilmek, farklı zekâ alanlarına ve farklı duylara hitap edebilmek olarak belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecinde BİT kullanımları, çalışılan okulun teknolojik imkânları, kıdem yılı ve hizmet içi eğitim görmeleri gibi değişkenler açısından incelendiğinde farklılık göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre; bilgisayar, ofis programları ve internetin, öğretmenler arasında yayılımını tamamladıkları; bununla birlikte elektronik posta ve forum/blog yapılarının yayılımlarını tamamlamadıkları görülmektedir. Yayılımını tamamlamış olan BİT araçlarının eğitim-öğretim sürecine tam entegre oldukları söylenemez.

Anahtar Kelimeler: Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT), BİT'in Eğitime Entegrasyonu, Yeniliğin Yayılımı Kuramı

ABSTRACT**DETERMINATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION
TECHNOLOGIES USING LEVELS OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS
ACCORDING TO DIFFUSION OF INNOVATION THEORY****Mesut IŞIKLI****Department of Primary Education****Institute of Social Sciences UŞak University, October 2010****Supervisor: Asst. Prof. Dr. M. Kemal KARAMAN**

The main purpose of this study is to determine effects of the variables of seniority, in-service training, opportunity, on status of teachers using ICT and to analyze ICT integration levels of teachers according to Diffusion of Innovations Theory. This research is a descriptive case study. The study has been designed on the basis of qualitative research techniques. Semi-structured interview form was used to collect research data. The sample consists of 14 primary school teachers that working in Primary Schools of UŞak.

According to the results obtained from the research, as the teachers purpose of using ICT in the integration teaching-learning process was determined that attracting the attention of the student, providing permanent learning, time saving and taking into account individual differences, being used in different areas of intelligence and different senses. According to findings; status of teachers' using ICT in the teaching-learning process shows differentiation when analyzed in terms of seniority, in-service training and opportunity variables. Also it was seen that computer, internet and office has completed diffusion among teachers however e-mail and forums/blogs structures have not. It can be said that these instruments has not been sufficiently integrated in teaching-learning process.

Keywords: Information and Communication Technologies (I.C.T.), Integration of I.C.T. in Education, Diffusion of innovation Theory.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mesut IŞIKLI'nın "Sınıf Öğretmenlerinin Bilgi Ve İletişim Teknolojilerini Kullanım Düzeylerinin Yeniliğin Yayılımı Kuramına Göre İncelenmesi" başlıklı tezi 04.10.2010 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, Yüksek Lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Üye (Tez Danışmanı): Yrd. Doç. Dr. M. Kemal KARAMAN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Metin DEMİR

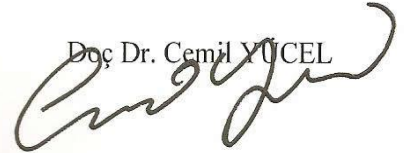

Üye : Yrd. Doç. Dr. M. Akif HELVACI

Enstitü Müdürü

Doç Dr. Cemil YÜCEL

ÖNSÖZ

Teknoloji hızla ilerlemekte ve bu ilerleyişle birlikte birçok sistemde olduğu gibi eğitim sisteminde de değişimlere öncülük etmektedir. Eğitim sistemlerinde meydana gelen değişikliklere öğretmenlerin de ayak uydurmaları ve gelişen teknolojileri eğitim-öğretim süreçlerinde kullanmaları zorunluluk haline gelmiştir. İlgili alanyazın incelendiğinde, ülkemizde teknolojinin eğitim-öğretim sürecinde kullanımı diğer bir ifade ile bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim-öğretim süreçlerine entegrasyonu konusunda bir takım sıkıntılar olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışma ile süreçte yaşanan sıkıntıları belirlemek ve Yeniliğin Yayılımı Kuramı temel alınarak, öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecinde BİT kullanım düzeyleri üzerinde inceleme yapmak amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın yürütülmesinde en büyük destekçim olan, danışmanım sayın Yrd. Doç. Dr. M. Kemal KARAMAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Çalışmanın her aşamasında, benimle birlikte çalışarak bana destek veren Arş. Gör. Murat EKİCİ'ye teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmanın başlangıcından sonuna kadar benden desteklerini esirgemeyen sevgili eşim Bahar ve biricik kızım Ece' ye ve aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ekim, 2010

Mesut IŞIKLI

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Mesut IŞIKLI
Doğum Yeri ve Tarihi : Sincanlı / 08.11.1982
Lisans Öğretimi : Afyon Kocatepe Üniversitesi Uşak Eğitim Fakültesi
Sınıf Öğretmenliği Bölümü
Yüksek Lisans Öğretimi : Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim A.B.D. Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim
Bölümü Araştırma Görevlisi

Projeler

:

1. Proje Finans Müdürü Uşak Çocuk Haklarının Korunmasında Liderliğe Koşuyor Projesi, A. B. Projesi, Ocak 2008 - Temmuz 2008.
2. Proje Asistanı Üniversite Öğrencilerinde Üreme Sağlığı Projesi, Avrupa Birliği Eğitim Programı, Haziran 2006- Mayıs 2007.

İletişim

E-posta adresi : mesut.isikli@usak.edu.tr

İÇİNDEKİLER

Özet.....	iii
Abstract.....	iv
Jüri ve Enstitü Onayı.....	v
Önsöz.....	vi
Özgeçmiş.....	vii
Tablolar Listesi.....	x
Şekiller Listesi.....	xi
Kısaltmalar.....	xii

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu.....	3
1.2 Amaç.....	5
1.3 Önem.....	5
1.4 Sınırlılıklar.....	6
1.5 Tanımlar.....	6

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Kuramsal Açıklamalar.....	7
2.1.1. Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT).....	7
2.1.2. BİT' in Eğitim Öğretim Sürecine Entegrasyonu.....	9
2.1.3. Yeniliğin Yayılımı Kuramı.....	11
2.2 İlgili Araştırmalar.....	22

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	29
3.2. Çalışma Grubu.....	29
3.3. Veri Toplama Aracı.....	30
3.4. Verilerin Toplanması.....	31
3.5. Verilerin Analizi.....	31

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Öğretmenlerin Demografik Bilgilerine Yönelik Bulgular.....	33
4.1.1. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları.....	33
4.1.2. Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımları.....	33
4.1.3. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımları.....	34
4.1.4. Öğretmenlerin Kıdem Yıllarına Göre Dağılımları.....	35
4.1.5. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türüne Göre Dağılımları.....	36
4.1.6. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulun Bulunduğu Bölgeye Göre Dağılımları.....	37
4.1.7. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumuna Göre Dağılımları	37

4.2. Öğretmenlerin Eğitim-Öğretim Sürecinde Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanım Amaçları.....	38
4.3. Öğretmenlerin BİT Araçlarını Kullanım Sıklıklarına Yönelik Bulgular	40
4.4. Öğretmenlerin BİT Araçlarını Kullanım Sıklıklarınının BİT Araçlarına Göre Durumuna Yönelik Bulgular.....	43
4.5. Öğretmenlerin Yeniliğin Yayılımı Kuramına Göre Buldukları Aşamalar..	45
4.5.1. Bilgisayar	45
4.5.2. Office Programları	47
4.5.3. World Wide Web	48
4.5.4. Elektronik Posta	51
4.5.5. Forum / Blog Yapıları	53
BÖLÜM V	
TARTIŞMALAR VE YORUMLAR	54
BÖLÜM VI	
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	
6.1 Sonuçlar	62
6.2 Öneriler	63
KAYNAKÇA	65
EKLER.....	73

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 4.1.1. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları.....	33
Tablo 4.1.2. Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımları	34
Tablo 4.1.3. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımları.....	35
Tablo 4.1.4. Öğretmenlerin Kıdem Yıllarına Göre Dağılımları.....	36
Tablo 4.1.5. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türüne Göre Dağılımları.....	36
Tablo 4.1.6. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulun Bulunduğu Bölgeye Göre Dağılımları	37
Tablo 4.1.7. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumlarına Göre Dağılımları	37
Tablo 4.2. Öğretmenlerin BİT Kullanım Amaçları	39
Tablo 4.3. Öğretmenlerin BİT Araçlarını Kullanım Sıklıkları.....	40
Tablo 4.4. Öğretmenlerin BİT Araçlarını Kullanım Sıklıklarınının BİT Araçlarına Göre Durumu	43

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Yeniliğe Karar Verme Süreci	15
Şekil 2. Benimseyici Kategorileri	18
Şekil 3. Yeninin Benimsenme Hızına Etki Eden Değişkenler.....	21

KISALTMALAR

BİT : Bilgi ve İletişim Teknolojileri

BT : Bilgi Teknolojileri

ISTE : International Society for Technology in Education

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

NETS : National Educational Technology Standarts

BÖLÜM I

GİRİŞ

Teknoloji geçtiğimiz yüzyılda hızlı bir gelişme göstermiş, günümüzde gelişme hızını daha da artırmıştır. Teknolojideki gelişmeler bütün alanlarda olduğu gibi, etkisini Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) üzerinde de göstermiştir. Demiraslan ve Usluel (2005) tarafından “bilgisayar, mikro elektronik ve telekomünikasyon üçlüsü” olarak tanımlanan BİT’ teki gelişmelerin, eğitim sistemlerini de etkilediği görülmektedir. Bu gelişimleri izlemek ve tüm bu gelişimlere adapte olabilmek adına sosyal hayatta oluşan bir takım değişikliklerin yanında eğitim sistemlerinin de kendilerini yenilemeye başladıkları görülmektedir. (Akpınar, 2003).

Gelişen ve durmadan ilerleyen teknolojiler ile birlikte bilgi çoğalmış ve karmaşık bir duruma gelmiştir. Bunun yanı sıra nüfusumuzun artmasıyla doğru orantılı olarak yaşanan öğrenci sayısındaki artış, bir takım sorunları da beraberinde getirmiştir. “Genç ve yetişkin öğrenci sayısındaki artış ve eğitimden hizmet bekleyen bireylerin ilgi ve isteklerindeki çeşitlilik eğitim kurumlarını daha çok teknoloji kullanmaya yöneltmiş bulunmaktadır” (Helvacı, 2008). Yaşanan bu problemlere çözüm aranmasıyla birlikte, eğitim-öğretim sürecinin ve niteliğinin gelişmesinde önemli rol oynayan yeni teknolojilerin eğitim kurumlarına girmesi zorunlu hale gelmiştir (Uşun, 2003).

2004 ve 2005 yıllarında uygulanmaya başlanan yeni öğretim programlarıyla Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin (BİT), eğitim-öğretim süreci içerisinde daha fazla yer almaya başladığı görülmektedir. BİT’ in eğitim öğretim sürecine dâhil olması bilginin öğrenciye aktarılmasında veya hedef kitlenin öğrenmeyi öğrenmesinde birçok faydalar sağlamıştır. Özellikle yapılandırmacı eğitim anlayışına geçildikten sonra öğrencilerin daha çok teknoloji ile çalışması bilgiyi ezberlemek yerine her zaman ulaşabileceklerini bilmeleri eğitim-öğretim sürecini kolaylaştırmış, bununla birlikte kalıcı öğrenmeler üst düzeye çıkmıştır. BİT’ in eğitim-öğretim sürecinde kullanılmasının, öğrenci başarısının artmasında, üst düzey öğrenme becerilerinin gelişmesinde, bilginin yapılandırılması süreçlerinde önemli rol oynadığı

görülmektedir (Haşlaman vd., 2007). Ayrıca yapılan araştırmalara göre; öğrenci merkezli öğretim uygulamalarında eğer BİT kullanılırsa, öğretmenler öğretme konusunda daha fazla başarı göstermektedirler (Kozma, 1991).

Ülkemizde uygulamaya konulan yeni program ile öğretmenin etkin durumundan öte öğrencinin etkin olduğu yapılandırmacı eğitim yaklaşımı benimsenmiştir. Öğretmenin merkezde ve sınıfın tek yöneticisi olduğu, öğrencinin ise pasif bir biçimde dinlediği ya da not tuttuğu öğretim yaklaşımlarının öğrenmeyi gerçekleştirmede etkili olmadığı pek çok eğitimci tarafından kabul görmektedir (Erdamar ve Demirel, 2008). Öğrenciler eski program yaklaşımlarında bilgiyi alan konumunda iken; yeni programla birlikte öğrencinin, öğrenmeyi öğrenen ve kalıcı öğrenmeleri sağlamak adına bilgiyi kendisinde yapılandıran bir duruma gelmesi hedeflenmiştir (Fer ve Cırık, 2007). Hedeflenen bu duruma ulaşmak için, yapılandırmacı eğitim anlayışı uygulamaya koyulmuş bununla birlikte bilgi yoğunluğundan çok, etkinlik ağırlıklı bir öğretim mantığı uygulanmaya başlanmıştır. Öğretmenin öğrenciye bilgi aktarmak yerine öğrencinin bilgiye ulaşabilmesine rehberlik etmesi ve bu rehberlik sürecinde hedef kitlenin öğrenmeyi öğrenmelerini sağlamak için, çoklu zekâ alanlarından da faydalanması gerekliliği ortaya çıktığı söylenebilir. Farklı zekâ alanlarına hitap ederken çoklu ortam araçlarıyla birlikte teknolojinin kullanımı, öğrenme ortamında hedeflenen etkililiğe ulaşmada büyük rol oynayacaktır (Yılmaz, 2007).

Derse hazırlık aşaması, ders aşaması ve değerlendirme aşaması olarak üç bölümden oluşan öğretim sürecinde öğretmenler klasik yöntemlerle yeni programın uygulamasını yapmaya çalıştıklarında zamanı iyi yönetememekte ve sorunlar yaşamaktadırlar. Müfredatın yetiştirilmesi, öğrencinin kalıcı olarak öğrenmesini hatta öğrenmeyi öğrenmesini sağlamak adına eğer öğretmen bu yeni programda klasik yöntemler kullanırsa başarıya ulaşmakta zorlanacağı söylenebilir. Bu noktada BİT' in eğitim-öğretim sürecinde kullanımının sürece katkılar sağlayacağı düşünülebilir (Güven, 2008; Bal, 2008; Kayıkçı ve Sabancı, 2009)

BİT' in eğitim-öğretim sürecinde kullanımı ve yeni öğretim yaklaşımlarının etkili bir şekilde uygulanabilmesi için eğitim sistemlerinin öğretmenlerden bir takım beklentileri bulunmaktadır. Eğitimin amaçlarından biri de toplumun gereksinimleri doğrultusunda bireyler yetiştirmek olduğuna göre, öğretmenlerin, bilgi toplumlarının özelliklerini göz önüne alarak bilgi çağına uygun, çağın gerektirdiği bilgilerle donanımlı öğrenciler yetiştirmeleri gerekmektedir. Bu durumda öğretmenlerin çağın

gerektirdiği bilgi ve teknolojiye sahip, değişmeye ayak uydurabilen kişiler olması gerekmektedir (Yılmaz, 2007; Akkoyunlu, 1995).

1.1 Problem Durumu

Teknolojinin hızla ilerlemesi ile birlikte bilgi teknolojilerinin yanı sıra iletişim teknolojileri de hızla gelişim göstermektedir. Bu hızlı gelişmeler sonucunda her ülkenin eğitim sistemini, teknolojinin gereklerini yerine getirecek şekilde yeniden yapılandırma sürecine girdiği gibi, gelişim sürecinde olan bir ülke olarak bizimde bu değişime ayak uydurmamız yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır (Çetin vd, 2004).

Teknolojide yaşanan bu gelişmelere paralel olarak, eğitim öğretim sürecinde uygulayıcı konumunda olan öğretmenlerin yaşanan yenilikleri takip ve transfer etmesi, teknolojik yenilikleri benimseyerek yeniliklerden eğitim ortamlarında işlevsel bir biçimde yararlanması gerekmektedir (Kılıçer, 2008). Öğretmenin eğitim-öğretim süreci içerisinde kullanacağı farklı yöntem ve teknikler, transfer edilen bu araçlar ile zenginleşerek öğrenme-öğretme ortamının etkililiği artırılmış olacaktır. Kullanılacak olan yöntem ve tekniklerin aynı anda birden fazla duyu organına hitap etmesiyle birlikte öğrenme daha kalıcı bir hale gelecektir (Kurtde, 2008; Dursun, 2006). Bu amaçla öğretimsel etkinlikler içerisinde ve öncesinde bilgisayar animasyonları ve görsel efektler gibi çoklu ortam araçlarının kullanımı öğrenci başarısını artıran örnekler olarak söylenebilir (Kell ve Jones, 2007).

Endüstri, ekonomi ve iletişim gibi birçok toplumsal sistem, eğitim kurumlarının teknolojiyi kullanabilen bireyler yetiştirmesini beklemektedir. Eğitim sistemi de aynı işlevi öğretmenlerden beklemektedir. Öğretmenlerin de bilgi toplumu bireyleri yetiştirebilmeleri için derslerini teknoloji ile bütünleştirmeleri beklenmektedir (Çelik ve Kahyaoğlu, 2007). Bu beklentiden hareketle, Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin eğitim-öğretim sürecinde kullanımı konusunda öğretmenlerimizin kendilerini yetiştirmesi, geliştirmesi beklenmektedir ve öğretmenin artık BİT ile ilgili bilgi ve beceriler kazanması gereklilik haline gelmiştir (Aşkar ve Olkun, 2005). Bu beklenti sadece teknoloji kullanımını öğretmeyi değil onları aynı zamanda öğretim etkinliklerinde kullanmayı da kapsamaktadır (Cüre ve Özdener, 2008; Tor ve Erden, 2004). Yapılan araştırmalar gelişen ve değişen bilim ve teknoloji karşısında sınıf öğretmenlerinin kendilerini bu gelişmelere göre yetiştiremediklerini ve eğitim

teknolojilerini kullanmaları konusunda önemli sayılabilecek miktarda eksikliklerinin olduğunu göstermektedir (Yılmaz, 2007). Başka bir ifade ile öğretmenlerin eğitimde teknolojiyi kullanmakta ve yeni teknolojik gelişmeleri eğitime adapte etmede sorunlar yaşadıkları görülmektedir. (Karal ve Berigel, 2006).

Bu amaçlarla Milli Eğitim Bakanlığı 2006 yılında yayınlamış olduğu Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri kitabında; öğretmenlerde BİT alanında bulunması gereken; farklı yeterlik alanlarındaki performans göstergelerini; Bilgi ve İletişim Teknolojileri ile ilgili yasal ve ahlaki sorumlulukları bilir ve bunları öğrencilere kazandırır, teknoloji okuryazarıdır (teknoloji ile ilgili kavram ve uygulamaların bilgi ve becerisine sahiptir), Bilgi ve İletişim Teknolojilerindeki gelişmeleri izler, mesleki gelişimini desteklemek ve verimliliği artırmak için bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanır, Bilgi ve İletişim Teknolojilerinden (çevrimiçi dergi, paket yazılımlar, e-posta vb.) bilgi paylaşma amacıyla yararlanır, Bilgi ve İletişim Teknolojilerini de kullanarak farklı deneyimlere özelliklere ve yeteneklere sahip öğrencilere uygun öğrenme ortamları hazırlar, ders planında bilgi ve iletişim teknolojilerinin nasıl kullanılacağına yer verir, materyal hazırlamada bilgisayar ve diğer teknolojik araçlardan yararlanır, teknolojik ortamlardaki (veritabanları, çevrimiçi kaynaklar vb.) öğretmen-öğrenme ile ilgili kaynaklara ulaşır, bunları doğruluk ve uygunlukları açısından değerlendirir, teknoloji kaynaklarının etkili kullanımına model olur ve bunları öğretir, öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını dikkate alarak öğrenci merkezli stratejileri destekleyen teknolojiler kullanır, Bilgi ve İletişim Teknolojilerini kullanarak verileri analiz eder, Bilgi ve İletişim Teknolojilerini de kullanarak değerlendirme sonuçlarını veliler, okul yönetimi ve diğer eğitimcilerle paylaşır, olarak tanımlamıştır (MEB 2006).

Ayrıca uluslararası bir dernek olan ISTE, 2008 yılında yayınlamış olduğu NETS (National Educational Technology Standards) raporunda öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecinde teknoloji kullanımı konusundaki sorumluluklarını özetle; öğrencileri dijital araçları ve kaynakları kullanarak gerçek yaşam problemlerini keşfetmeye ve bu problemleri çözmeye yönlendirmelidirler, öğrencilerin öğrenmelerini ve üretkenliklerini arttırmak için dijital araçları ve kaynakları içeren ilişkili öğrenme deneyimlerini tasarlamalı veya öğrencileri buna uyarlamalıdır, gelişmiş teknolojileri içeren zenginleştirilmiş öğrenme ortamları sunarak bütün öğrencilerin bireysel meraklarının peşine düşmelerini sağlamalıdır, öğrencilerin

farklı öğrenme stillerine, çalışma stratejilerine ve yeteneklerine vurgu yapabilmek için dijital araçları ve kaynakları kullanarak öğrenme etkinliklerini kişiselleştirmeli ve ihtiyaca göre uyarlayabilmelidirler, öğrencilerin yenilikçiliklerini ve başarılarını desteklemek için dijital araçları ve kaynakları kullanarak öğrencilerle, akranlarla, ebeveynlerle ve toplumun diğer üyeleriyle işbirliği yapmalıdırlar, birlikte çalışmalıdırlar, araştırma ve öğrenmeyi destekleyen bilgi kaynaklarının yerleştirilmesi, analiz edilmesi, değerlendirilmesi ve kullanılması için var olan ve yeni çıkan dijital araçların etkili kullanımında model olup, yardımcı olmalıdırlar, dijital vatandaşlığı ve sorumluluğu tanıtmalı ve dijital görgü kurallarını geliştirmelidirler, teknoloji ve bilgi kullanımı ile ilgili sosyal etkileşimlerden sorumlu olmalıdırlar, olarak belirlemiştir (ISTE, 2008).

Tüm bu sorunlar ve beklentiler dikkate alınarak bu araştırmada Sınıf Öğretmenlerinin BİT kullanım düzeyleri belirli değişkenler açısından incelenmiş ve Rogers tarafından ortaya konulmuş olan Yeniliğin Yayılımı Kuramı temelinde, Sınıf Öğretmenlerinin bulunduğu aşamalar belirlenmeye çalışılmıştır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim birinci kademedeki görev yapmakta olan Sınıf Öğretmenlerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerini (BİT) kullanım düzeylerini, çalışılan okulun teknolojik imkanları, kıdem yılı ve hizmet içi eğitim gibi değişkenler açısından incelemek ve öğretmenlerin BİT entegrasyon sürecinde buldukları aşamaları Yeniliğin Yayılımı Kuramı'na göre incelemektir.

1. İlköğretim birinci kademedeki görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin BİT kullanım düzeylerinin, çalıştıkları okulun teknolojik imkânları, aldıkları hizmet içi eğitim ve kıdem yılları değişkenleri açısından durumu nedir?
2. Yeniliğin Yayılımı Kuramına göre öğretmenler BİT'in eğitim-öğretim sürecine entegrasyonunda hangi aşamada bulunmaktadırlar?

1.3. Önem

Bilgi ve İletişim Teknolojileri yoğun gelişmelerle birlikte okullarımızda kullanılmaya başlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı okullarda bilgi teknolojisi sınıfları kurmakta, bununla birlikte 2006 yılında yayınlanan öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri kitabıyla, öğretmenlerden bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma ve benimseme konusunda beklentilerini sunmaktadır. Öğretmenlerimiz bu teknolojik

gelişimlere ayak uydurmak, çok daha fazla bilgiye çok daha hızlı erişmek ve öğrencilerin erişimlerini sağlamak adına Bilgi ve İletişim Teknolojilerini kullanmak durumundadırlar.

Bu araştırma ile Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin eğitim ve öğretim sürecine entegrasyonu aşamasında öğretmenlerin yaşadıkları sorunları ortaya koymak, Yeniliğin Yayılımı Kuramı'na göre buldukları aşamaları belirlemek ve buldukları aşamaların sebeplerini çeşitli değişkenler açısından incelemek amaçlanmaktadır. Ortaya çıkan sonuçlar ışığında hem öğretmenlere hem de program geliştiricilere tavsiyelerde bulunulacak ve sorunlar dile getirilerek çözümlere ulaşma yolunda çalışmanın sınırlılıkları doğrultusunda önerilerde bulunulacaktır.

1.4. Sınırlılıklar

1. Araştırma Uşak İli merkezinde çeşitli okullarda görev yapmakta olan, 14 Sınıf Öğretmeni ile sınırlıdır.

2. Araştırma Bilgi ve İletişim Teknolojisi araçlarından bilgisayar, ofis programları, internet, e-posta ve forum / blog yapıları ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Bilgi ve İletişim Teknolojileri: Verilerin kayıt edilmesi, saklanması, belirli bir işlem sürecinden geçirmek suretiyle bilgiler üretilmesi, üretilen bu bilgilere erişilmesi, saklanması ve nakledilmesi gibi işlemlerin etkili ve verimli yapılmasına olanak sağlayan teknolojilerdir.

Entegrasyon: BİT' in eğitim-öğretim süreci ile bütünleştirilmesi.

Ofis Programları: Kurumların ve kişilerin bilgisayardaki ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile yazılmış, Word, Excel, PowerPoint, Access gibi paket programlardır.

Yenilik: Kullanıcılar ve sosyal sistem tarafından yeni kabul edilen fikir, nesne, uygulama, her şeydir. Araştırmada BİT yenilik olarak ele alınmıştır.

Yayılm: Yeni ile ilgili olarak, toplumsal sistemin bireyleri arasında belirli kanallar aracılığıyla iletişimde bulunma sürecidir.

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Açıklamalar

2.1.1. Bilgi ve İletişim Teknolojileri

Yaşadığımız çağ artık bilgi ve teknoloji çağı olarak adlandırılmaktadır. Teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler bilginin hızla yayılmasını sağlamıştır. Bilgi ve bilginin yayılmasının artması teknolojik gelişmelerin sonucudur. Teknolojideki gelişmeler genel olarak hayatın her alanını etkilemiş durumdadır. Özelde ise eğitim-öğretim ortamlarını etkilediği görülmektedir. Bu noktada karşımıza, teknoloji ve eğitim teknolojisi kavramları çıkmaktadır. Bu kavramların yanı sıra öne çıkan bir diğer kavram ise eğitim öğretimde kalitenin artırılması, kalıcı öğrenmelerin sağlanması için teknolojinin eğitimde kullanılmasıdır.

“Teknoloji en genel anlamda kazanılmış yeteneklerin işe koşulmasıyla doğaya egemen olmak için gerekli işlevsel yapılar oluşturma olarak ifade edilebilir” (Alkan, 2005). Aynı zamanda teknoloji; makine ve aygıtlar koleksiyonu olmaktan öteye davranışlar için bir yol da teşkil eden ve moderniteye işaret eden bir kavramdır. Bununla birlikte teknoloji, insanların hayat standartlarını yükseltmek için işe koşulan ürünlerin bütünüdür (İşman, 2003; İşman, 2005).

Tor ve Erden (2004) ise teknolojiyi bireylerin ellerindeki mevcut araç ve gereçleri kullanarak hayatlarını kolaylaştıracak yeni ürünler elde etmesi olarak tanımlamışlardır. Başka bir ifade ile teknolojinin yaşam kalitesini artırmak üzere üretilen ürünler olduğu söylenebilir (Bacanak, vd, 2003). Ayrıca teknoloji yunanca sanat ve bilmek, sözcüklerinin birleşiminden oluşmuş ve insanoğlunun gereklerine uygun yardımcı alet ve araçların yapılması ya da üretilmesi için gerekli bilgi ve yetenek olarak da tanımlanabilir (Wikipedia, 2010).

Eğitim teknolojisi en genel anlamda eğitim-öğretim ortamlarını etkili bir şekilde tasarımlayan, öğrenme ve öğretme de meydana gelen sorunları çözen,

öğrenme ürününün kalitesini ve kalıcılığını artıran bir akademik sistemler bütünü olduğu ve eğitim teknolojisinin temel amacının, öğrenmeyi etkili ve kalıcı bir biçimde sağlamak olduğu söylenebilir (İşman, 2002; İşman, 2005). Ayrıca Alkan (2005)'a göre eğitim teknolojisi; “genelde eğitime, özelde öğrenme durumuna egemen olmak için ilgili bilgi ve becerilerin işe koşulmasıyla öğrenme ya da eğitim süreçlerinin işlevsel olarak yapılandırılmasıdır”. İlgili alanyazın tarandığında eğitim teknolojisi kavramının, sıklıkla BİT ile aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir fakat bu kullanımın çok doğru olmadığı söylenebilir. İki kavram için de yapılan tanımlar göz önüne alındığında BİT’ in eğitim teknolojisi kavramının alt kümesi veya eğitim teknolojisinin araç-gereç boyutunu işaret ettiği söylenebilir.

Bilgi ve İletişim Teknolojileri, internet, e-posta, çoklu ortamlar gibi bilgisayara dayalı teknolojileri kapsayan ve bireyin kişisel ya da mesleki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kullandığı tüm araçları ifade etmektedir (Lowe ve McAuley 2000 akt. Akkoyunlu ve Erdem, 2002). Bu çerçevede incelendiğinde bilgi ve iletişim teknolojilerini; bilgilerin kayıt edilmesini, saklanmasını, belirli bir işlem sürecinden geçirmek suretiyle bilgiler üretilmesini, üretilen bu bilgilere erişilmesini, saklanmasını ve nakledilmesini sağlayan teknolojiler olarak tanımlamak mümkündür (Alkan, 2005; Tutor2u, 2010; Wikipedia, 2010). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi, bilgi toplumlarının ortaya çıkmasına neden olmuş, toplumların yeni teknolojik gelişmeleri izlemeleri ve kendilerine uygulamaları zorunlu hale gelmiştir (Uşun, 2000). Bu sebeple ülkemizde de bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim-öğretim süreçlerine dahil edilmesi ile ilgili araştırmalar yoğunlaşmıştır.

Bilgi ve İletişim Teknolojileri içerisinde de bilgisayarlar kuşkusuz, şimdiye kadar var olanlar içerisinde bilgi çağını başlatan en önemli makinelerden biridir (Akkoyunlu, 1995). Eğitim-öğretim etkinliklerini bireysel ihtiyaçlara cevap verecek şekilde düzenlemek, eğitim hizmetlerini daha verimli ve etkili bir biçimde yürütmek ve çağdaş bir eğitim-öğretim ortamı yaratmak amacıyla diğer araçlar gibi bilgisayarlarda geniş ölçüde kullanılmaktadır (Uşun, 2000). Ayrıca eğitim-öğretim sürecinde de en fazla kullanılan BİT araçlarından bir tanesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilgisayarlar özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesinde ve yaygınlaşmasında önemli bir yere sahiptir. Aynı zamanda “eğitim-öğretim sürecine de damgasını vuran ve yaygınlaştırılması konusunda büyük projeler ve çalışmalara girişilen bilgisayarlar özellikle etkili eğitsel yazılımların hazırlanmasıyla öğretme-

öğrenme sürecine önemli katkılar sağladığı”, yapılan bilimsel araştırmaların sonucundan anlaşılmaktadır (Tor ve Erden, 2004)

2.1.2. BİT’ in Eğitim-Öğretim Sürecine Entegrasyonu

Entegrasyon Fransızca kökenli bir sözcük olup, bütünleşme, uyum anlamlarına gelmektedir (TDK 2010). Bilgi ve iletişim teknolojileri entegrasyonu ise bilgiyi üretme, işleme saklama paylaşma bilgiye erişim ve eğitim-öğretim sürecinde BİT’ in işe koşulması olarak anlaşılabilir. Bilgi ve İletişim Teknolojileri’ nin eğitim-öğretim sürecinde kullanılması, süreçle bütünleşmesi, uyum içinde bir arada işe koşulması durumu BİT’ in entegrasyonu olarak ifade edilebilir.

Demiraslan ve Usluel (2006)’ ya göre ise BİT’ in öğrenme-öğretme sürecine entegrasyonu, öğretmenler, öğrenciler, okul yönetimi, eğitim programları ve okul kültürü gibi birçok dinamiği içinde barındıran karmaşık ve çok boyutlu bir süreçtir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin entegrasyonu öğrencilerle öğrenilen konu arasındaki iletişimin yanı sıra öğrenci – öğretmen ve öğrenci – öğrenci arasındaki iletişimi de desteklemektedir (Chou, 2003 Akt. ÖZTOK, 2007).

Başarılı bir BİT entegrasyonu süreci; anından gerçekleşen bir olgu değil zamana yayılmış bir süreç olarak algılanmalıdır (Akbulut, 2008). Ayrıca alanyazın tarandığında BİT’ in entegrasyonunun nasıl olması gerektiği soruları tekrarlanıp durmaktadır (Tondeur vd., 2008). Son yirmi yıldır ülkeler BİT’in eğitimde kullanılmasını sağlayabilmek için programlar başlatmış ve halen yeni teknolojilerle bütünleştirme çalışmaları devam etmektedir. Buna rağmen BİT’in eğitimde etkin kullanımında büyük bir hayal kırıklığı yaşanmaktadır (Alev ve Yiğit, 2009).

Problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılık, aktif ve bağımsız öğrenenler olma, yaşam boyu öğrenme olarak ifade edilen becerilerin öğrencilere kazandırılmasının, teknolojinin sınıftaki öğrenme etkinlikleriyle bütünleştirilmesi yoluyla gerçekleşeceği ileri sürülürken bunun sadece teknoloji okur-yazarlık programlarıyla mümkün olamayacağı düşünülmektedir. Böylece BİT’ in ayrı bir konu alanı olarak öğretiminden, öğretim programına entegrasyonuna doğru bir eğilim gerçekleşmektedir (Usluel ve Demiraslan, 2005).

Dünyada çoğu eğitim sistemlerinde öğretmenler BİT’i öğretimsel işlerinde kullanmaktadırlar (Haydn ve Barton,2008). Aynı şekilde ülkemizdeki öğretmenlerde BİT’i eğitim-öğretim sürecinde etkili bir biçimde kullanabilir düzeye gelmelidir fakat

öğretmenlerimizin bu konuda eksik oldukları görülmektedir. Yapılan birçok araştırma durumu destekler niteliktedir. Öğretmenlerimiz genel olarak klasik olan bilgi ve iletişim teknolojilerini eğitim-öğretim ortamlarında etkin olarak kullanırken; internet, arama motorları gibi yeni nesil bilgi ve iletişim teknolojisi araçlarından haberdar değiller ve bunları eğitim-öğretim ortamlarında maalesef etkin olarak kullanamamaktadırlar (İşman, 2002). Bu durumun değiştirilebilmesi ve yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim-öğretim sürecine entegrasyonu için ülkemizin zamana ihtiyacı vardır, çünkü genel olarak teknolojinin öğretmenler tarafından kabulünün dünyanın çoğu ülkesinde yavaş ve oransal olarak beklenilenin altında olduğu görülmektedir (Selwyn, 2003).

Bilgi ve İletişim Teknolojisi araçları geçmişten günümüze kadar gelen süreçte kullanılagelmekte ve günümüzde en çok bilgisayarlar kullanılmaya başlanmıştır. Bilgisayarın ve bilgisayara dayalı BİT araçlarının eğitim-öğretim süreçlerinde kullanılmaya başlanmasının ülkemizde çok uzun bir geçmişe sahip olmadığı söylenebilir. Ülkemizde eğitim politikalarında zaman zaman değişimler yaşanmaktadır. Yaşanan değişimlerle birlikte BİT zamanla programlar içerisinde yer almaya başlamıştır. Bilgisayarların yaygınlaşması ile birlikte eğitimsel yazılımların da artış göstermeye başladığı gözlenmektedir. 1990' lı yıllara gelindiğinde bilgisayar teknolojilerinde yaşanan devrim niteliğinde yenilikler eğitimsel yazılımlar ve destek yazılımları ile birlikte entegrasyonu destekler nitelikte iyileşmeleri sağlamıştır. 1998 yılında eğitim ve öğretimin teknolojik gelişmelerle desteklenmesi, yaygınlaşması, niteliğinin yükseltilmesi amacı ile MEB bünyesinde EĞİTEK birimi oluşturulmuştur. EĞİTEK ülkemizin yetkin bir eğitim teknolojisi merkezi durumuna gelmesini hedeflemektedir (Koca, 2006). EĞİTEK bu gereksinime yönelik olarak eğitimcilere eğitimde bilgi teknolojilerini kullanımına ilişkin seminer ve kurslar düzenlemekte, bilgisayar donanım ve yazılımlarını öğretmek üzere formatör öğretmenlerin yetiştirilmesi çalışmalarını da sürdürmektedir. (MEB-EGİTEK, 2010)

Günümüzde yetiştirilen bireylerin; bilgiye ulaşma, bilgiyi düzenleme, bilgiyi değerlendirme, bilgiyi sunma ve iletişim kurma becerileri ile donatılmış hale getirilmesi gerekir (Akkoyunlu,1995). Bu durumda “bilgi ve iletişim teknolojilerinin sadece ürün olarak okula girmesinin bir anlam ifade etmediği ileri sürülebilir. Bu nedenle büyük ölçekli çözümler yerine okul bazında küçük ölçekli çözümler üzerinde yoğunlaşmanın ülke çapında daha gerçekçi bir yaklaşım olabileceği düşünülmektedir” (Usluel ve Aşkar, 2003). Ayrıca, toplumlar eğitimin niteliğini

düşürmeden daha ucuza mal ederek, eğitimin etkinliğini artırmak için çalışmaktadır. BİT de bunu gerçekleştirmek için eğitim alanında kullanılmaya başlamıştır. Günümüzde, öğretmenlerin bilgi teknolojileri hakkında bilgi sahibi olmaları ve bu teknolojileri öğretim ortamında nasıl kullanacaklarını bilmeleri kaçınılmaz bir gerçektir (Orhan ve Akkoyunlu, 2003).

Türkiye’de 2004 yılında çalışmasına başlanan ve halen uygulamada olan yeni öğretim programında, Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin (BİT) öğrenme-öğretme süreciyle bütünleşmesinin gerekli ve önemli olduğu konusuna vurgu yapılmaktadır. Ancak, uygulamada bunun nasıl gerçekleştirilebileceğine ilişkin somut uygulama ve etkinlik örnekleri sınırlıdır (Haşlamam vd, 2007).

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim-öğretim sürecine entegrasyonu şüphesiz ki öğrenme-öğretme ortamlarını destekleyici ve geliştirici bir rol üstlenmektedir. BİT, kullanıcıların interaktif ve yaratıcı özelliklerini geliştirmede etkili olduğu için öğretmenlerin öğretim etkinliklerini daha verimli gerçekleştirmelerini sağlamaktadır (Aduwa ve Iyamu, 2005). Bunun için öğretmenlerin bir takım kurallara uyması zorunlu hale gelmiştir. Bu kurallar özetle; öğrenci hazırbulunuşluk ve ihtiyaçlarını dikkate alarak BİT aracı seçimi, etkili bir öğretim tasarımı ve yeni öğretim yöntem ve tekniklerini iyi uygulayabilme olarak ifade edilebilir (Becker, 2001). Bununla birlikte, öğretim programlarına BİT entegrasyonu eğitim-öğretim ortamlarının iyileştirilmesi için gereklidir ve bu süreçte öğretmenler sürecin vazgeçilmez birer unsurudur (Karaman ve Kurfalı, 2008).

2.1.3. Yeniliğin Yayılımı Kuramı

Yeniliğin yayılımı kuramı Rogers tarafından ortaya konulmuştur. Bu kuramda Rogers yayılımının tanımını, yeniliğin tanımını ve yeniliğin yayılımını etkileyen faktörleri detaylandırmıştır. Bu kuramın teknoloji araştırmaları içerisinde yaygın olarak temel alındığı söylenebilir (Demir, 2006).

2.1.3.1. Yayılım Nedir?

Rogers (2003)’a göre yayılım; bir sosyal sistemin üyeleri arasında belirli kanallar aracılığıyla bir yenilik ile ilgili olarak iletişimde bulunma sürecidir. İletişim, bireyler arasında birbirleri ile karşılıklı olarak anlaşabilmeleri için bilgi paylaşma ve paylaşılan bilgidir. Yayılım sosyal sistemin yapısında değişiklik

meydana getiren bir süreçtir ve bu süreç sosyal değişimin bir çeşidi olarak kabul edilebilir. Bir yeni ile ilgili yayılım gerçekleştiğinde ya da gerçekleşmediğinde sosyal değişmeye neden olacağı söylenebilir.

Yayıılımın tanıma göre yayılım kuramının 4 temel ögesi bulunmaktadır (Majanja ve Kiplang, 2005). Bunlar:

1. Yenilik
2. İletişim kanalı
3. Zaman
4. Sosyal sistem' dir

2.1.3.2. Yeni(Yenilik)

Rogers (2003)'a göre "Yenilik"; birey ya da benimseyici birimler tarafından yeni olarak algılanan bir fikir, uygulama ya da nesnedir. Usluel ve Aşkar (2006)'a göre ise, yenilik, bir nesne olabileceği gibi bir süreç de olabilir. Demir (2006)' da yeniliği bireyler ya da örgütler için yeni bir ürün, teknoloji, bakış açısı veya çözüm yolu olarak tanımlamaktadır. Bazı yeniliklerin kısa sürede yayılmasına karşın bazılarının daha uzun sürelerde yayıldığı görülmektedir. Yayılma sürelerindeki bu farklılıkları açıklayabilmek için (Rogers, 2003), bireylerin yeniliğe ilişkin algılarına yeniliğin özellikleri açısından bakılması gerektiğini belirtmiştir.

2.1.3.3.Yeniliğin Algılanan Özellikleri

Rogers (2003)'a göre yeniliğin algılanan özelliklerinin (1)görelî yarar, (2)uygunluk, (3)karmaşıklık, (4)denenebilirlik ve (5)gözlemlenebilirlik oldukları söylenilebilir. Rogers tarafından kuramında tanımlanmış olan yeniliğin algılanan özellikleri, yeninin yayılım oranını %87 oranında açıklamaktadır ve bu özellikler en uygun özelliklerdir (Gahtani, 2003). Rogers (2003) bu beş özelliği aşağıda belirtildiği şekilde tanımlamaktadır:

2.1.3.3.1. Görelî Yarar:

Rogers (2003)' a göre görelî yarar, yeninin yerini aldığı kavramdan daha iyi olarak algılanması olarak düşünülebilir. Usluel ve Aşkar (2006)'a göre ise, bir sosyal

sistemin üyeleri tarafından algılanan bir yeniliğin görece yararı ne kadar fazla algılanırsa yayılma o kadar hızlı olur dolayısıyla bireylerce ekonomiklik, prestij, kolaylık, rahatlık gibi getirileri olan yenilerin benimsenme olasılığı daha yüksektir. Görece yararı yüksek olan bir yeninin kullanılması doğru orantılı olarak artmaktadır (Mumcu, 2004).

2.1.3.3.2.Uygunluk:

Rogers (2003)' a göre bir sosyal sistemin üyeleri tarafından algılanan bir yeniliğin uygunluğu onun yayılma hızını artırmaktadır. Buna göre, yenileşmenin, potansiyel benimseyicilerin gereksinimleri, geçmiş yaşantıları ve var olan değerleriyle uyumlu olması yayılma ile doğru orantılıdır (Karasar, 2004).

Yeni bir fikrin benimsenmesi, sadece o yeni fikrin uygunluğuna bağlı değildir, aynı zamanda yerini alacağı eski fikirlerle de uyumlu olması gerekmektedir. Benimsenecek olan yeniliğin önceki fikirle uygun olması, benimsenme hızını artırabileceği gibi yavaşlatma ihtimali de vardır. Rogers (2003)'a göre eğer yenilik bir ihtiyaç olarak algılanırsa benimsenmesi daha hızlı gerçekleşmektedir.

2.1.3.3.3.Karmaşıklık:

Karmaşıklık bir yeniliğin kullanımının ve anlaşılmasının zor olarak algılanması olarak ifade edilebilir ve eğer potansiyel benimseyici yeninin kullanımını zor ve karmaşık olarak algılasa yayılım negatif yönde etkilenerek yavaşlayabilir. Dolayısıyla bir sosyal sistemin üyeleri tarafından algılanan bir yeniliğin karmaşıklığı onun yayılma hızıyla ters orantılıdır (Rogers, 2003 akt; Usluel ve Aşkar, 2006). Ayrıca Demir (2006)'e göre; Bireyler yeniliğin karmaşık olduğuna inanırlarsa, onu kullanma ya da uygulamada yeterliklerine olan inançları o kadar azalmaktadır.

2.1.3.3.4.Denenebilirlik:

Rogers (2003)'a göre benimsenecek olan bir yeninin, potansiyel benimseyici veya sosyal sistem tarafından denenebilir olması, benimsenecek olan yeninin yayılım hızına pozitif yönde bir etkisi olacaktır. Yeniliğin test edilebilir olması yeniliğin yayılımında olumlu etkiye sahiptir. Potansiyel benimseyiciye yeninin

benimsenmesinden önce deneme fırsatı verilerek yararını, uygunluğunu ve karmaşıklık durumunu bilerek bunları değerlendirmesi sağlanırsa benimsenme daha kolay olacaktır ve yeniliğin yayılmasını olumlu yönde etkileyecektir.

2.1.3.3.5.Gözlemlenebilirlik:

Rogers (2003)'a göre benimsenecek olan bir yeninin benimseyici veya sosyal sistem tarafından gözlemlenebilir yani sonucu somut olarak görülebilir olduğunda yayılım hızı pozitif yönde etkilenmektedir. Gözlemlenebilirlik, yeninin benimsendiğinde sonucunun sosyal sistem veya benimseyici tarafından somut olarak görülebilir olmasıdır. Benimsenecek olan yeninin gözlemlenebilirliği ile yayılım arasında doğru orantılı bir ilişki vardır.

Bu noktada özetle; karmaşıklığı düşük, görelî yararı, uygunluğu, denenebilirliği ve gözlenebilirliği yüksek yeniliklerin, sosyal sistemlerde benimsenme ve yayılma olasılığının daha yüksek olacağı söylenebilir (Karasar, 2004).

2.1.3.4. İletişim Kanalları

Yayılma, iletilerin yeni bir fikir hakkında olduğu özel bir iletişim biçimidir. Bir yenilikle ilgili olarak bilgisi ve deneyimi olan birey ya da diğer benimseyici birimler ile bilgisi olmayan (Birey-birim) birimler, birbirine iletişim kanalları aracılığıyla bağlanarak yeniliğin yayılımını sağlarlar. Yenilik ile ilgili paylaşımı sağlayan yolların tümü iletişim kanalları olarak adlandırılabilir. İletişim kanalları hem kitle iletişim araçları hem de kişiler arası iletişim araçları olabilir (Şahin, 2006). Rogers (2003)' a göre yeniliğe karar verme sürecinde; kitle iletişim kanalları bilgi aşamasında; kişiler arası iletişim kanalları ikna aşamasında görelî olarak daha işlevseldir. Bu genelleme kitle iletişimin çok yaygın olduğu ABD'de yapılan araştırmaların sonucuna dayanmaktadır.

2.1.3.5. Zaman

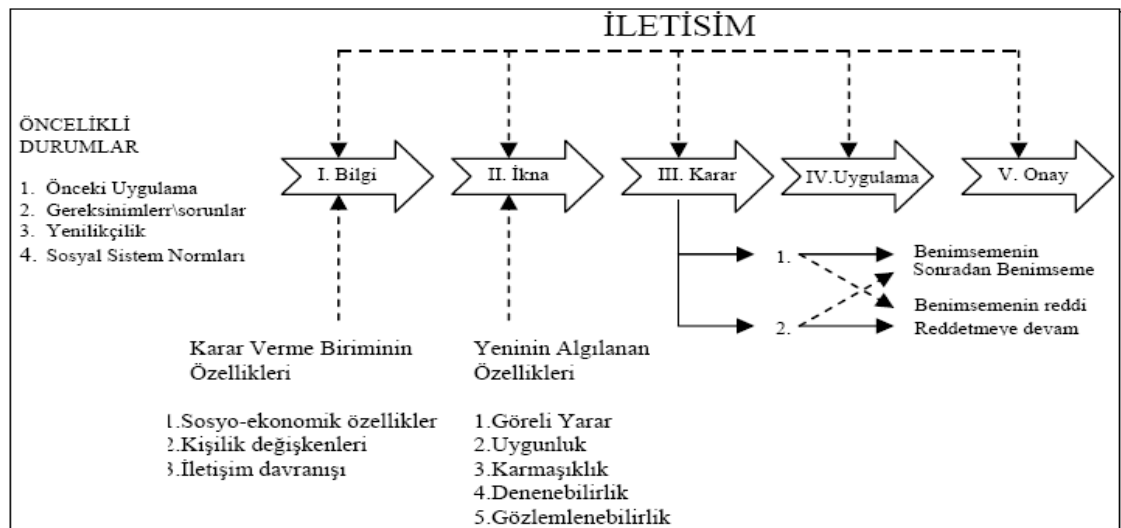
Rogers(2003)'a göre zaman, yeniliğin yayılımı sürecindeki en önemli öğelerden biridir. Zamanın yayılma sürecine katılımı üç noktada gerçekleşmektedir.

Bu noktalar,

- a.Yeniye karar verme süreci,
- b.Benimseyici kategorileri,
- c.Benimseme hızı şeklinde sıralanabilir.

2.1.3.5.1. Yeniye Karar Verme Süreci

Yeniliğin yayılımı, anlık bir olay değil zamana yayılmış bir süreçtir. Yeniye karar verme süreci bir bireyin ya da bir karar mekanizmasının bir yeniliğin ilk bilgisinden, bu yeniliğe yönelik bir tutum geliştirmesine, bu yeniliği benimseme ya da ret etmesine yönelik bir karar vermesine, yenileşmeyi uygulamaya geçirmesine ve bu kararı onaylamaya geçiş süreci olmak üzere beş aşamadan oluşmaktadır(Rogers, 2003). Temelde bireyin yenilik hakkındaki belirsizlikleri azaltmasına yardımcı olacak bilgileri edinmeye çalıştığı bu beş aşama; bilgi, ikna, karar, uygulama, onay aşamalarıdır (Demir, 2006). Bu aşamalar aşağıdaki şekilde gösterildiği şekliyle adlandırılmıştır.

Şekil 1. Yeniye Karar Verme Süreci

2.1.3.5.1.1.Bilgi:

Rogers (2003) tarafından, yeniden haberdar olma aşaması olarak tanımlanmaktadır. Bu aşamada Rogers, bir yenilikten erken haberdar olanların, geç haberdar olanlara göre; daha iyi eğitim almış, sosyoekonomik statüleri daha yüksek, kitle iletişim kanallarına daha açık, kişiler arası iletişime daha açık, değişim ajanlarıyla daha fazla ilişki içinde, daha sosyal ve daha kozmopolit bireyler olduklarını belirtmiştir. Aynı zamanda Rogers, bireylerin bir yeniliği benimseyip benimsememeye karar verme noktasında işe koşacakları yeterliliklerinin, nasılcı çalışır ilkeleriyle doğrudan ilişkili olduğunu vurgulamıştır.. Dolayısıyla bireyin yeniliği kullanımı sırasında bir problem meydana geldiğinde, problemin çözüme kavuşturulabilmesi için öncelikle ortaya çıkan problemin birey tarafından tanımlanabilmesinin gerekli olduğu söylenebilir.

2.1.3.5.1.2. İkna:

Rogers'a göre ikna süreci, potansiyel benimseyici tarafından benimsenecek olan yeni ile ilgili olarak olumlu ya da olumsuz tutum geliştirilmesi aşamasıdır. Benimseyici, yeninin benimsenmesi hakkında çevresinden yeninin getirileri, dezavantajları ve benimsendiğinde karşılaşılan sonuçları hakkında bilgi almak ister sonuç olarak aldığı bilgilerden yola çıkarak olumlu ya da olumsuz tutum geliştirme davranışında bulunur (Rogers, 2003). Daha genel ifadeyle; benimseyicinin tutum geliştirmesi üzerinde yaşanmışlıklarının önemli etkisinin bulunduğu söylenebilir. Rogers (2003)'a göre ikna olma, bireyin bir parçasıyla değişmesi ve tutum geliştirmesi olarak tanımlanır. Bireyin davranışının belirlenmesinde seçici algı önemlidir. Yeniliğin görece yararı, uygunluk ve karmaşıklık düzeyi ikna olma aşamasında özellikle önem kazanır (Rogers, 1995).

İlgili alanyazın incelendiğinde ikna olma aşamasında benimseyicinin yeniliği kabul ya da reddettiği ve bu durumun yeniyeye karşı geliştirdiği olumlu ya da olumsuz tutum tarafından belirlendiği görülmektedir. Dolayısıyla benimseyicinin ikna olmasının tutum geliştirmesine bağlı olması noktasından hareketle benimseyicinin yeniliğe karşı olumsuz tutum geliştirmesi durumunda yeniliğin kabul edilmesinin gerçekleşmeyebileceği söylenebilir.

2.1.3.5.1.3. Karar:

Rogers'a göre bu süreç, benimseyicinin benimsenecek olan yeniyi kabul ya da reddettiğini gösteren etkinliklerle uğraşması aşamasıdır. Bu aşamada birey bir yeniliği benimseme ya da reddetme için bir seçim yapmaya yönelmektedir. Benimseme, bir yeniliğin tam olarak kullanımına karar verme, reddetme ise bir yeniliği benimsememe kararı vermedir. Benimsemede birey yeniliğin tam anlamıyla yapılması kararını vermektedir. Reddetmede ise yeniliğin benimsenmemesi söz konusudur (Kılıçer, 2008). Çoğu birey kendi durumuna uygunluğunu görmek üzere deneme yapmaksızın bir yeniliği benimsememe eğilimindedir. İki tür ret etme vardır. Aktif ret etme, benimseme anlayışı geliştirip (deneme yapılması durumunda bile) sonradan benimsememeye karar verme. Pasif ret etme, yeniliğin kullanımıyla gerçekten ilgilenmemeyi içerir (Rogers, 1995).

2.1.3.5.1.4. Uygulama:

Rogers'a göre bu süreç, benimseyici veya sosyal sistem tarafından yeninin kullanılarak kabul edilmesi aşamasıdır. Benimseyici kabul etme ya da reddetme fikrine ulaşabilmek için yeninin somut olarak denemesini yapar ve diğer basamaklardan farklı olarak yeniyi deneyerek sonuçlarını kendisi görür. Yenileşmenin beklenen sonuçlarına ilişkin belirsizlik belirli dereceye kadar bu aşamada da bulunmaktadır. Aktif bilgi-araştırma genellikle bu aşamada gerçekleşir. Uygulama aşaması, uzun bir zaman gerektirmektedir. Benimseyici tarafından her yönüyle denenen yeninin sonuçlarını alarak karar vermek uzun zaman alacaktır (Usluel ve Aşkar, 2006).

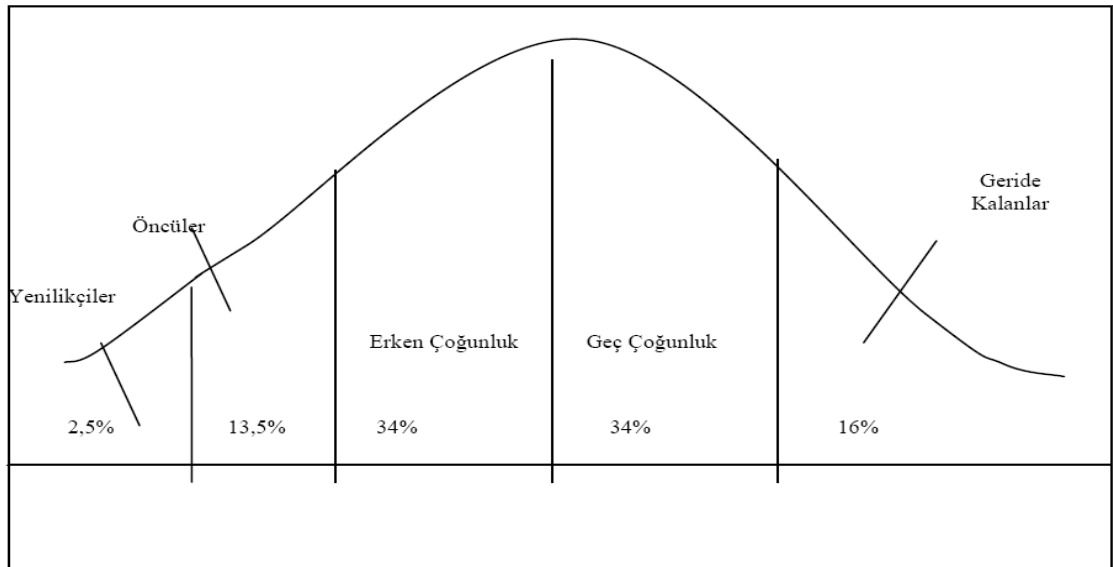
2.1.3.5.1.5. Onay:

Benimsenme süreci içerisinde benimseyici tarafından uygulanan yeninin kullanılmaya devam edilmesi ya da reddedilmesi aşamasıdır (Şahin,2006). Onaylama aşamasında değişim ajanı özel bir rol oynayabilir. Bu aşamada değişim ajanları, yeniliği benimsemiş bireylere destekleyici iletiler vermenin sorumluluğunu alırlar. Ajanlar genellikle, benimseme bir kez gerçekleştiğinde onun süreceğini var sayar. Ancak sürdürmemeye ilişkin bir güvence yoktur Bir yeniliği sürdürmeme, yeniliğin

uygulama aşamasında tamamen benimsenmediğinin göstergesi olarak kabul edilebilir. Rogers (2003) bunun, yeniliğin algılanan özelliklerinden birinin - örneğin görelî yararının düşük olmasından, yeniliğin bireyin inançlarına ve geçmiş deneyimlerine az uygun olmasından kaynaklanabileceğini belirtmiştir.

2.1.3.6. Benimseyicilerin Sınıflandırılması

Rogers'a göre, yenilikçiliğin göstergesi, birey ya da birimlerin yeniliği sistemdeki diğer birey/birimlerden görelî olarak daha önce benimsemesidir. Buna göre Rogers benimseyenlerin beşli bir sınıflamasını yapmış, bireylerin normal dağılım gösterdiği varsayımından hareketle, sınıflamaları ve bu sınıflamada yer alacak bireylerin yüzdesini aşağıdaki gibi belirlemiştir (Usluel ve Aşkar, 2006).

Şekil 2. Benimseyici Kategorileri

2.1.3.6.1. Yenilikçiler:

Rogers (2003)'a göre yenilikçiler denemeyi severler ve teknolojiye karşı özel ilgileri vardır. Yeni fikirleri severler ve genellikle yeniyi meydana getirenlerdir. Yenilikçiler benimseyicilerin % 2,5' luk kısmını oluşturmaktadırlar.

2.1.3.6.2.Öncüler:

Rogers (2003)'a göre teknik olarak bilgi sahibi olan bireylerden oluşan bir gruptur. Teknolojiyle profesyonel anlamda ya da akademik sorunların çözümü için yakından ilgilenirler. Genellikle bir yeniyi ilk benimseyenlerdendirler. Öncüler benimseyicilerin % 13,5' lik kısmı oluşturmaktadırlar. Rogers (2003)'a öncülerin genel özelliklerini şöyle tanımlamaktadır; teknoloji odaklıdır, devrimsel değişim taraftarıdır, vizyon sahibi kullanıcıdır, proje tabanlıdır, risk almaya isteklidirler, denemeye isteklidirler, bireysel yeterliliklere sahiptirler, yatay iletişime eğilimli bireylerdir.

2.1.3.6.3.Erken Çoğunluk:

Rogers (2003)'a göre erken çoğunluğu oluşturan grup uygulamacılardan oluşur ve çoğunluğun ilk parçasını oluşturmaktadırlar. Erken benimseyenlerden sonra yeniyi benimseyen, bir sistemin ortalama üyeleridir. Erken çoğunluk benimseyenlerin %34' lük kısmını oluşturmaktadır. Diğer akranlarıyla sıkça iletişindedirler, yeniliği benimsemeye isteklidirler fakat nadiren lider görüşlerini kabul etmek durumunda kalmaktadırlar.

2.1.3.6.4.Geç Çoğunluk:

Rogers (2003)'a göre geç çoğunluğu oluşturan grup teknoloji ile daha az ilgili olan çoğunluğun ikinci parçasıdır. Şüpheli ve genellikle bir sistemin ortalama üyelerinden sonra yeniyi benimseyen kişilerdir. Geç çoğunluk benimseyicilerin %34'lük kısmını oluşturmaktadır. Geç çoğunluk genellikle ağ baskısı ve ekonomik gereksinimlerden dolayı benimsemeye tutumu geliştirirler, kullanışlı bir yeni onları ikna edebilir fakat sadece akran baskısı onu benimsemeye tutum geliştirmesine neden olur.

2.1.3.6.5.Geride Kalanlar:

Rogers (2003)'a göre geride kalanlar teknolojiyi benimsemeyen ve direnen kesimdir. Bir sosyal sistemde yeniyi en son benimseyen ya da hiç benimsemeyecek

olan kişilerden oluşan bir gruptur ve benimseyenlerin % 16'lık kısmını oluşturmaktadırlar.

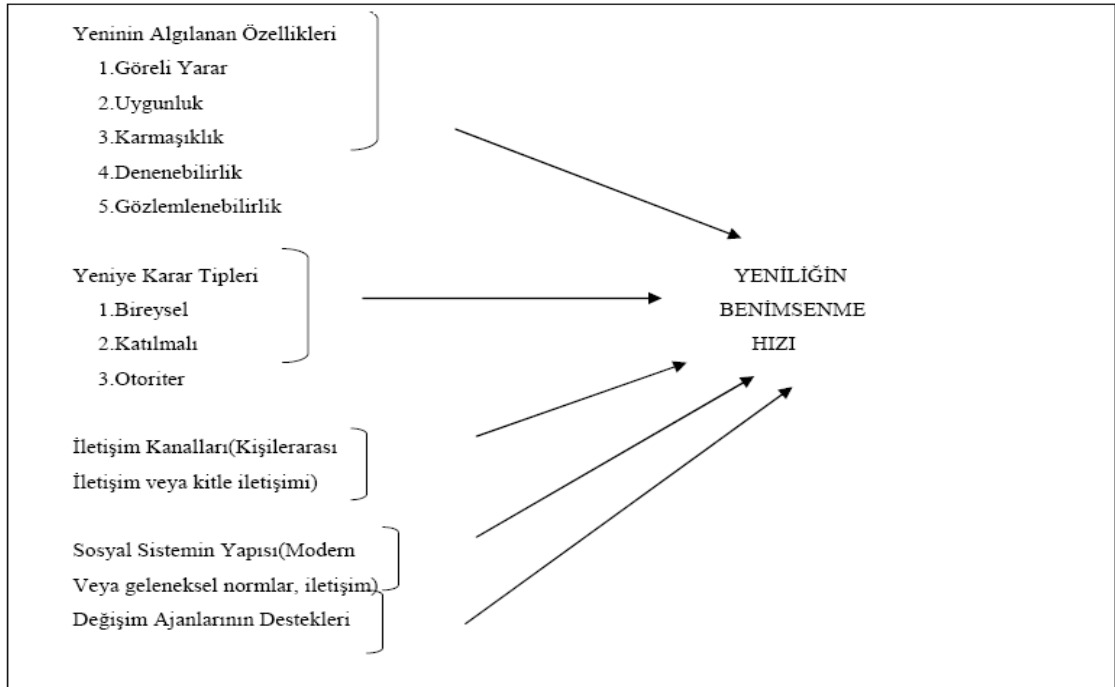
Rogers (2003), benimseyici kategorileriyle ilgili genellemelerinden bazılarını şu şekilde belirtmiştir:

- Erken benimseyenler, geç benimseyenlerden farklı yaşta değildirlir.
- Erken benimseyenler geç benimseyenlerden daha fazla formal eğitim almışlardır.
- Erken benimseyenler geç benimseyenlerden daha yüksek bir sosyal statüye sahiptirler.
- Erken benimseyenler, geç benimseyenlerden daha fazla sosyal değişim derecesine sahiptirler.
- Erken benimseyenler geç benimseyenlerden daha kısa sürede yeniliğe karar verirler.
- Erken benimseyenler geç benimseyenlere göre değişime daha fazla olumlu tutum geliştirirler.
- Erken benimseyenler geç benimseyenlere göre değişim ajanı ile daha fazla ilişki içindedirler.
- Erken benimseyenler geç benimseyenlere göre yenilikle ilgili daha aktif olarak araştırma yaparlar.
- Erken benimseyenler geç benimseyenlere göre daha akılcıdırlar ve kaderci değildirlirler.
- Erken benimseyenler geç benimseyenlere göre belirsizlik ve riskle baş etmede daha beceriklidirler.
- Erken benimseyenlerin geç benimseyenlere göre bilime karşı daha uygun tutumları vardır.
- Erken benimseyenlerin geç benimseyenlere göre sosyal katılımcılıkları daha fazladır.
- Geç benimseyenlerin erken benimseyenlere göre yenilikleri devam ettirmeme durumları daha fazladır.
- Geç benimseyenlere göre erken benimseyenler için kitle iletişim kanalları kişilerarası kanallardan görel olarak daha önemlidir

2.1.3.7. Benimseme Hızı

Benimseme hızı, birey ve birimlerden çok yeninin sistemdeki kullanımının ölçülmesidir. Sosyal sistemin üyeleri arasında yeninin görel olarak benimsenme hızıdır. Aynı yeni, farklı sosyal sistemlerde farklı benimsenme oranı göstermektedir (Rogers, 2003).

Bir yeniliğin kabul edilme hızına etki eden pek çok öge bulunmaktadır. Rogers (2003) bir yeniliğin kabul edilme hızına etki eden değişkenleri yeniliğin algılanan özellikleri, karar tipleri, iletişim kanalları, sosyal sistem ve değişim ajanlarının çabaları olarak açıklamaktadır. Şekil 3’de yeninin benimseme hızını etkileyen değişkenler verilmiştir.

Şekil 3. Yeninin Benimsenme Hızına Etki Eden Değişkenler

2.1.3.8. Sosyal Sistem

Rogers (2003)’a göre sosyal sistem ortak amaca ulaşılabilmesi için ortak sorun çözümleriyle uğraşan birbirleriyle bağlantılı birimler bütünüdür. Sosyal sistemin üyeleri bireyler olabileceği gibi, çeşitli gruplar, kuruluşlar ve alt sistemler de olabilir (Karasar, 2004). Sosyal sistem yeninin yayılımını hızlandırabilir de yavaşlatabilir de. Sosyal sistemin yapısı, sistemde var olan normlar, liderlik ve

değişim ajanlığı ve nasıl karar verildiği otokratik, demokratik, bireysel vb. yayılımın hızında etkili olmaktadır (Usluel ve Aşkar, 2006).

2.2 İlgili Araştırmalar

Çakır ve Yıldırım (2009), yaptıkları çalışma ile bilgisayar öğretmeni ve öğretmen adaylarının ilköğretim okullarında başarılı bir teknoloji entegrasyonunu etkileyen faktörler hakkındaki görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç için araştırmacılar 302 erkek ve 216 kadın bilgisayar öğretmeni adayı ve 55 erkek ve 49 kadın ilköğretim bilgisayar öğretmeni ile çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmada bilgisayar öğretmeni adaylarının ve bilgisayar öğretmenlerinin, teknolojinin öğrenme- öğretim süreçlerine entegrasyonunu olumsuz yönde etkileyen unsurları belirlemek amacıyla görüşleri alınmış ve katılımcıların görüşlerine göre bu unsurların en önemlileri; sınıfların kalabalık olması, sınırlı erişim ve öğretmenlerin yetersiz bilgisi olarak sıralanmıştır.

Karaman ve Kurfalı (2008), Uşak il merkezinde ve merkez köylerinde bilgi teknolojisi sınıfı kurulan 29 ilköğretim okulunda birinci kademedeki görev yapan 389 sınıf öğretmeni ile yaptıkları çalışmada, yapılandırmacı kurama göre yeniden düzenlenen ilköğretim programında BİT kullanımının öğretmenler tarafından uygulamaya ne derece geçirilebildiğini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Verilerin analizi sonucunda öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmalarına engel olan birincil sebep olarak, BİT kullanımı konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıklarını belirttiklerini tespit etmişlerdir. Ayrıca evinde ve sınıfta kullanabileceği bir bilgisayarı ve internet bağlantısı olan öğretmenlerin, diğer öğretmenlere göre internetten araştırma yapmak, eğitim CD'lerini derslerinde kullanmak gibi farklı amaçları gerçekleştirmek için BİT' ten daha fazla faydalandıklarını belirtmişlerdir.

Mumcu ve diğerleri (2008), teknolojik pedagojik içerik bilgisi (TPİB) modelini temel alarak etkili teknoloji entegrasyonu için gerekli koşullara göre entegrasyon sürecini değerlendirmeye dönük göstergelerin geliştirilmesini amaçlamışlardır. Araştırmanın sonucunda teknoloji entegrasyonu için gerekli koşulları; paylaşılan vizyon, politikalar, standartlar ve program desteği, mesleki gelişim, donanım, yazılım ve diğer kaynaklara erişim, uygun öğretim ve değerlendirme yaklaşımları ve teknik destek olarak ifade etmişlerdir.

Chen (2008), yaptığı araştırmada, öğretmenlerin pedagojik inançları ve teknoloji entegrasyonu arasındaki ilişkileri ortaya koymak amacıyla nitel araştırma yöntem ve tekniklerinden yararlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Tayvan’ da bulunan 12 tane lise öğretmeni oluşturmaktadır ve bulgulara göre öğretmenlerin inançları ile pratikte ki uygulamaları arasında tutarsızlıklar vardır. Araştırma bulgularına göre bu tutarsızlıkların sebeplerini birbirleriyle ilişkilerinden yola çıkarak 3 kategoriye ayırmıştır. Bunları; (a) dış faktörlerin etkisi, (b) öğretmenlerin yetersiz ve yanlış teorik bilgileri ve (c) öğretmenlerin diğer çelişkili inançları olarak ortaya koymuştur. Araştırma bulguları göstermektedir ki öğretmenlerin inançları, sınıfa teknoloji entegrasyonunun gerçekleşmesi konusundaki kararları üzerinde önemli bir rol oynamaktadır.

Göktaş ve diğerleri (2008), yaptıkları çalışma ile ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine karşı algılarını ve derslerinde BİT’ i kullanımlarıyla ilgili var olan durumu ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Araştırmacılar veri toplamada ve verilerin analizinde nitel ve nicel yaklaşımları birlikte kullanmışlardır. Nicel veriler, 12 bölge, 35 il ve 92 okuldaki 1429 öğretmenden anketler yoluyla toplanmıştır. Nitel veriler ise aynı anketlerdeki açık uçlu sorularla ve 6 öğretmenle yapılan görüşmelerden elde edilmiştir. Bulgular, öğretmenlerin BİT’ in ilk ve orta öğretime bütünleştirilmesi konusundaki algılarının olumlu olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin %25’i bilgisayar laboratuvarlarını kullanmakta ve derslerine BİT’ i bütünleştirmektedir. Diğer öğretmenler ise ya BİT’ i derslerinde kullanmamakta veya yeterli BİT kaynaklarına erişememektedirler.

Lortoğlu (2008), gerçekleştirdiği araştırma ile sınıf öğretmenlerinin yapılandırmacı öğretim programı kapsamında eğitim teknolojisi ve uygulamalarına ilişkin etkinlikleri yerine getirirken karşılaştıkları problemleri incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2006-2007 öğretim yılında Konya il merkezinde görev yapan 1700 sınıf öğretmeni arasından seçilen 102 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin mesleki kıdem ile bilgisayar, levhalar, opak projektörü, tepegöz kullanma durumları arasında ters bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Sınıf öğretmenlerinin eğitim teknolojilerini kullanmalarına engel olarak en çok ilgili birimlerin, kaynak kişilerin ve kurumların desteğinin yetersizliği olduğunu belirtmiştir. İkinci olarak ders sürelerinin eğitim teknolojisini kullanmaya yeterli olmadığını ve okullardaki BİT araçlarının yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bunlarla birlikte öğretmenlerin yapılandırmacı öğretim programında BİT

araçlarını ve materyalleri nerede, ne zaman ve nasıl kullanacaklarını bilmediklerini belirlemiştir.

Usluel ve diğerleri (2007), bu araştırma ile entegrasyon sürecinde anahtar konumda olan öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin (BİT) eğitim-öğretim sürecine entegrasyonu ile ilgili durumlarının, yaş, öğrenim düzeyi, BİT kullanım süreleri ve BİT kullanımları ile ilgili aldıkları eğitime göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye çalışmışlardır. Araştırmanın grubunu Ankara'daki 16 Temel Eğitim Proje okulunda görev yapan 590 öğretmen oluşturmaktadır. Analizler sonucunda öğretmenlerin BİT uygulamalarından basit, yönetsel ve öğretimsel işlerde çoğunlukla kelime işlemci ve İnternet uygulamalarını kullandığını; masaüstü yayımcılık, veri tabanları, grafik ve çizim programlarını ise az düzeyde kullandıklarını belirlemiştir. Ayrıca, öğretmenlerin yaş, öğrenim düzeyi, BİT kullanım süresi ve BİT hakkında alınan eğitime göre BİT' i eğitim-öğretim sürecine entegrasyonlarında anlamlı bir farklılık olduğunu saptamışlardır. BİT' in öğrenme-öğretme sürecine entegrasyonuna ilişkin olarak öğretmenlerin en fazla dile getirdikleri engelleri; sınıf içerisinde bilgisayar ve internet teknolojilerinin olmaması ve öğretmenlerin BİT' in öğretimde nasıl kullanılacağını bilmemeleri olarak belirlemiştir.

Zhao (2007), yaptığı bu çalışmada 17 tane sosyal bilgiler öğretmenin, verilen teknoloji eğitimleri sonucu oluşan bakış açıları ve deneyimlerini araştırmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin teknolojinin entegrasyonu konusunda farklı bakış açılarına sahip olduklarını belirlemiştir. Öğretmenlerin bu bakış açılarının sınıflarında teknolojiyi kullanımlarını etkilediğini saptamıştır. Yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre pek çok öğretmen teknolojiyi kullanmayı kabul ettiklerini, teknoloji entegrasyon eğitimi ile ilgili olumlu tecrübelerini ifade ederek teknolojiyi sınıflarında daha sık ve daha yaratıcı kullanacaklarını belirttiklerini ifade etmiştir. Teknolojinin sağladığı avantajlara rağmen, araştırması göstermektedir ki, öğretmenlerin teknolojiyi kullanmayı kabul etme, teknolojiyi kullanmadaki isteklilik ve olumlu deneyimleri, teknolojiyi kullanmadaki artış ve daha yaratıcı kullanma ile ilgili olduğunu belirtmiş ama bunlar öğretmenin eğitim sürecinde teknolojiyi tam entegre edeceklerinin göstergesi olduğunun söylenemeyeceğini ifade etmiştir.

Koca (2006), bu çalışma ile teknolojinin kabul ve kullanımı birleştirilmiş modelinin ortaya koyduğu değişkenleri ele alarak, öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerini (BİT) kullanımlarını ve BİT kullanma niyetlerini inceleyerek

okullarda BİT kullanımını sağlamak konusunda yol gösterici olmaya çalışmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; Öğretmenlerin BİT' i daha çok yönetsel amaçlı kullandığını, öğretimsel olarak yeni tanışıyor olduklarını; Öğretmenlerin teknoloji kullanım sıklıklarının çalıştıkları okulun türüne ve kıdemlerine göre farklılık gösterdiğini; öğretmenlerin BİT kabul ve kullanımının çalıştıkları okulun türüne, branş, kıdem ve eğitim düzeyine göre farklılık gösterdiğini; Algılanan fayda, kullanım kolaylığı, sosyal etki ve özyeterliğin öğretmenlerin BİT kullanım niyetleri üzerinde etkisi olduğunu ve bu yapıların BİT kullanım niyetini %65 açıkladığını ifade etmektedir.

Aşkar ve diğerleri (2006), ilköğretim ikinci kademedeki görev yapmakta olan öğretmenlerin BİT kullanımlarında algılanan yeniliğin özelliklerini belirlemek üzere 416 öğretmen ile bir çalışma yürütmüşlerdir. Anket soruları hem BİT kullanım durumlarını (ders hazırlık, ders sırasında, yönetsel) hem de öğretmenlerin algılarını içermektedir. Yaptıkları lojistik adimsal regresyon analizi sonucunda karmaşıklık / kullanım kolaylığı algısının, ders hazırlık, ders sırasında ve yönetsel boyutlarda yordayıcı olduğunu bulunmuşlardır. Aynı zamanda gözlemlenebilirlik algısının ders sırasında, görece yarar ve uygunluk algısının ise ders hazırlık sürecinde önemli olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Demirarslan ve Usluel (2005), BİT'in eğitim-öğretim sürecine entegrasyonunda öğretmenlerin durumunu incelemek için ilköğretim okullarında çalışan 114 öğretmen ile betimsel bir çalışma yapmışlardır. Verilerin çözümlenmesi sonucunda, öğretmenlerin neredeyse tamamının bilgisayar kullandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin, BİT uygulamalarından ise kelime işlemci, www, e-posta, sunum programları ve eğitim yazılım CD'lerini kullanma düzeylerinin yüksek olduğunu ve bunları sıklıkla kullandıklarını belirtmişlerdir. Ancak öğretmenlerin çoğunluğunun bilgisayar kullanabilmesine karşın BİT 'in eğitim-öğretim sürecine entegrasyonu ile ilgili herhangi bir etkinlikte bulunmadıklarını da ifade etmişlerdir.

Aşkar ve Olkun (2005), bu çalışmayla Uluslararası Öğrenci Başarısını Değerlendirme Programı (PISA, 2003) verilerini temel alarak okullarda bilgi teknolojileri kullanımı ve bunun matematik ve problem çözme başarısı ile olası ilişkilerini incelemeyi amaçlamışlardır. Bu çalışma, okulda ve evde bilgisayar olup olmama ve kullanım sıklığına göre sınıflanmış öğrencilerin matematik ve problem çözme puanlarında bir farklılaşma olup olmadığının resmini göstermek amacıyla

taşımaktadır. Araştırmanın bulgularına göre, Türkiye’de okullarda bilgisayara erişim OECD ülkelerindekilerle karşılaştırıldığında da oldukça düşük bir düzeydedir. Okulda bilgisayar erişimi olan öğrencilerin matematik ve problem çözme puanları erişimi olmayanlara göre daha yüksektir. Evinde bilgisayarı olan öğrencilerin puanları olmayanlardan daha yüksektir. Uzun süredir bilgisayar kullananların puanları kısa süredir kullananlara göre daha yüksektir. Orta sıklıkta okulda bilgisayarı, interneti kullanan ve orta sıklıkta bilgisayar oyunları oynayan öğrencilerin puanları ise diğer öğrencilere göre daha yüksektir. Bu verilere göre bir yandan bilgisayara sahip olma ve okulda erişim olanakları artırılırken diğer yandan bilgisayarın işlevsel kullanımı ve entegrasyonu için de önlemler alınması gerektiğini önermişlerdir.

Mumcu (2004), mesleki ve teknik okullarda görev yapan 413 öğretmenin bilişim teknolojilerini (BT) benimsemelerine ilişkin görüşlerini saptamak ve bu okullarda bilişim teknolojilerinin yayılımını irdelemeye yönelik betimsel ve ilişkisel bir çalışma yapmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler BT’yi en fazla yönetsel amaçlı işlerde, en az öğretimsel amaçlı işlerde kullandıklarını belirlemiştir. Göreli yarar, uygunluk, gözlemlenebilirlik ve BT’yi kullanım arasında pozitif, karmaşıklık ve BT kullanımını arasında negatif bir ilişki olduğunu saptamıştır. Göreli yarar ve uygunluk arasında diğer özelliklere göre pozitif yönde yüksek bir ilişki bulunduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin BT’yi öğretimsel, yönetsel ve kişisel kullanımlarında yordama gücü en fazla olan özelliğin karmaşıklık olduğunu belirtmiştir.

Akpınar (2003), yaptığı araştırma ile İstanbul’daki öğretmenlerin okul etkinliklerinde teknolojik olanaklardan ne derece yararlandıklarını ve bu konuda aldıkları yükseköğretimin ne denli etkili olduğunu belirlemeye çalışmıştır. Çalışmada 510 kişilik bir öğretmen grubuna ulaşıldığını ifade etmektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre, farklı fakültelerden mezun öğretmenlerin sınıftaki öğretim etkinlikleri dışında kalan eğitim amacıyla yapmakta olduğu işlerde bilgisayar kullanım dereceleri arasında anlamlı bir fark vardır; farklı fakültelerden mezun öğretmenlerin teknolojik olanakları doğrudan öğretim etkinliklerinde kullanım dereceleri arasında anlamlı bir fark vardır; yükseköğrenimini farklı yörelerde tamamlayan öğretmenlerin teknolojik olanakları doğrudan öğretim etkinliklerinde kullanım dereceleri arasında anlamlı bir fark yoktur; mesleğe girişteki stajyer öğretmenlik dönemini mesleki gelişim açısından algılama düzeyi farklı öğretmenlerin teknolojik olanakları doğrudan öğretim etkinliklerinde kullanım

dereceleri (teknoloji kullanım puanları) arasında anlamlı bir fark vardır; Yükseköğrenimini farklı yörede bitiren öğretmenlerin İnternet kaynaklarının sınıf içi/dışı ders etkinlikleri için kullanımları arasında anlamlı bir fark vardır, sonuçlarına ulaşmıştır.

Aşkar ve Usluel (2003), Bu çalışmada üç ilköğretim okulunda öğretmenlerin bilgisayar kullanmayı benimseme hızını incelemiştir. Bu inceleme yapılırken yeninin benimsenmesine etki eden bilgisayarın algılanan nitelikleri ve bir sosyal sistem olarak okulların bazı özelliklerini irdelemiştir. Bu amaçla 2000 yılında üç okulda 27 öğretmenle gerçekleştirilen çalışmanın devamı olarak 2002 yılında aynı üç okul- da 31 öğretmenle görüşme yapmışlardır. İki yıl içerisinde bilgisayarların kullanım oranlarında okullara göre farklılıklar görüldüğünü belirtmişlerdir. Bu farklılığa etki eden dört öğenin öne çıktığını söylemektedirler. Bu dört öğenin ise görece yarar, gözlemlenebilirlik, okullarda bilgisayar kullanımını özendirilen ve engelleyen faktörler olduğunu belirtmişlerdir.

Aşkar ve Usluel (2002a), yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin bilgisayarı kullanmaya ilişkin karar sürecinde buldukları aşamaları Rogers' ın Yeniliğin Yayılımı Kuramı' nı temel alarak incelemiştir. Bu amaçla Ankara'daki üç ilköğretim okulunda çalışmakta olan 27 öğretmenle görüşme yapmışlardır. Bilgisayarların kullanımıyla ilgili karar sürecinde buldukları aşamalara bakıldığında öğretmenlerin çoğunun bilgisayarın kişisel ve yönetimle ilgili işlerde uygulama aşamasına geldiği, öte yandan öğretimle ilgili işlerde, öğretmenlerin ikna oldukları doğrultusunda herhangi bir göstergeye rastlanılmadığı belirtilmektedir. Bu durumda öğretmenlerin bilgisayarı öğretim aracı olarak kullanmadıkları yani uygulama aşamasına gelmediklerini ifade etmişlerdir.

Aşkar ve Usluel (2002b), teknolojinin yayılım sürecinde öğretmenlerin bilgisayarların özelliklerine ilişkin algılarına ilişkin bir çalışma yapmışlardır. Çalışmalarında Rogers' ın yayılım kuramını temel alarak 3 ilköğretim okulundan öğretmenler ile görüşmeler yapmışlardır. Araştırmadan elde edilen bazı sonuçlara göre, öğretmenlerin bilgisayarlar ile tanışıyor olmaları, bilgisayar kullanımı için yeterli olmadığı, öğretmenlerin öğretimde bilgisayar kullanımını yararlı bulmadıkları, yönetsel ve kişisel işlerde bilgisayar kullanımını yararlı ve uygun buldukları, öğretmenlerin bilgisayar kullanmayı orta derecede karmaşık buldukları ve okullar bazında bu durumun değiştiği, öğretmenlerin bilgisayar kullanımını yararlı ve uygun bulma ile ilgili görüşlerinin karmaşık bulmaları ile ilgili görüşleri ile tutarlı

olduğu ve öğretmenlerin bilgisayar kullanmayı denenebilir bulduklarını saptamışlardır.

Usluel ve Aşkar (2002a) İlköğretim öğretmenlerinin internet ve E-Posta kullanımlarının yayılma sürecindeki yerini incelemişlerdir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen anket Ankara ilindeki 683 ilköğretim öğretmenine uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen bazı sonuçlara göre, öğretmenlerin öğrenim düzeyi yükseldikçe hem internet hem de e-posta kullanımlarının arttığı, 20-29 yaş grubundaki öğretmenlerin diğer yaş gruplarındaki öğretmenlere göre internet ve e-posta kullanımlarının daha fazla olduğu, öğretmenlerin bilgisayar konusunda almış oldukları eğitim ve kurslarının sayısı arttıkça internet ve e-posta kullanımlarının arttığını saptamışlardır.

Usluel ve Aşkar (2002b), yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin bilgisayar kullanımlarını kişisel kullanım ve mesleki amaçlı kullanım olmak üzere iki açıdan ele almışlardır, öğretmenlerin bilgisayarı ne kadar süredir kullandıkları, erişim koşulları ve bilgisayarı kullanmak için eğitim alıp almadıklarını incelemişlerdir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen anket Ankara ilinde görev yapan 638 ilköğretim öğretmenine uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen bazı sonuçlara göre öğretmenlerin çoğunun bilgisayar ile tanıştığı ve yeni de olsa kullanmaya başladıklarını saptamışlardır. Bilgisayarları öğretimsel amaçlı kullanan öğretmen sayısının, kullanmayan öğretmenlerden az olduğunu ve öğretmenlerin bilgisayarı en fazla yönetsel işlerde kullandıklarını saptamışlardır.

İlgili alanyazına bakıldığında yapılan çalışmaların, eğitim-öğretim süreçlerine BİT'in entegrasyonunu yeniliğin yayılımı kuramı temelinde incelenmesinden ziyade BİT entegrasyonunun gerçekleştirilmesi ve entegrasyon sürecini etkileyen unsurlar üstünde yoğunlaştığı görülmektedir. Ayrıca BİT' in eğitim-öğretim sürecine entegrasyonu konusunda daha önceki yıllarda yapılan çalışmalarla yakın zamanda gerçekleştirilmiş olan çalışmalar arasında benzerlikler bulunmaktadır. İlgili araştırmalar, Rogers'ın Yeniliğin Yayılımı Teorisi çerçevesinde değerlendirildiğinde, ülkemizde öğretmenler tarafından yönetsel ve kişisel işler olarak tanımlanan kullanma durumlarında BİT araçlarının yayılımını büyük oranda tamamlamış olduğu fakat öğretimsel amaçlı olarak kullanımında yayılımını tamamlamamış olduğu anlaşılmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölüm araştırmanın modelini, araştırmanın yapıldığı çalışma grubunu, veri toplama aracını, verilerin toplanmasında, çözümlenmesinde kullanılan tekniklerle ilgili bilgileri içermektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma; nitel araştırma metodolojisinden faydalanılarak hazırlanmış bir durum çalışmasıdır. Nitel araştırmanın herkes tarafından kabul edilen bir tanımının yapılması zor olsa da Yıldırım ve Şimşek (2006) tarafından, nitel araştırma; “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlanmıştır.

Ekiz (2003)’ e göre nitel araştırma metodolojisinin, araştırmalarda tercih edilmesi konusunda araştırmacılar arasında düşünce farklılıkları ve ortak düşüncelerin olduğu görülmektedir. Nitel araştırmanın önemli amaçlarından bir tanesinin katılımcıların algılarının ve deneyimlerinin var olduğu şekliyle çalışmaya yansıtılması olarak söylenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Nitel araştırmalarda, keşfedilen ilişkiler, var olan durumlar kendine özgü koşullarından kaynaklandığından ve belirli bir durumu bütün boyutlarıyla aynen, yeniden oluşturmak mümkün olmadığından, o durumda elde edilmiş araştırma bulgularını ve sonuçlarını başka durumlara genellemenin çok doğru olmayacağı söylenebilir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2009 / 2010 Eğitim-Öğretim yılında Uşak İl merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan 14 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan 14 öğretmenin 10 tanesi devlet okullarında görev yapmakta iken diğer 4 katılımcı ise özel okullarda görev yapmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken bireylerin çeşitliliğinin en üst düzeyde sağlanabilmesi için amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2006)'e göre bu yöntemin kullanılmasındaki amaç, genelleme yapmak değil, küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme araştırılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Nitel araştırmada en yaygın biçimde tercih edilen tekniklerin başında gözlem, görüşme ve doküman teknikleri gelmektedir (Ekiz, 2003). Bunlardan görüşme tekniği sözlü iletişim yoluyla veri toplama amacı ile kullanılmaktadır (Karasar, 2007). Ekiz (2003)' e göre görüşme tekniği, insanların neyi ve neden düşündüklerini, duygu, tutum ve hislerinin neler olduğunu, davranışlarını yönlendiren faktörleri ortaya çıkarmayı sağlayan bir veri toplama aracıdır. Görüşme tekniği, pek çok sosyal bilim alanında etkili bir veri toplama tekniği olarak kullanıldığı görülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu aracılığıyla verilerin toplanmasında, araştırmacı görüşme sorularını önceden hazırlar; ancak görüşme sırasında araştırılan kişilere kısmi esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesine ve tartışılmasına izin verir. Bu tür bir görüşmede, araştırılan kişilerinde araştırma üzerine kontrolleri söz konusudur (Ekiz, 2003). Bu esnekliği sağlaması nedeniyle araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Araştırmada, kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu, yeniliğin yayılımı kuramı temelinde, güncel alanyazın taranarak hazırlanmıştır. Görüşme formu hazırlanırken Bilgi ve İletişim Teknolojileri'nin kapsamı belirlenmiş, bu kapsamdan yola çıkarak Bilgi ve İletişim Teknolojisi araçları belirlenmiştir. Belirlenen araçlardan, uzman görüşleri ve alanyazından yararlanılarak eğitim-öğretim sürecinde kullanılan ve kullanılması gereken araçlar seçilerek sınırlandırılmıştır. Uzman görüşleri alınarak gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra formun pilot uygulaması yapılmış ve gerekli düzeltmeler yapılarak görüşme formuna son hali verilmiştir.

Görüşme formu 2 ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenlerin demografik bilgilerinin, kıdem yılları ve hizmet-içi eğitim alma durumlarının belirlenmesine yönelik sorular, ikinci bölümde ise yeniliğin yayılımı kuramına göre Sınıf Öğretmenlerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin eğitime-öğretim sürecine entegrasyonunda buldukları aşamaların belirlenmesine yönelik sorular yer almaktadır. .

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veriler 2009 / 2010 eğitim öğretim yılında Uşak İli merkezinde görev yapmakta olan 14 Sınıf Öğretmeni ile bire bir görüşmeler yapılarak toplanmıştır.

Veriler toplanırken Uşak İl merkezindeki tüm devlet ve özel ilköğretim okulları gezilerek sınıf öğretmenlerinden görüşme talep edilmiştir. Görüşme talebini kabul eden ve görüşmek için zamanı uygun olan öğretmenlerle maksimum çeşitlilik örnekleme sağlanacak şekilde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler 40 – 50 dakika arasında sürmüştür. Görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Ses kayıt cihazı kullanılmasını istemeyen öğretmenlerle yapılan görüşmeler araştırmacı tarafından yazılı olarak kaydedilmiştir. Yazılı olarak kaydedilen veriler görüşülen öğretmenlerle birlikte okunarak ekleme ve çıkarmalar yapılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından yazılı hale getirildikten sonra, ses kayıtları ve yazılı metinlerin karşılaştırılması alanda uzman kişilerce yeniden yapılarak toplanan verilerde eksik herhangi bir ifadenin kalmamasına özen gösterilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Uşak İli merkez ilköğretim okullarında görev yapmakta olan Sınıf Öğretmenlerinden seçilen örnekleme yapılan görüşmelerde elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Gökçe (2006)'ye göre içerik analizi; “mevcut olan iletişim boyutlarını analiz etmek ve buradan mevcut olmayan sosyal gerçeğin belirli boyutlarına yönelik çıkarım yapmak amacıyla, metinlerin içeriklerini analiz eden ve bu süreçte belirli kurallar çerçevesinde hareket eden bir yöntem” olarak tanımlanabilir.

Görüşmelerde yapılan ses kayıtları ve yazılı kayıtlar araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına yazılı olarak aktarılmış ve analiz için ham veriler hazır hale

getirilmiştir. Görüşmeler araştırmacı tarafından her bir ses kaydı 3 defa dinlenerek öğretmenlerin ifadelerine sadık kalmak kaydı ile yazılı hale getirilmiştir. Yazılı hale getirilen verilerden öncelikle kodlar oluşturulmuş ve bu kodlardan benzer özellikler gösteren kodlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuştur. Kategori oluşturulması, araştırma sorusunun sistematik bir analiz yöntemine dönüştürülmesinde en önemli aşamadır (Gökçe, 2006). Oluşturulan kategorilerden hareketle bulgular ortaya konularak yorumlanmıştır

Sosyal bilimlerde güvenilirlik konusu hep sorun olagelmektedir bunun nedeni ise insan davranışlarının değişken olmasıdır. Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması, incelemenin etik bir biçimde uygulanmasını gerektirir (Creswell, 2007). Nitel araştırmalarda önemli olan noktada elde edilen sonuçların aynı durumlarda tekrar elde edilip edilmeyeceği değil, sonuçların toplanan verilerle tutarlı olup olmadığıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Creswell (2007)'e göre "bir nitel araştırmacının, güvenilirliği sağlamak için kullandığı stratejiler üçgenleme, uzman incelemesi, araştırmacının konumu ve denetleme tekniğidir". Bu çalışmada ise güvenilirliği sağlamak için uzman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Veriler analiz edilmeden önce yazılı hale getirilen ham verilerin ses kayıtları ile bire bir tutarlı olduğunun kanıtlanması için alandan uzman kişilere dinletilmiştir. Ayrıca analiz yapıldıktan sonra aynı analizin uzmanlarla tekrar yapılması sağlanarak verilerin güvenilir olması sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin gizliliklerinin korunarak çalışma içerisinde yer almaları için, öğretmenlere Ogr.1, Ogr.2 şeklinde kod isimler verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde görüşmelerden elde edilen bulgular tablolaştırılarak ve öğretmen görüşlerinden alıntılar yapılarak sunulmuştur.

4.1. Öğretmenlerin Demografik Bilgilerine Yönelik Bulgular

Görüşme yapılan öğretmenlerin demografik bilgilerine yönelik bulgular tablolar halinde aşağıda sunulmuştur.

4.1.1. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Aşağıdaki tabloda görüşme yapılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 4.1.1. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	5	35,7
Erkek	9	64,3
Toplam	14	100

Tablo 4.1.1.'e göre görüşme yapılan öğretmenlerden 5 tanesi kadın, 9 tanesi erkektir. Tabloya göre görüşme yapılan öğretmenlerin %35,7'si kadın, %64,3'ü erkek öğretmenlerden oluşmaktadır.

4.1.2. Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımları

Aşağıdaki tabloda görüşme yapılan öğretmenlerin yaşlarına göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 4.1.2. Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımları

Yaş	f	%
25-30	2	14,26
31-35	5	35,76
36-40	4	28,56
41-45	1	7,16
50-60	2	14,26
Toplam	14	100

Tablo 4.1.2.'ye göre görüşme yapılan öğretmenlerden 2 tanesi 25-30 yaş aralığında, 5 tanesi 31-35 yaş aralığında, 4 tanesi 36-40 yaş aralığında, 1 tanesi 41-45 yaş aralığında, 2 tanesi 50-60 yaş aralığındadır. Tabloya göre; görüşme yapılan öğretmenlerin %14,26'sı 25-30 yaş aralığında, %35,76'sı 31-35 yaş aralığında, %28,56'sı 36-40 yaş aralığında, %7,16'sı 41-45 yaş aralığında, %14,26'sı 50-60 yaş aralığındadır. Tabloya göre yaş aralıklarından hepsinde en az bir öğretmenin bulunduğu görülmektedir. 20-25 yaş aralığında öğretmen bulunmamasının nedeni; yeni atanan öğretmenlerin genel olarak köylerde görev yapıyor ve merkezde görev alabilmeleri için belirli yıllar çalışmaları gerekliliği, olduğu söylenebilir.

4.1.3. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımları

Aşağıdaki tabloda görüşme yapılan öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 4.1.3. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımları

Mezun Olunan Okul	f	%
Eğitim Fakültesi Sınıf Öğrt. Böl.	8	57,16
Eğitim Fakültesi Biyoloji Öğrt. Böl.	1	7,14
Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğrt. Böl.	1	7,14
Fen-Edebiyat Fak. Biyoloji Bölümü	1	7,14
Eğitim Enstitüsü	1	7,14
Eğitim Yüksek Okulu	1	7,14
İlk Öğretmen Okulu (Lise Düzeyi)	1	7,14
Toplam	14	100

Tablo 4.1.3.'e göre görüşme yapılan öğretmenlerden; 8 tanesi Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Bölümü'nden, 1 tanesi Eğitim Fakülteleri'nin Biyoloji Öğretmenliği Bölümü'nden, 1 tanesi Eğitim Fakülteleri'nin Coğrafya Öğretmenliği Bölümü'nden, 1 tanesi Fen-Edebiyat Fakülteleri'nin Biyoloji Bölümü'nden, 1 tanesi Eğitim Enstitüsü'nden, 1 tanesi Eğitim Yüksek Okulu'ndan, 1 tanesi de lise düzeyinde eğitim vermiş olan fakat öğretmen yetiştiren İlk Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuştur. Sınıf Öğretmenliği Bölümü mezunu olan öğretmenler görüşme yapılan öğretmenler arasında tamamının %57,16'sını oluşturmaktadır. Tabloya göre, görüşme yapılan öğretmenler arasından mezuniyet alanıyla gerçekleştirdikleri görev arasında farklılık olan, yani görevi sınıf öğretmenliği olmadığı halde sınıf öğretmeni olarak atanan öğretmenler, görüşme yapılan tüm öğretmenlerin %42,84'ünü oluşturmaktadırlar.

4.1.4. Öğretmenlerin Kıdem Yıllarına Göre Dağılımları

Görüşme yapılan öğretmenlerin kıdem yıllarına göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.1.4. Öğretmenlerin Kıdem Yıllarına Göre Dağılımları

Kıdem Yılı	f	%
0 – 4	1	7,14
5 – 9	2	14,28
10 – 14	6	42,88
15 – 20	2	14,28
21 – 30	2	14,28
31 – 40	1	7,14
Toplam	14	100

Tablo 4.1.4.'e göre görüşme yapılan öğretmenlerden; 1 tanesi 0 – 4 arasında kıdem yılına sahip, 2 tanesi 5 – 9 arasında kıdem yılına sahip, 6 tanesi 10 – 14 arasında kıdem yılına sahip, 2 tanesi 15 – 20 arasında kıdem yılına sahip, 2 tanesi 21 – 30 arasında kıdem yılına sahip, 1 tanesi de 31 – 40 arasında kıdem yılına sahiptir. Araştırma il merkezini kapsadığı için 10 – 14 arasında kıdem yıllarına sahip öğretmenlerde (%42,88) yığılma olduğu gözlenmektedir. Kıdem yılları daha az olan öğretmenlerin genelde atanma durumları göz önünde bulundurulursa köylerde veya ilçelerde çalıştıkları bilinmektedir.

4.1.5. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türüne Göre Dağılımları

Görüşme yapılan öğretmenlerin çalıştıkları okul türüne göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.1.5. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türüne Göre Dağılımları

Okul Türü	f	%
Devlet Okulu	10	71,42
Özel Okul	4	28,58
Toplam	14	100

Tablo 4.1.5.'e göre görüşme yapılan öğretmenlerden; 10 tanesi devlet okulunda görev yapmaktayken, 4 tanesi özel okullarda görev yapmaktadır. Uşak İli merkezinde 2 tane özel okul bulunmaktadır, bundan dolayı görüşülebilen öğretmen sayısı düşük olmuştur.

4.1.6. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulun Bulunduğu Bölgeye Göre Dağılımları

Görüşme yapılan öğretmenlerin çalıştıkları okulun bulunduğu bölgeye göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.1.6. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulun Bulunduğu Bölgeye Göre Dağılımları

Okulun Bulunduğu Bölge	f	%
İmkânları kısıtlı bölge	7	50
İmkânları iyi bölge	7	50
Toplam	14	100

Tablo 4.1.6.'ya göre görüşme yapılan öğretmenlerden; 7 tanesi imkânı kısıtlı bölgelerde bulunan okullarda görev yapmaktayken, 7 tanesi de imkânı iyi bölgelerde bulunan ve imkân sorunu olmayan özel okullarda görev yapmaktadırlar. İmkânı kısıtlı bölgelerde görev yapan öğretmenlerin % oranı ile imkânı iyi bölgelerde görev yapan öğretmenlerin % oranı birbirine eşit seçilmiştir.

4.1.7. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumuna Göre Dağılımları

Görüşme yapılan öğretmenlerin çalıştıkları okulun bulunduğu bölgeye göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.1.7. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumlarına Göre Dağılımları

Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu	f	%
Hizmet İçi Eğitim Almayanlar	3	21,42
Zorunlu Hizmet İçi Eğitim Alanlar	4	28,58
Zorunlu tutulmadığı halde Hizmet İçi Eğitim Alanlar	3	21,42
Hem Zorunlu Hem de Gönüllü Hizmet İçi Eğitim Alanlar	4	28,58
Toplam	14	100

Tablo 4.1.7.'ye göre görüşme yapılan öğretmenlerden; 3 tanesi ne zorunlu olarak ne de gönüllü olarak herhangi bir hizmet içi eğitim almadıklarını belirtmişlerdir, 4 tanesi sadece zorunlu olan hizmet içi eğitim kurslarına katıldıklarını belirtmişlerdir, 3 tanesi zorunlu olmadığı halde hizmet içi eğitim kurslarına katıldıklarını belirtmişlerdir, 4 tanesi de hem zorunlu olan hizmet içi eğitim kurslarına katıldıklarını hem de zorunlu tutulmadığı halde gönüllü olarak hizmet içi eğitim kurslarına katıldıklarını ifade etmişlerdir. Tablo 4.1.7.' ye göre gönüllü olarak kendini geliştirmek üzere kurslara katılanlar ile zorunlu tutularak hizmet içi eğitime katılanlar bunun yanında hiç bir kursa katılmamış olanların % oranları birbirine yakındır. Aynı zamanda zorunlu tutularak hizmet içi eğitim kurslarına katılıp ayrıca gönüllü olarak hizmet içi eğitim kurslarına katılanların oranları da diğer oranlara yakın olduğu görülmektedir.

Bu noktada öğretmenlerin ifadelerinden yola çıkılarak alınan hizmet-içi eğitimlerin kalitesinin istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir. **Ogr.4** kodlu katılımcının *“Topluyorlar 20 -25 kişiyi haydi bakalım falanca okulda bilgisayar kursu var gidiyorsunuz oraya diyorlar. Zaten 1,5 – 2 saatlik süre içerisinde sana hangi bilgiyi gösterecek. O kadar insan var orada, sonra kursu veren hoca zaten çok yeterli değil, ben bunu gördüm, yani bizim gibi bir arkadaş, kendisi de bizim kadar bilgisayardan anlıyor.”* ifadesi durumu destekler nitelikte görülebilir.

4.2. Öğretmenlerin Eğitim-öğretim Sürecinde Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanım Amaçları

Araştırma gurubundaki öğretmenlere BİT kullanım amaçları her bir BİT aracı için ayrı ayrı sorulmuştur. Verilen cevaplar analiz edildiğinde, eğitim-öğretim sürecinin üç aşamadan oluştuğu (derse hazırlık, ders süreci, değerlendirme) ve bu aşamalarda ki kullanım amaçlarını tüm BİT araçları için ortak olmak üzere aşağıdaki tabloda görmek mümkün olacaktır.

Tablo 4.2. Öğretmenlerin BİT Kullanım Amaçları

	BİT Kullanım Amaçları
Derse Hazırlık	Derse hazırlıklı olarak gelmek
	Güncel bilgileri araştırarak öğrencilere aktarmak
	Çalışma yaprakları ve sorular hazırlamak
	Zümre arkadaşlarıyla bilgi paylaşımı sağlamak
Ders Süreci	Dersin giriş etkinliklerinde öğrencinin dikkatini çekmek
	Öğrenmelerin kalıcılığını sağlamak
	Zamandan tasarruf
	Öğrencinin ilgisini çekmek
	Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğrenmeleri sağlamak
	Görsel olması dolayısıyla farklı duylulara hitap etmek
	Farklı zekâ alanlarının kullanılarak ders anlatılması
Değerlendirme	Yazılı sorularını hazırlamak
	Değerlendirme yazılımlarını kullanarak değerlendirme yapmak

Tablo 4.2'ye göre öğretmenlerin BİT'i kullanım amaçlarında 3 farklı aşamanın ortaya çıktığı görülmektedir. Amaçlar; derse hazırlık aşaması, ders süreci aşaması ve değerlendirme aşaması gibi 3 boyutta toplanmaktadır. Öğretmenlerin verdiği cevaplardan yola çıkılarak yapılan analizde öğretmenlerin ortak ifadelerine göre;

Derse Hazırlık aşamasında; “*derse hazırlıklı gelmek, güncel bilgileri araştırarak öğrencilere aktarmak, çalışma yaprakları ve sorular hazırlamak ve zümre arkadaşlarıyla bilgi paylaşımı sağlamak*” amaçlarını güttükleri söylenebilir.

Ders Süreci aşamasında; “*Dersin giriş etkinliklerinde öğrencinin dikkatini çekmek, öğrenmelerin kalıcılığını sağlamak, zamandan tasarruf sağlamak, öğrencinin ilgisini çekmek, bireysel farklılıkları dikkate alarak öğrenmeleri sağlamak, görsel olması dolayısıyla farklı duylulara hitap etmek, farklı zekâ alanlarının kullanılarak ders anlatılması*” amaçlarını güttükleri görülmüştür.

Değerlendirme aşamasında; “*Yazılı sorularını hazırlamak, değerlendirme yazılımlarını kullanarak değerlendirme yapmak*” amaçlarını güttükleri görülmüştür.

4.3. Öğretmenlerin BİT Araçlarını Kullanım Sıklıklarına Yönelik Bulgular

Araştırma grubundaki öğretmenlerle yapılan görüşmede sorulan sorulardan bir tanesi de BİT araçlarını kullanım sıklıkları olmuştur. Öğretmenlerden alınan cevaplara göre “ders sürecinde” kullanım sıklıkları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4.3. Öğretmenlerin BİT Araçlarını Kullanım Sıklıkları

	Hiç (f)	Ayda bir defa (f)	Haftada bir defa (f)	Her gün ve Her derste (f)
İmkânı kısıtlı bölge okullarında çalışan öğretmenler	2	2	1	1
İmkânı iyi bölge okullarında çalışan öğretmenler	-	-	2	6

Tablo 4.3.’e göre öğretmenlerin, tanımlanan BİT araçlarını kullanım sıklıklarının, öğretmenlerin ifadelerinden yola çıkarak “Hiç”, “Ayda bir defa”, “Haftada bir defa” ve “Her gün ve Her Derste” olmak üzere 4 boyutta toplandığı belirlenmiştir. Araştırma grubundaki öğretmenlerin ifadelerinden yola çıkılarak; bu kullanım sıklıklarının sebeplerinin en başında gelenin imkân boyutu olduğu söylenebilir.

Tablo 4.3.’e göre imkânı kısıtlı bölge okullarında çalışan öğretmenlerin 2 tanesi BİT araçlarını hiç kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Kullanmama nedenleri sorulduğunda **Ogr.7** kodlu katılımcı “Bizim zamanımızda olmadığı için kullanamadık” şeklindeki ifadesiyle yanıt vermiştir. Bu katılımcıya “hiç mi kullanmıyorsunuz?” sorusu sorulduğunda ise “Bizim okuduğumuz zamanlarda bilgisayar yoktu daktilo kullanırdık, sonrada imkânlarımız olmadığından öğrenemedik, sadece internette haber okuyabiliyorum” ifadesini kullanmıştır. **Ogr.6** kodlu katılımcı “Sınıfımızda bilgisayar imkânımız yok aynı zamanda bilgisayar sınıfımızda tam donanımlı değil bununla birlikte bilgisayar sınıfında bilgisayar dersleri olabiliyor o yüzden bizim işleyeceğimiz zamanlarda buraya ulaşmamız biraz zor oluyor o yüzden kullanamıyoruz.” İfadesini kullanmıştır.

Tablo 4.3.’e göre imkânı kısıtlı bölge okullarında çalışan öğretmenlerin 2 tanesi BİT araçlarını “ayda bir defa” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bunu sebebi

olarak da öğretmenlerin ifadelerinden yola çıkılarak sınıflarında bilgisayar, internet, projeksiyon vb. BİT araçlarının bulunmadığı, sadece okullarında bulunan Bilgi Teknolojisi Sınıflarında bu araçların yer aldığı ve ders programlarına göre ortalama olarak ayda bir defa kullanabilme imkanı buldukları, öğretmenlerin ifadelerinden anlaşılmaktadır. Ders programları yapılırken bu okullarda Bilgi Teknolojileri dersleri mecburen Bilgi Teknolojisi sınıflarında işlenmekte bunun yanında diğer derslerde kullanmak için programlandığında ortalama olarak ayda bir defa sıra geldiği görülmektedir.

Tablo 4.3.'e göre imkânı kısıtlı bölge okullarında çalışan öğretmenlerin 1 tanesi BİT araçlarını “*haftada bir defa*” kullandığını ifade etmiştir. **Ogr.4** kodlu katılımcı “*Genellikle bilgi teknolojisi sınıfını fen ve sosyalde kullanıyoruz özellikle araştırmaya dayalı konular çıkıyor. Bazen benim bile takıldığım daha teferruata girilip çocuklara daha geniş bir şekilde anlatılması gereken konularla karşılaştığımızda haydi çocuklar bilişim sınıfına gidelim orada devam edelim diyerek orada devam edelim diyebiliyoruz. Bu durum da haftada bir ancak oluyor*” ifadesini kullanarak BİT araçlarını ortalama olarak haftada bir defa kullandıklarını belirtmiştir. Bazı durumlarda ise bu imkâna sahip olamadıklarını çünkü kullanmak istedikleri anda Bilgi Teknolojisi sınıfında ders olabileceğini belirtmiştir. Ders içerisinde eğer kullanmak gerekirse yani önceden planlanmamış bir durum ortaya çıkarsa genellikle kullanmamaktan yana olduklarını belirtmiştir. Sınıflarında bu imkân olmadığı için ders içerisinde öğrencileri toparlayıp Bilgi Teknolojisi Sınıfına götürüp orada donanımı etkin hale getirmek ve sınıfın düzenini sağlamak çok zaman aldığı için kullanmaktan vazgeçtiğini ifade etmiştir.

Tablo 4.3.'e göre imkânı kısıtlı bölge okullarında çalışan öğretmenlerin 1 tanesi BİT araçlarını “*her gün her derste*” kullandığını ifade etmiştir. Bu katılımcıya imkânları olmadığı halde nasıl kullanabildiği sorusu sorulduğunda **Ogr. 3** “*kendi laptopumu okula getiriyorum, bunun yanında benim bir gsm şirketinden aldığım mobil modemimde var, hem internete istediğimiz zaman girebiliyoruz hem de görsel olarak ders işleyebiliyoruz. Projeksiyonumuz olmadığı için biraz küçük kalıyor ekranımız ama hiç olmamasından iyidir*” ifadesini kullanmıştır. Burada imkânı kısıtlı bölge okulunda dahi olsa kendi maddi durumu iyi olan bir katılımcının kendi imkanlarını kullanarak sürece teknolojiyi entegre etmeye çalıştığını görülmektedir.

Tablo 4.3.'e göre imkânı iyi bölge okullarında çalışan öğretmenlerin 2 tanesi BİT araçlarını “*haftada bir defa*” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu katılımcılar

genelde BİT araçlarını derse girişte dikkat çekmek amaçlı kullandıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında konunun veya ünitenin bitiminde de değerlendirme için kullandıklarını belirtmişlerdir. Daha çok “*eğitim yazılımından*” yararlandıklarını, konuya veya ünitelere başlamadan önce bu program yoluyla derse giriş yaparak, dersi işleyerek, sonrasında da yine bu program aracılığıyla değerlendirme yaptıkları söylenebilir.

Tablo 4.3.’e göre imkânı iyi bölge okullarında çalışan öğretmenlerin 2 tanesi BİT araçlarını “*her gün ve her derste*” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu katılımcılar sınıflarında internet bağlantısı, projeksiyon aleti ve bilgisayara sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bu imkânlarla sahip oldukları için derse hazırlık aşaması, ders süreci aşaması ve değerlendirme aşamalarının tamamında BİT araçlarından faydalandıklarını ve günde ortalama 3-4 saat arasında kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu katılımcılar da en fazla eğitim yazılımından faydalandıklarını belirtmişlerdir. **Ogr.12** kodlu katılımcının şu ifadelerinden de bu anlaşılmaktadır “*Eğitim yazılımını en çok kullanıyoruz. Akşam ben evde açıyorum eğitim yazılımını konuları oradan ben kendim bir gözden geçiriyorum. Ertesi günü çocuklara onu bire bir gösteriyorum*”. Değerlendirme aşamasında özellikle eğitim yazılımı içerisinde yer alan değerlendirme sorularının çok yararlı olduğunu bununla birlikte interneti kullanarak diğer zümre öğretmenleri tarafında hazırlanmış olan değerlendirme sorularına da ulaşarak öğrencilerine uyguladıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4.3.’e göre özel okullarda çalışan öğretmenlerden hepsi yani 4 katılımcı BİT araçlarını “*her gün ve her derste*” kullandıklarını ifade etmişlerdir. **Ogr.8** kodlu katılımcının şu ifadelerinden de kullanım sıklıkları anlaşılabilir; “*Yani çok fazla tabii ki bazen çok fazla kullanma oluyor. Günde 3-4 saat kullanma olabiliyor.*”. Ayrıca **Ogr.9** kodlu katılımcı “*Hemen her derste kullanmaya çalışıyorum. Öğretim sürecinde kullanmadan öncesinde zümre çalışmalarımızda dokümanlarımızı hazırlıyoruz. Derste de bu hazırlıklarımızı sunuyoruz derste çocuklardan bunları yorumlamalarını istiyoruz. İstedığınız zaman müzik verebiliyorsunuz, öğrencinin dikkati dağıldığı zaman müzik açıp veya komik bir video göstererek dikkatlerini toparlayabiliyorsunuz ayrıca dersi sevdirebiliyorsunuz*” ifadelerini kullanarak her derste kullanımının olduğunu belirtmiştir. Ayrıca diğer bir özel okulda görevli olan **Ogr.14** kodlu katılımcı; okul tarafından öğrencilere verilen ve Class Mate olarak adlandırılan dizüstü bilgisayarlar sayesinde; öğrencilerin, her zaman teknoloji ile iç içe olduklarını ve bu dizüstü bilgisayarlarda yer alan eğitimsel yazılımlar vasıtasıyla

öğrenmelerini artırdıklarını ve öğrencilerin bu yolla daha çok motive olduklarını belirtmiştir.

4.4. Öğretmenlerin BİT Araçlarını Kullanım Sıklıklarının BİT Araçlarına Göre Durumuna Yönelik Bulgular

Görüşme yapılan öğretmenlerin Yeniliğin Yayılımı kuramına göre buldukları aşamaları da etkileyecek olan BİT araçlarının farklılıklarına göre kullanımları önemli görülmektedir. Öğretmenlerin ifadelerinden yola çıkılarak yapılan analizlere göre öğretmenlerin bazı BİT araçlarını sık kullanırken bazı BİT araçlarını hiç kullanmadıkları belirlenmiştir.

Tablo 4.4. Öğretmenlerin BİT Araçlarını Kullanım Sıklıklarının BİT Araçlarına Göre Durumu

	Hiç (f)	Ayda bir defa (f)	Haftada bir defa (f)	Her gün ve Her derste (f)
Bilgisayar	2	2	3	7
Ofis Programları	2	2	3	7
İnternet	2	2	3	7
E-Posta	8	2	4	-
Forum/Blog	12	-	2	-

Tablo 4.4.'e göre görüşme yapılan öğretmenlerden 2 tanesinin bilgisayarı “hiç” kullanmadıkları, 2 tanesinin “ayda bir defa” kullandıkları, 3 tanesinin “haftada bir defa” kullandıkları, 7 tanesinin ise “her gün ve her derste” kullandıkları görülmektedir. Bununla birlikte Ofis programları ve İnternet içinde aynı dağılım söz konusu iken E-Posta ve Forum/Blog yapıları için kullanım sıklıklarının çok düşük olduğu söylenebilir.

Bilgisayarı eğitim-öğretim sürecinde hiç kullanmayan öğretmenlerin ifadelerine bakıldığında bu öğretmenlerden bir tanesinin yeniliğin yayılımı kuramına göre bilgi aşamasında bile olmadığı çünkü daha önce hiç kullanmadığı ve bilgisayar kullanmayı bilmediği, diğerinin ise bilgisayarı kullanmayı bildiği halde sınıfında

imkânının olmadığı, okulunda olduğu halde bunu da kullanmakta sıkıntılar yaşadığı görülmüştür.

Ofis programlarını eğitim-öğretim sürecinde hiç kullanmayan katılımcının ifadelerine bakıldığında, daha önce hiç kullanmadığını ve zaten bilgisayar kullanmayı bilmediğini görmekteyiz.

İnterneti eğitim-öğretim sürecinde hiç kullanmayan öğretmenlerin ifadelerine bakıldığında bu öğretmenlerden bir tanesinin yeniliğin yayılımı kuramına göre bilgi aşamasında bile olamadığı çünkü daha önce hiç kullanmadığı ve bilgisayar kullanmayı bilmediği için dolayısıyla interneti daha öncede hiç kullanmadığı görülmektedir. Diğer öğretmenin ise interneti ve kullanmayı bildiği halde sınıfında imkânının olmadığı, okulunda olduğu halde bunu da kullanmakta sıkıntılar yaşadığı görülmüştür. **Ogr.7.** kodlu katılımcı *“sadece internette haber okuyabiliyorum, onu da çocuklar veya eşim açıyor, başkasını bilmiyorum”* ifadesiyle interneti kullanmadığını ifade etmiştir.

E-Posta'yı *“hiç”* kullanmadığı ifade edilen 8 katılımcıdan 1 tanesi hayatın hiç bir bölümünde kullanmazken diğerleri, kişisel işleri için e-postayı kullandıklarını fakat eğitim-öğretim sürecinde, nasıl kullanacaklarını bilmedikleri için kullanmadıklarını belirtmişlerdir. **Ogr.6** kodlu katılımcının *“Öyle bir kullanımı da mı var bilmiyorum”* ifadesi bu durumu destekler niteliktedir. E-Postayı eğitim-öğretim sürecinde kullandığını belirten katılımcılar ise ders süreci aşamasında kullanmadıklarını ama derse hazırlık ve değerlendirme aşamalarında yararlandıklarını belirtmişlerdir. Derse hazırlık aşamasında diğer zümre arkadaşlarıyla iletişim kurmak ve dosya alışverişi sağlamak için, değerlendirme aşamasında ise yine dosya alışverişi yapmak ve öğrencilerine sorular göndererek onların çözmelerini istemek ve ödevlerini bu yolla da vermek şeklinde kullandıkları görülmektedir. Bu noktada **Ogr.1** kodlu katılımcı E-postayı herhangi bir sebeple okula gelememiş ve o gün veya o hafta içerisinde işlenmiş olan konuları kaçırmış olan öğrenciye derslerden geri kalmaması için destek anlamında da kullandığını şu ifadeleriyle belirtmiştir. *“Öğrencim okula gelemediği zaman onlara derslerle ilgili sunumları ve varsa soruları gönderiyorum. Eğitim kesintiye uğramasın sürekli eğitim olsun diye kullanıyorum”*

Forum/Blog yapılarını görüşme yapılan öğretmenlerden 12 tanesinin eğitim-öğretim sürecinde hiç kullanmadığı ve 2 tanesinin de ortalama olarak haftada bir defa kullandıkları görülmektedir. Forum/Blog yapılarını eğitim-öğretim sürecinde

kullanmayan öğretmenlerin kişisel işleri için zaman zaman kullandıkları belirlenmiştir. Diğer 2 öğretmen ise forum ve blog yapılarından derse hazırlık aşamasında, öğrencilerine sunmak üzere iyi yapılmış örnekleri aramak ve eğitimsel gelişmeleri farklı bakış açılarıyla takip etmek için kullandıklarını ifade etmişlerdir. **Ogr.8** kodlu katılımcının “*Ben onlara, hani sadece bilgi amaçlı giriyorum. Yani oradan bilgi alma, yani benim için faydalı olabilecek bir şeyler varsa onları almak için ama çok fazla oralara katkı sağlamıyorum*” bu ifadelerine göre forumu bilgi toplama amaçlı kullandığı anlaşılmaktadır.

4.5. Öğretmenlerin Yeniliğin Yayılımı Kuramına Göre Buldukları Aşamalara Yönelik Bulgular

Görüşme yapılan öğretmenlere Yeniliğin Yayılımı kuramının beş basamağı olan “Bilgi, İkna, Karar, Uygulama, Onay” basamaklarını kapsayacak sorular sorulmuş ve öğretmenlerden alınan yanıtlara göre bulgular her bir BİT aracı için ayrı ayrı aşağıda verilmiştir.

4.5.1. Bilgisayar

Görüşme yapılan öğretmenlere bilgi aşamasında sorulan sorular daha çok öğretmenlerin bilgisayarı tanıyıp tanımadıklarını, çalışma prensiplerini bilip bilmediklerini kısacası bilgisayarı kullanım durumlarını ve eğer problemle karşılaşırlarsa sorunu tanımlayabilme durumlarını görmeye yönelik olmuştur.

Öğretmenler verdikleri cevaplara göre bilgisayarın ne olduğunu bildiklerini ifade etmişlerdir. “*Bilgisayar sizin için ne anlam ifade ediyor?*” sorusu görüşme yapılan öğretmenlere sorulduğunda ortak ifadelerden yola çıkılarak “*günün vazgeçilmez teknolojisi, hayatı kolaylaştırır*” tanımlamasını yapmak mümkün olmaktadır. Görüşme yapılan öğretmenlerden bir tanesi hariç hepsi bilgisayarın ne olduğunu ve donanımlarının ne olduğunu bildiklerini verdikleri cevaplarla ifade etmişlerdir.

Katılımcılara “*Bilgisayarla neler yapabileceğinizi biliyor musunuz?*” sorusu sorulduğunda, **Ogr.1** kodlu katılımcının verdiği cevaba benzer biçimde, “*Aklıma gelen her şeyi yapabileceğimi biliyorum, özellikle iş hayatında yazılı sınavlar olsun çocuklara görsel anlamda slâytlar hazırlama konusunda olsun veya ders notu*

girişlerinde, çocukların okudukları kitapları kim ne okumuş onu takip etmede, eğitim öğretimin her alanında kullanıyoruz” şeklinde örneklendirerek cevaplar vermişlerdir.

Görüşme yapılan öğretmenlere ikna aşamasında sorulan sorular; bilgisayarın eğitim-öğretim sürecinde kullanımının faydalı olup olmayacağını ve faydalı olacaksa eğer bunun sebeplerinin neler olduğunu belirlemek yönündedir. Öğretmenlerden alınan cevaplardan oluşan ortak ifadelerle göre *“kesinlikle fayda sağlar”* ortak düşüncesi ortaya çıkmıştır. Öğretmenlere, *“Fayda sağlayacağını düşünmenizın sebepleri nelerdir?”* sorusu sorulduğunda öğretmenler; *“hayatımızı kolaylaştırır, zamandan tasarruf sağlar, kalıcı öğrenmelerin oluşmasını sağlar, öğrencilerin ilgisini çeker, görsellik sağladığı için öğrenci daha iyi öğreniyor, bireysel farklılıkları dikkate alarak öğretim yapılabilir”* ortak ifadeleri ile cevap vermişlerdir.

Görüşme yapılan öğretmenlere karar aşamasında sorulan sorular bilgisayarı eğitim-öğretim sürecinde kullanmayı düşünüp düşünmedikleri, düşüncelerini sağlayan şeyler ve eğer düşünüyorlarsa bunun için çaba harcama durumlarının ne olduğunu belirlemeye yöneliktir. Öğretmenlere sorulan *“Bilgisayarı öğreme-öğretme sürecinde kullanmayı düşünüyor musunuz?”* sorusuna *“kesinlikle evet”* ortak cevabını verdikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin, kullanmaya karar vermelerinde etkili olan sebepleri ise; ikna aşamasında olduğu gibi *“hayatımızı kolaylaştırır, zamandan tasarruf sağlar, kalıcı öğrenmelerin oluşmasını sağlar, öğrencilerin ilgisini çeker, görsellik sağladığı için öğrenci daha iyi öğreniyor, bireysel farklılıkları dikkate alarak öğretim yapılabilir”* ortak ifadeleriyle yanıtladıkları görülmüştür.

Görüşme yapılan öğretmenlere uygulama aşamasında sorulan sorular, bilgisayarın eğitim-öğretim sürecinde kullanıp kullanmadıklarının belirlenmesine yöneliktir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplardan yola çıkarak, bir öğretmen haricinde diğerlerinin bilgisayarını kullandıkları belirlenmiştir. Kullanım sıklıkları değişen öğretmenler, *“Bilgisayarı eğitim-öğretim sürecinde kullanırken hangi programlardan yararlanıyorsunuz?”* sorusuna; ofis programları içinde bulunan, *“Word, Excel ve PowerPoint”* programları olarak yanıt vermişlerdir. Bu aşamada sorulan *“Bilgisayarı daha etkin kullanabilmek için nasıl bir eğitime ihtiyacınız olduğunu düşünüyorsunuz?”* sorusuna ise *“daha etkin ve bire bir ya da en azından daha küçük gruplarla gerçekleştirilecek hizmet içi eğitimler olmalı”* yanıtlarını vermişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin ifadelerinden yola çıkılarak bilgisayarın eğitim-öğretim sürecinde kullandıkları sonucuna varılabilir.

Görüşme yapılan öğretmenlere onay aşamasında sorulan sorularla, bilgisayarı kendilerinin kabullenip kabullenmediğini ve artık başkalarına da tavsiye eder duruma gelip gelmediklerini belirlemek amaçlanmıştır. Öğretmenlere “*Meslek hayatınızın devamında bilgisayarı kullanmaya devam edecek misiniz?*” sorusu sorulduğunda ortak ifade olarak “*Kesinlikle*” cevabını verdikleri belirlenmiştir. “*Bilgisayar kullanmayı diğer meslektaşlarınıza da tavsiye eder misiniz?*” sorusuna yine ortak ifadeyle “*Kesinlikle, ediyorum da zaten*” cevabını verdikleri belirlenmiştir.

4.5.2 Ofis Programları

Görüşme yapılan öğretmenlere bilgi aşamasında sorulan sorular, daha çok öğretmenlerin ofis programlarını tanıyıp tanımadıklarını belirlemeye, ofis programlarının eğitim-öğretim sürecinde kullanımından haberdar olma durumlarını ve bu programların çeşitlerini bilme durumlarını belirlemeye yöneliktir. “*Ofis programlarının neler olduğunu biliyor musunuz?*” sorusu sorulduğunda öncelikle yanıtlamakta zorlandıkları “*Windows, Wordart*” gibi cevaplar verdikleri görülse de sonrasında, “*Evet biliyorum, Word, Excel, PowerPoint gibi programlar*” şeklinde cevapladıkları görülmektedir.

Yine bilgi aşamasında, görüşme yapılan öğretmenlere sorulan “*Ofis programlarının eğitim-öğretim sürecinde kullanımını hiç gördünüz mü?*” sorusuna “*ben kendim kullanıyorum*” cevabını verdikleri görülmüştür.

Görüşme yapılan öğretmenlere ikna aşamasında sorulan sorular ofis programlarının eğitim-öğretim sürecinde kullanımının faydalı olup olmayacağı ve faydalı olacaksa eğer bunun sebeplerinin neler olduğunu belirleme yönündedir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplardan oluşan ortak ifadeler doğrultusunda “*kesinlikle faydalı olur*” cevabını verdikleri ve bilgisayar için söyledikleri faydaları tekrarladıkları görülmektedir.

Görüşme yapılan öğretmenlere karar aşamasında sorulan sorularla görüşme yapılan öğretmenlerin Ofis programlarını eğitim-öğretim sürecinde kullanmayı düşünüp düşünmedikleri ve düşünüyorlarsa eğer bunun sebeplerini belirlemeye yöneliktir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar incelendiğinde Ofis programlarını eğitim-öğretim sürecinde kullanmayı düşündükleri belirlenmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplardan yola çıkılarak “*Kesinlikle kullanmayı düşünüyorum*” ortak ifadesi ortaya çıkmaktadır. Ayrıca **Ogr.4** kodlu katılımcının “*Evet kullanmayı*

düşünüyorum” ifadesi, **Ogr.13** kodlu “*Düşünüyorum*” ifadesi de durumu destekler niteliktedir. Bununla birlikte katılımcıların ifadelerine bakıldığında bilgisayar kullanımını ile ilgili söyledikleri faydaları tekrarladıkları belirlenmiştir.

Görüşme yapılan öğretmenlere uygulama aşamasında sorulan sorular Ofis programlarını eğitim-öğretim sürecinde kullanıp kullanmadıklarının belirlenmesine yöneliktir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplardan yola çıkılarak Ofis programlarını derse hazırlık, ders süreci ve değerlendirme olmak üzere üç aşamada da kullandıkları görülmektedir. Kullanım amaçları sorulduğunda ise “*yazılı sorusu hazırlamak, sunum hazırlamak ve öğrencilere göstermek, öğrencilere çalışma yaprakları hazırlamak*” gibi cevaplar verdikleri belirlenmiştir.

Görüşme yapılan öğretmenlere onay aşamasında sorulan sorular, ofis programlarını eğitim-öğretim sürecinde kullanmayı, kendilerinin kabullenip kabullenmediğini ve artık başkalarına da tavsiye eder duruma gelip gelmediklerini belirlemek amacını taşımaktadır. Öğretmenlere “*meslek hayatınızın devamında Ofis programlarını kullanmaya devam edecek misiniz?*” sorusu sorulduğunda ortak ifade olarak “*Kesinlikle evet*” cevabını verdikleri belirlenmiştir. “*Ofis programlarını eğitim-öğretim sürecinde kullanmayı diğer meslektaşlarınıza da tavsiye eder misiniz?*” sorusuna yine ortak ifadeyle “*Kesinlikle, ediyorum da zaten*” cevabını verdikleri belirlenmiştir.

4.5.3. World Wide Web (İnternet)

Görüşme yapılan öğretmenlere bilgi aşamasında sorulan sorular daha çok öğretmenlerin interneti tanıyıp tanımadıklarını belirlemeye ve internetin kendilerine ne gibi kolaylıklar sağlayacağını, öğretimsel işlerde internetin nasıl kullanıldığını bilip bilmediklerini belirlemeye yönelik olmuştur. Görüşme yapılan öğretmenlere “*İnternet sizin için ne anlam ifade ediyor?*” sorusu sorulduğunda alınan cevaplardan yola çıkılarak “*internet, sonsuz bir bilgi kaynağıdır*” ortak tanımlaması yapılabilir. Görüşme yapılan öğretmenlerin hemen hepsinin internetin “*bilgi deryası*” olduğu konusunda aynı zamanda “*sonsuz bilgi kaynağı*” olduğu konusunda hem fikir oldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte kütüphanelerdense, interneti kullanarak artık günümüzde daha hızlı bir şekilde bilgiye erişim sağlanabildiğini “*kaynaklara çabuk ulaşmak*” sözleriyle ifade ettikleri anlaşılmaktadır.

Görüşme yapılan öğretmenlere “ *İnternetin eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımını hiç gördünüz mü?* ” sorusu sorulduğunda öğretmenlerin genel olarak “*Canlı olarak görmedim ancak burada kendimizin kullandığı kadarıyla biliyorum.*” ifadesine yakın ifadelerle, kullanımın başkası tarafından kendilerine gösterilmediğini ifade etmişlerdir. Katılımcılar internetin, eğitim-öğretim faaliyetlerinde nasıl kullanılması gerektiği konusunda herhangi bir eğitim almamış olmalarına ve başkalarından nasıl kullanılacağını öğrenmemelerine rağmen kendi çabaları ile nasıl kullanacaklarını bulmaya başladıkları anlaşılmaktadır. Bu durumu **Ogr.4** kodlu katılımcının “*mesela google earth gibi programlar çok faydalı oluyor. Ben de kullanmaya çalışıyorum*” ifadeleri desteklemektedir.

Görüşme yapılan öğretmenlere ikna aşamasında sorulan sorularla, internetin eğitim-öğretim sürecinde kullanımının faydalı olup olmayacağı ve faydalı olacaksa eğer bunun sebeplerinin neler olduğunu belirlemek hedeflenmiştir. Öğretmenlerin ifadelerinden “*kesinlikle faydalı olur ama kolaylaştırmazdı*” ortak cevabını verdikleri anlaşılmaktadır. Bununla birlikte görüşme yapılan öğretmenlerin tamamı internetin eğitim öğretim sürecinde kullanımının faydalı olacağını düşünmektedirler. Bu fayda beklentisini **Ogr.1** kodlu katılımcının şu ifadesinden anlamak mümkündür “*Herhangi bir çocuk soru soruyor, diyelim ki camı ilk önce kimler bulmuş gibi ders kitaplarında bütün bilgi sorularının cevapları yok ama internete girdiğimizde anında her türlü cevabı rahatlıkla buluyoruz*”. Aynı zamanda eğitim-öğretim sürecinde interneti kullanmanın öğrencilerin öğrenmelerini artırdığını, kalıcı öğrenmeyi sağladığını ifade ettikleri şu cümlelerden anlaşılmaktadır “*Çocukların ilgisini çok fazla çekiyor özellikle bilgisayar laboratuvarımıza gittiğimizde. Çünkü sözel anlatımın yanında çocuk birde görerek yaşayarak daha kalıcı bilgiler öğreniyor.*” **Ogr.1** kodlu katılımcının şu ifadesi “*Daha geniş bilgi güvenilir bilgi*” katılımcının interneti kullanmaya ikna olduğu konusunda bize bilgi vermektedir. Ayrıca **Ogr.6** kodlu katılımcının “*Çocukları özgür hale getiriyor bence. Araştırma yapılabilir olması, her türlü bilgiye ulaşılabilir olması, açılarından internet önemlidir.*” ifadesi ile **Ogr.4** kodlu katılımcının “*Mutlaka faydası olur. Mutlaka faydası olur.*” ifadelerinin de durumu destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Görüşme yapılan öğretmenlere karar aşamasında sorulan sorularla görüşme yapılan öğretmenlerin interneti eğitim-öğretim sürecinde kullanmayı düşünüp düşünmedikleri ve düşünüyorsa eğer bunun sebeplerini belirlemeye yöneliktir.

Öğretmenlerin “*İnterneti eğitim-öğretim sürecinde kullanıyor musunuz?*” sorusuna verdiği cevaplar incelendiğinde interneti eğitim-öğretim sürecinde kullanmayı düşündükleri ve yeterli düzeyde olmasa da kullandıkları görülmektedir. Bununla birlikte kullanmak için ise bir takım şartların yerine gelmesi gerekliliğinden bahsetmişlerdir. Öğretmenlerden bir tanesinin “*Sınıflarımızda internet imkânımız yok eğer imkânımız olsaydı kullanırdım mutlaka ama hazırlık aşamalarında her zaman kullanıyorum*” cümlesi bu durumu destekler niteliktedir. Görüşme yapılan öğretmenlerin ifadelerinden yola çıkılarak eğitim-öğretim sürecinde interneti kullanmaya karar verdikleri ve bu konuda kendilerini geliştirmek istedikleri görülmektedir. **Ogr.2** kodlu katılımcı bu konuda daha önce “*Web Tasarım kursuna katıldığını ve bu yolla kendi web sayfasını yaparak daha etkin kullanmaya çalıştığını*” ifade etmiştir. Ayrıca **Ogr.9** kodlu katılımcının “*Daha çok bilgisayarı iyi bilen arkadaşlardan yararlanıyoruz. Şuanda kullanımımızın yeterli olduğunu düşünüyorum ama ilerleyen zamanlarda kendimizi daha da geliştirmemiz gerektiğini de biliyorum.*” ifadesinin de durumu destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Görüşme yapılan öğretmenlere uygulama aşamasında sorulan sorular İnterneti eğitim-öğretim sürecinde kullanıp kullanmadıklarının belirlenmesine yöneliktir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplardan yola çıkılarak İnterneti en fazla derse hazırlık aşamasında ve diğer kişisel işlerde kullandıkları görülmektedir. Görüşme yapılan öğretmenlerden özel okullarda görev yapan öğretmenler haricinde kalanlarının ders sürecinde kullanan bir tanesi çıkmıştır. Bu katılımcı da sadece web tabanlı eğitim yazılımının kullanımı için interneti ders sürecinde kullandığını “*Web tabanlı eğitim yazılımı var işte internet üzerinden onu kullanıyorum, dersleri oradan tekrar ettiriyorum*” sözleri ile ifade etmiştir. Özel okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerden bir tanesi ise interneti ders sürecinde kullanmadığını aynı zamanda internetin öğrenciler tarafından da çok fazla kullanılmasının uygun olmadığını ve bunun için de öğrencilerine hiç bir zaman tavsiye etmediğini belirtmiştir. Bunun yanında bu katılımcı bilgi paylaşma amaçlı kullanıldığında ancak yararlı olabileceğini onun haricinde sosyal paylaşım ağları gibi uygulamaların öğrencileri tembelleğe iterek çalışma azimlerini kırdığını aynı zamanda zararlı içeriklerin ruhsal gelişimlerini olumsuz yönde etkilediğini ifade etmiştir. Özel okullarda görev yapan diğer öğretmenler ise okullarının kullandıkları özel web yazılımları sayesinde öğrencileri ile bilgi alışverişinde bulduklarını, web üzerinden testler yaptıklarını ve ders dışı etkinlikler içerisinde sayılabilecek olan veli bilgilendirme modülleri ile

velilerinde eğitim-öğretime dahil edilmesini sağladıklarını “*Web tabanlı bir yazılımımız var ve o yazılımda öğrencilerin her birine şifre veriliyor, o şifreler ile öğrenciler girerek sorular çözüyorlar. Çözdükleri soruların yanıtlarını da hemen görebiliyorlar*” ifadeleri ile belirtmişlerdir. Görüşme yapılan öğretmenlerden özel okullar ve imkânı iyi bölge okulları haricindeki okullarda görev yapan öğretmenlerin okulda ve sınıflarında internet bağlantısı olmamasından kaynaklı olarak, interneti sadece hazırlık sürecinde kullandıkları, ders aşamasında kullanmak istedikleri fakat kullanamadıkları, katılımcıların ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Görüşme yapılan öğretmenlere onay aşamasında sorulan sorular ile interneti eğitim-öğretim sürecinde kullanmayı kendilerinin kabullenip kabullenmediğini ve artık başkalarına da tavsiye eder duruma gelip gelmediklerini belirlemek hedeflenmiştir. Görüşme yapılan öğretmenlere sorulan “*İnternet’i eğitim öğretim faaliyetlerinizde kullanmaya devam etmeyi düşünüyor musunuz?*” sorusuna verdikleri yanıtlardan yola çıkarak ortak ifadenin “*Kesinlikle devam etmeyi düşünüyorum*” olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler eğer kendilerine imkân sağlanırsa, sadece derse hazırlık aşamalarında değil aynı zamanda ders sürecinde ve değerlendirme aşamalarında da interneti kullanmayı düşündüklerini “*Evet, yani günlük hayatımız yaşamımız ve bulunduğumuz çağ itibariyle hepimiz bundan yararlanmak zorundayız. Bir gereksinim haline gelmiş durumda.*” ifadeleri ile belirtmişlerdir. Görüşme yapılan öğretmenlere sorulan “*İnternetin eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımını başka kişilere de tavsiye ediyor musunuz?*” sorusuna verdikleri cevaplardan yola çıkılarak “*Kesinlikle kullanılmalılar, her zaman tavsiye ediyorum. Tavsiyeden de öte artık bir zorunluluk haline geldi.*” ifadeleri ile tavsiye eder duruma geldikleri anlaşılmaktadır.

4.5.4. Elektronik Posta (E-Mail)

Görüşme yapılan öğretmenlere bilgi aşamasında sorulan sorular daha çok öğretmenlerin Elektronik Postayı tanıyıp tanımadıklarını belirlemeye ve Elektronik Postanın kendilerine ne gibi kolaylıklar sağlayacağını, öğretimsel işlerde Elektronik Postanın nasıl kullanıldığını bilip bilmediklerini belirlemeye yönelik olmuştur. Görüşme yapılan öğretmenlere “*Elektronik Posta (e-mail) sizin için ne anlam ifade ediyor?*” sorusu sorulduğunda alınan cevaplardan yola çıkılarak “*Başka insanlarla*

daha hızlı iletişim sağlamanın kolay yollarından bir tanesidir.” ortak tanımlaması yapılabilir.

Görüşme yapılan öğretmenlere sorulan *“Elektronik Postanın eğitim-öğretim sürecinde kullanımını daha önce hiç gördünüz mü?”* sorusuna verdikleri yanıtlardan yola çıkılarak Elektronik Postanın eğitim-öğretim sürecinde kullanımını daha önce hiç görmedikleri, ayrıca aldıkları hizmet içi eğitimlerde ve mezun oldukları okullarda da kendilerine bu konuda herhangi bir aktarımda bulunulmadığı belirlenmiştir. **Ogr.6** kodlu öğretmenin *“Öyle bir kullanımı da mı var bilmiyorum”* cümlesi durumu destekler niteliktedir. Daha önce kullanımını bilmeseler dahi, *“Eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımını görmedim ama tahmin edebilirim. Benim zümrem olan çok samimi bir arkadaşımınla bilgilerimizi paylaşabiliriz. Her türlü dokümanlarımızı videolarımızı yazılı sorularımızı birbirimizle paylaşabiliriz. Zaman kaybindan kurtuluruz.”* ifadeleriyle katılımcılar, Elektronik Postanın eğitim-öğretim sürecinde kullanımının nasıl olabileceği konusunda tahminlerini dile getirmektedirler.

Görüşme yapılan öğretmenlere sorulan *“Elektronik Postanın eğitim-öğretim sürecinde kullanımının faydalı olabileceğini düşünüyor musunuz?”* sorusuna verdikleri cevaplardan yola çıkılarak bu hususta kararsız oldukları görülmektedir. *“Bilemiyorum nasıl bir faydası olabileceğini. Mutlaka faydası olur ama ben nasıl bir faydası olabileceğini bilemiyorum .”* ifadesi ile **Ogr.4** kodlu katılımcı nasıl bir fayda sağlayabileceğini bilmediğini belirtmiştir. **Ogr.9** kodlu katılımcı ise *“Çok da faydalı olmazdı bence. Eğitim-öğretimin okulda kalması lazım eve gitmemesi lazım ama ödevlendirme şeklinde olabilir. Bizim çalıştığımız yaş grubu itibarıyla, her çocuğun bilgisayar olması lazım her ailenin aynı hayat tarzını yaşaması lazım aynı şekilde takip edilmesi lazım o yüzden çok mümkün görünmüyor.”* ifadeleri ile faydalı olmayacağını belirtmiştir. **Ogr.12** kodlu katılımcı ise *“Görmediğim için herhangi bir şey söyleyemiyorum”* ifadesi ile yorum yapamayacağını belirtmiştir. Diğer katılımcılardan ise alınan cevaplara bakıldığında; Elektronik Postanın faydalı olabileceğini fakat uygulamaya geçirmedikleri bir durum olduğunu, yani Elektronik Postayı şimdiye dek sadece kişisel işlerde kullandıklarını, eğitim-öğretimde nasıl kullanabileceklerini bilmedikleri için sadece hayal ederek *“bekli de iyi olurdu”* ortak ifadesini kullandıkları belirlenmiştir.

Görüşme yapılan öğretmenler, Elektronik Postanın eğitim-öğretim sürecinde kullanımına yönelik *“Karar, Uygulama ve Onay”* basamaklarında sorulan sorulara yeterli düzeyde cevap verememişlerdir. Kısa kısa verilen cevaplarında sadece ileriye

dönük tahminlerden oluştuğu görülmektedir, bundan dolayı analiz için yeterli veri elde edilememiştir. Katılımcıların elektronik postayı kişisel bir iletişim aracı olarak, aynı zamanda kurum içi iletişimde de kullandıkları belirlenmiştir.

4.5.5. Forum/Blog Yapıları

Görüşme yapılan öğretmenlere bilgi aşamasında sorulan sorular daha çok öğretmenlerin Forum/Blog yapılarını tanıyıp tanımadıklarını belirlemeye ve Forum/Blog yapılarının kendilerine ne gibi kolaylıklar sağlayacağını, öğretimsel işlerde Forum/Blog yapılarının nasıl kullanıldığını bilip bilmediklerini, belirlemeye yönelik olmuştur. Görüşme yapılan öğretmenlere *“Forum/Blog yapıları sizin için ne anlam ifade ediyor?”* sorusu sorulduğunda alınan cevaplardan yola çıkılarak genel olarak ne olduğunu bildikleri görülmektedir. **Ogr.2** kodlu katılımcının *“Forumları ortak paylaşım alanları olarak biliyorum.”* ifadesi forumun ne olduğu bildiğinin göstergesi olarak kabul edilebilir. Bununla birlikte görüşme yapılan öğretmenlerin forum yapısının ne olduğunu bilmeden de forum yapılarını kullandıkları ortak ifadelerinden anlaşılmaktadır. Aynı zamanda görüşme yapılan katılımcılardan hiçbirisinin sorulan sorulara cevap veremedikleri için, Blog yapısının ne olduğunu bilmedikleri söylenebilir.

Görüşme yapılan öğretmenlerin sorulan sorulara verdikleri yanıtlardan yola çıkılarak Forum/Blog yapılarını öğretimsel amaçlı kullanmadıkları belirlenmiştir. Fakat sadece bir katılımcı *“Kendi görüşlerimi iletıyorum bilmediğim konular hakkında karşı taraftan bilgiler alarak öğreniyorum.”* ifadesi ile derse hazırlık aşamasında azda olsa kullandığını belirtmiştir.

Görüşme yapılan katılımcıların Forum/Blog yapılarının ne olduğunu bilmedikleri ve bilenlerin de sadece kişisel bilgi alma amaçlı olarak kullandığı belirlenmiştir. Diğer aşamalarda sorulan sorulara verdikleri cevaplar da kullanıma yönelik tahminleri içerdiğinden ve yeterli cevaplar alınamadığından analiz için yeterli veri elde edilememiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMALAR VE YORUMLAR

Araştırma bulgularına göre İlköğretim birinci kademede görev yapmakta olan Sınıf Öğretmenlerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerini eğitim-öğretim sürecinde kullanım amaçları üç ana temada toplanmıştır. Bu üç ana temanın alt temaları olarak kullanım amaçları önceki bölümde tablo olarak verilmiştir (Tablo 4.2.). Tabloda fayda göstergeleri olarak karşımıza çıkan bu amaçların gerçekleştirilmesi için öğretmenler BİT’i eğitim öğretim sürecinde kullandıklarını ve kullanmak istediklerini dile getirmişlerdir. Bu amaçların gerçekleştirilmesi için BİT kullanımında birtakım sorunlar olduğu söylenebilir. Veriler analiz edilerek ana temalar oluşturulduğuna sorun teşkil eden değişkenlerin okulun imkânları, okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi, okulun türü, öğretmenlerin aldıkları hizmet içi eğitim, öğretmenlerin kıdem yılları olduğu söylenebilir.

Araştırma bulgularına bakıldığında imkânı iyi olan bölge okullarında teknolojik imkânların iyi olduğu ve güncel teknolojilerin takip edilerek okul imkânlarına dâhil edilebildiği görülmektedir. Aynı şekilde özel okullarda, maddi imkânları iyi olduğu için güncel teknolojileri öğretmenlerinin kullanımına sunabilmektedirler. İmkânı iyi bölge okulları ile özel okullarda görev yapan öğretmenler sahip oldukları teknolojileri eğitim-öğretim sürecinde kullanmaya yöneldikleri görülmektedir ki Karaman ve Kurfallı (2008)’nin yapmış oldukları çalışmaya ile evinde ve sınıfta kullanabileceği bir bilgisayar ve internet bağlantısı olan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre eğitim-öğretim sürecinde BİT’ ten daha fazla yararlandıklarını ortaya koyarak bu durumu destekler nitelikte bir sonuç elde etmişlerdir. Ayrıca Çavaş vd.(2009)’nin yaptıkları çalışmada, durumu destekler nitelikte evde bilgisayara sahip olma ve bilgisayar deneyimlerinin kullanım düzeyleri üzerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. İmkânı kısıtlı bölge okullarında görev yapan öğretmenler kendilerini geliştirmiş olsalar ve teknolojiden haberdar olsalar dahi sınıf içerisinde ve okul genelinde teknolojik araçlara sahip olmadıklarından kullanmama veya kullanamama durumunda kalmaktadırlar. İmkânı kısıtlı bölge okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri kişisel olarak sahip oldukları teknolojik araçları kullanarak eğitim öğretim sürecine katkı sağlamaya çalışmışlarsa da bir süre sonra bu durumdan

vazgeçtikleri görülmektedir. Yine bu okullarda MEB tarafından kurulmuş olan Bilgi Teknolojisi Sınıfları bulunmasına rağmen, bu sınıflarda yeterli sayıda bilgisayar bulunmaması ayrıca çoğunun kullanımdan kaynaklı olarak çeşitli arızalarının bulunması ve bu sorunlara çözüm üretilebilecek ne maddi bir kaynak ne de okul bünyesinde bu sorunlarla ilgilenebilecek bir personelin olmaması öğretmenlerin bu sınıfları verimli kullanamamalarına yol açtığı söylenebilir.

Özel okullarda görev yapan öğretmenlerin sınıflarında bilgisayar, projeksiyon, televizyon, VCD/DVD ve internet bağlantısı gibi BİT araçlarının bulunması buna ek olarak her bir öğrenciye okul tarafından mecbur tutularak ailelerinin aldıkları Class Mate olarak adlandırılan eğitimsel işlerde kullanılabilen ve internete bağlanmayı sağlayan mini laptoplar sayesinde eğitim öğretim sürecinde BİT araçlarını kullanmalarının çok daha kolay olduğu anlaşılmıştır. Özel okullarda okuyan öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri iyi olduğundan dolayı evlerinde her birinin kişisel bilgisayarı ve sürekli internet bağlantısı bulunmaktadır. Bu durum özel okullarda görev yapan öğretmenlerin işini daha da kolaylaştırdığı söylenebilir. Bununla birlikte imkânı iyi bölge okullarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri sınıflarında bilgisayar, internet bağlantısı gibi BİT araçlarına sahip olduklarından BİT'i eğitim öğretim sürecinde kullanmaya imkânı kısıtlı bölge okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerine göre daha fazla yönelmektedirler. MEB ve Türk Telekom ortaklığında hazırlanmış olan web tabanlı eğitim yazılımının kullanılıyor olması, bu durumu destekler niteliktedir.

Araştırma bulgularına göre derse hazırlık aşaması, ders aşaması ve değerlendirme aşaması olarak üçe ayrılan öğretim sürecinin, derse hazırlık aşamasında imkân boyutunun kullanım üzerinde değişime yol açmadığı bulgulardan yola çıkılarak söylenebilir. Ancak ders aşaması ve değerlendirme aşamalarında okulun imkânları ve okulun bulunduğu bölgenin kullanım üzerinde değişime yol açtığı söylenebilir. Ayrıca öğretmenlerin kullanım sıklıklarındaki okulun bulunduğu bölgeye göre değişimi de imkân boyutunun, BİT'in eğitim-öğretim sürecinde kullanımında farklılaşmaya yol açtığına göstergesi olduğu söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre görüşme yapılan öğretmenlerin kıdem yıllarının BİT araçlarını eğitim-öğretim sürecinde kullanımında farklılaşmaya götürdüğü görülmüştür ve Koca (2006) 'nın yaptığı araştırmada, öğretmenlerin teknoloji kullanım sıklıklarının öğretmenlerin kıdem yıllarına göre farklılık gösterdiğini belirtmesi bu çıkarımı doğrular niteliktedir. Özellikle MEB'in öğretmen ilk atama

politikası gereği, göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin öncelikle köy okullarına atanabildikleri, il ve ilçe merkezlerinde norm kadro uygulaması gereği çok fazla boşluk olmadığından bir süre köy okullarında görev yaptıkları bilinmektedir. Bu sebeple araştırma Uşak ili merkez ilköğretim okulları ile sınırlı olduğundan daha çok kıdem yılı 10 yıl ve daha üzeri olan öğretmenlerle çalışılmıştır. Bu sebeple öğretmenlerin yükseköğrenimden mezun oldukları tarihler daha eskidir ki bu da bize teknolojik olarak yeterliklerinin daha düşük olmasının sebeplerinden bir tanesini açıklamaktadır. Kıdem yılı yüksek olan katılımcıların yükseköğrenim gördükleri dönemlerde ülkemizde araştırma içerisinde tanımlanmış olan BİT araçlarının kullanımı yok denilebilecek kadar az durumda olduğundan bu BİT araçları ile tanışmaları da geç olmuştur. Kıdem yılı 10 ve daha üzeri olan katılımcıların yükseköğrenimlerini gerçekleştirdikleri okullarda kimi durumlarda bilgisayar dersleri teorik olarak işlenmiş olduğu öğretmenlerin ifadelerinden anlaşılmıştır. Somut olmayan ve uygulamaya geçirilemeyen bilgilerin öğretmenler tarafından unutulduğu için kullanmaktan uzaklaştıkları görülmektedir. Görüşme yapılan öğretmenlerden bazılarının yükseköğrenim gördükleri dönem çok daha eski olduğundan ve o dönemlerde ülkemize henüz bu teknolojilerin giriş yapmadığı ve girmiş olsa dahi çok fazla yayılamadığı için BİT araçları ile hiç tanışmadıkları görülmektedir. Nitekim görüşme yapılan öğretmenlerden bir tanesinin bu dönemde öğrenim gördüğü ve hiç bir teknolojik araçla daha önce tanışmadığı görülmektedir. Bu öğretmenimiz şuanda da araştırmada tanımlanmış olan hiç bir BİT aracını kullanmayı bilmemekte ve bazı BİT araçlarının ne olduğunu dahi bilmemekte olduğu anlaşılmaktadır.

Görüşme yapılan öğretmenlerden kıdem yılları 10 yılın altında olan öğretmenlerin yükseköğrenimleri döneminde, araştırma içerisinde tanımlanmış olan BİT araçları ile tanıştıkları ve bu BİT araçlarının ne olduğunu bildikleri ve eğitim-öğretim sürecinde de nasıl kullanılacağını bildikleri belirlenmiştir. Araştırma bulgularına göre görüşme yapılan öğretmenlerin kıdem yılları tanımlanmış BİT araçlarını eğitim-öğretim sürecinde kullanım durumlarını farklılaştırmakta olduğu söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre görüşme yapılan öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere katılım durumlarının, BİT araçlarının eğitim-öğretim sürecinde kullanımlarını etkilediği belirlenmiştir, Çakır ve Yıldırım (2009)' ın yaptıkları çalışmada öğretmenlerin bilgi yetersizliklerinin eğitim-öğretim süreçlerine teknoloji entegrasyonunu olumsuz yönde etkileyen unsurların başında geldiğini ifade etmeleri

bu sonucu desteklemektedir. Özellikle özel okullarda görev yapan öğretmenlerin göreve başlamadan önce BİT araçları ile ilgili yeterliklerinin ölçüldüğü verdikleri cevaplardan anlaşılmaktadır. Göreve başlama öncesi yeterlikleri haricinde görev yaparken de kurumsal olarak mecburi tutulan hizmet içi eğitimlere katıldıkları ve bu eğitimlerin etkin olarak uygulandığı alınan cevaplardan yola çıkılarak söylenebilir. Bu durumun devlet okulları için geçerli olmadığı anlaşılmaktadır. Görüşme yapılan öğretmenlerin ifadelerinden, almış oldukları hizmet içi eğitimlere katılımın tam olmadığı, hizmet içi eğitimi veren kişilerin eğitimi vermek için yeterli donanımına sahip olmadıkları ve eğitimlerin yeterli olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca verilen eğitimler BİT araçlarının temel kullanımından öteye geçememektedir. BİT araçlarının eğitim-öğretim sürecine entegrasyonu “nasıl gerçekleştirilebilir” konusunda henüz bir hizmet içi eğitim düzenlenmediği alınan cevaplardan anlaşılmaktadır. Bu konuda Demiraslan ve Usluel (2005)’in yaptıkları çalışmada ki “MEB’ce gerçekleştirilen hizmet içi eğitimlerde, öğretmenlere somut örneklerin sunulduğu seminer ve kursların düzenlenerek BİT becerileri konusunda öğretmenlerin sürekli eğitim ve gelişiminin sağlanması gerekmektedir. Yine bu süreç içerisinde okul yönetiminin destekleyici bir tavır içerisinde olması ve öğretmenlere entegrasyon için gerekli kaynakları sağlaması gerekmektedir” önerisi önemli görünmektedir.

Kısacası öğretmenler BİT araçlarını kullanır durumda olmalarına rağmen somut örnekler kendilerine sunulmadığından dolayı BİT’i öğrenme-öğretme sürecine dâhil etmekte sıkıntı yaşamaktadırlar. Zorunlu veya gönüllü iki tür hizmet içi eğitime katılımı öğretmenlerin BİT araçlarının temel kullanımını öğrenmekten öteye geçememiş oldukları anlaşılmaktadır. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin aldıkları hizmet içi eğitimlerin BİT araçlarını eğitim-öğretim sürecine entegre etmeleri ve aynı zamanda kişisel kullanımları üzerinde doğru orantılı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre görüşme yapılan öğretmenlerin BİT araçlarını kullanımlarından yola çıkılarak Yeniliğin Yayılı Kuramı’na göre buldukları aşamalar her bir BİT aracı için farklı olarak incelenmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre görüşme yapılan öğretmenler bilgisayarın ne olduğunu ve nasıl kullanıldığını bildikleri belirlenmiştir, Usluel ve Aşkar (2002b)’ in yaptıkları araştırmadan elde ettikleri, öğretmenlerin çoğunun bilgisayar ile tanıştığı ve yeni de olsa kullanmaya başladıkları sonucu da bu durumu

destekler niteliktedir. Öğretmenlerin bilgi basamağında olmalarının göstergesi olarak bilgisayar tanımaları ve bilgisayar ile neler yapabileceklerini bilmeleri söylenebilir.

Öğretmenler ikna aşamasında verdikleri cevaplarla bilgisayarın işlerini kolaylaştırdığını, öğrencilerin öğrenmelerinin kalıcı olmasını sağladığını, zamandan tasarruf sağladığını ifade ederek kullanmak konusunda ikna olduklarının göstergesi olacak cevaplar vermişlerdir.

Karar aşamasında öğretmenler bilgisayarı kullanmayı düşündükleri ki zaten halen kullanır durumda olduklarını ve ikna aşamasında verdikleri fayda göstergeleri cevaplarını tekrar ederek bu aşamayı da geçmiş olduklarını göstermektedirler.

Uygulama aşamasında alınan cevaplardan elde edilen bulgular öğretmenlerin derse hazırlık aşamasında bilgisayarı kullandıkları, ders aşamasında imkânların elverdiği ölçüde kullandıkları ve değerlendirme aşamasında da imkânlar ile doğru orantılı olarak kullanım sergiledikleri görülmektedir.

Onay basamağında sorulan sorulardan elde edilen bulgulara göre öğretmenler bilgisayarı kendileri kabullenmişler ve başkalarına da tavsiye eder duruma gelmişlerdir. Bulgulardan yola çıkılarak bilgisayarın öğretmenler arasında yayılımını tamamlamış olduğu söylenebilir. Ancak eğitim-öğretim sürecine tam olarak entegre olmuş bir BİT aracı olduğu söylenemez. Çünkü öğretmenler bilgisayarı eğitim-öğretim sürecinin derse hazırlık aşamasında daha çok kullanmaktadırlar. Öğretmenlerin bilgisayarı ders aşamasında çok fazla kullanmadıkları belirlenmiştir. Bu konuda Usluel ve Aşkar (2002b)' in yaptıkları çalışma ile bilgisayarları öğretimsel amaçlı kullanan öğretmen sayısının, kullanmayan öğretmenlerden az olduğu ve öğretmenlerin bilgisayarı en fazla yönetsel işlerde kullandıklarını belirlemiş olmaları bizi aynı sonuca götürmektedir. Sürece tam entegre olabilmesi için, eğitim-öğretim sürecinde kullanımının yaygınlaşması, maliyetlerinin daha da ucuzlaması dolayısıyla okulların teknolojik imkânlarının artırılması ve hizmet içi eğitimlerin kalitesinin yükseltilerek öğretmenlerin öz yeterliklerinin daha fazla geliştirilmesi gerekliliğinin ortaya çıktığı araştırma bulguları ışığında söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre görüşme yapılan öğretmenler ofis programlarının neler olduğunu bilmektedirler. Ofis programlarını derse hazırlık aşamasında ve ders sürecinde etkin olarak kullanma durumlarının imkân boyutuyla doğru orantılı olduğu görülmektedir. İmkânı iyi bölge okullarında görev yapan öğretmenler ofis programlarını ders içi etkinliklerde kullanmaktadırlar. Özellikle ofis programları içerisinde yer alan Sunum programlarını kullanmaktadırlar. Derse hazırlık

aşamasında daha etkin olarak kullanılmakta olduğu bulgulardan yola çıkılarak söylenilebilir. Öğretmenlerin ofis programlarıyla ilgili sorun tanımlayabilir düzeye geldikleri görülmektedir. Sorun tanımlayabilir düzeyde olmalarını destekleyen durumun, ofis programlarının tüm çeşitlerinde kullanım prensiplerinin aynı olması, bu yazılımların ara yüzlerinin birbirine çok benzemesi, uygulama örneklerinin aynı olması ve yeni sürümlerinde ek özellikler getirirken kullanım şekillerini hiç değiştirmemiş olması söylenebilir.

Görüşme yapılan öğretmenlerden alınan cevaplardan yola çıkılarak ofis programlarını kullanmakta ikna basamağını geçmiş oldukları söylenebilir. Ofis programlarının kullanımının derse hazırlık aşamasında kendilerine çok zaman kazandırdığını, işlerini kolaylaştırdığını, ders aşamasında öğrencinin dikkatini çekici etkinlikler düzenleyebildikleri için kalıcı öğrenmeleri sağladığını belirtmişlerdir. Görüşme yapılan öğretmenler karar basamağında verdikleri cevaplarla ofis programlarını her zaman kullandıklarını ve kullanmaya devam edeceklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte ofis programlarını daha iyi kullanabilmek için yardım almaya istekli oldukları belirlenmiştir.

Uygulama aşamasında elde edilen bulgulara göre öğretmenler derse hazırlık aşamasında Ofis programlarını, yazılı sorusu hazırlamak, eğitimsel çizelgeler hazırlamak, ders ile ilgili dokümanlar hazırlamak vb. gibi durumlarda kullandıklarını belirtmektedirler. Bulgulara göre öğretmenlerin ders aşamasında okulun imkânları ile doğru orantılı olarak ofis programlarını kullandıkları ortaya çıkmaktadır. Sınıflarında projeksiyon ve bilgisayarı bulunan sınıf öğretmenleri Sunum programları yardımıyla dersleri daha dikkat çekici hale getirerek öğrencilerde kalıcı bilgilerin oluştuğunu dile getirmektedirler.

Onay aşamasında görüşme yapılan öğretmenlerin ofis programlarını kendilerinin benimsedikleri ve başka kişilere de tavsiye eder duruma geldikleri görülmektedir. Bulgulara göre Ofis programlarının öğretmenler arasında yayılımını tamamladığı söylenebilir, fakat eğitim-öğretim sürecine üç aşamada tam olarak entegre olduğu söylenemez. Çünkü bulgulara göre dersin değerlendirme aşamasında öğretmenlerin kullanımı ile ilgili veriler elde edilememiştir. Katılımcılardan alınan cevaplara göre ders aşamasında, öğrenci etkileşimli sunumlar kullanıldığına dair bir ifade yoktur. Bu durumda öğretmenlerin eski düz anlatım yöntemini ofis programları aracılığıyla gerçekleştirdikleri söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre görüşme yapılan öğretmenlerin hemen hepsinin internetin ne olduğunu ve nasıl kullanacaklarını bildikleri belirlenmiştir. Bilgi basamağında elde edilen verilere göre öğretmenler internetin ne olduğunu bilmekteler aynı zamanda eğitim-öğretim sürecinde kullanımını da görmüş durumdadırlar. Özellikle Vitamin uygulamasının MEB'e bağlı okullarda öğretmenlere ücretsiz sunulmasından dolayı internetin eğitim-öğretim sürecinde kullanımını bilmektedirler.

İkna basamağında elde edilen bulgulara göre öğretmenler; internetin eğitim-öğretim sürecinde kullanımına iki farklı görüşle yaklaşmaktadırlar. Birinci ve yaygın görüşe göre; internetin öğretimsel işlerde kendilerine zaman kazandırdığını ve işlerini kolaylaştırdığını belirterek olumlu yaklaşmışlardır. İkinci görüşe göre; öğrencinin dikkatini dağıttığını öğrencilerin zamanlarını boşa harcatabilen, öğrencileri oyalayabilen bir araç olduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca okullarda kullanılan altyapı sistemlerinin yetersizliği öğretmenlerimizi internet kullanımından uzaklaştırmaktadır. Ancak öğretmenlerimizin tamamına yakınının evinde kişisel kullanımına tabi internet bağlantısı bulunmaktadır. Tüm bunlarla birlikte bulgulara göre öğretmenler kendi mesleki bilgi yetersizliklerini çok hızlı bir şekilde giderebilmek, öğrencilerine en doğru ve en güncel bilgiyi verebilmek için interneti kaynak olarak kullanmaya çalıştıkları görülmektedir.

Bulgulara göre karar aşamasında, katılımcıların hemen hepsinin interneti kullanmaya istekli oldukları ve imkânları geliştirilirse daha çok kullanmaya özen gösterecekleri anlaşılmaktadır.

Uygulama aşamasında elde edilen verilere göre görüşme yapılan öğretmenlerin interneti, derse hazırlık aşamasında etkin olarak kullandıkları görülmektedir. Bilgi edinmek, yapılmış iyi örnekleri araştırarak kendilerine uyarlamak gibi durumlarda ve mesleki bilgi eksikliklerini gidermek için, interneti derse hazırlık aşamasında kullandıkları görülmektedir. Ders aşamasında ise imkânlarla doğru orantılı olarak sınıf içerisinde bilinmeyen konulara açıklık getirmek ve ders kitaplarında yer almayan araştırma konularının öğrenilmesini sağlamak için anında dönüt alınabilecek bir BİT aracı olarak kullandıkları görülmektedir. Öğretmenler değerlendirme aşamasında, internet yoluyla elde ettikleri test vb. uygulamaları öğrencilere uyguladıkları ve interneti bu aşamada kullandıkları belirlenmiştir.

Onay aşamasında elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin internetin eğitim-öğretim sürecinde kullanılmasının çok faydalı olduğunu vurguladıkları, hız kazandırdığı dolayısıyla zamandan tasarruf sağladığını belirttikleri için benimsemiş oldukları söylenebilir. Başkalarına da internetin kullanımını mutlaka tavsiye eder duruma geldikleri “*kesinlikle*” gibi ifadeleri kullanmalarından anlaşılmaktadır. Araştırma bulgularına göre internetin öğretmenler arasında yayılımını tamamlamış, ancak süreçte yaşanan sıkıntılar sebebiyle sürece tam olarak entegre olabilmemiş bir BİT aracı olmadığı söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre Elektronik Posta'nın ne olduğu hangi amaçla kullanılabilceği öğretmenler tarafından bilinmektedir. Öğretmenler tarafından Elektronik Postanın kişisel işlerde en fazla kullanıldığı, öğretimsel işlerde nasıl kullanılabilceğini bilmedikleri fakat tahminlerde bulunabildikleri görülmektedir. Aynı zamanda bazı öğretmenlerin ise Elektronik Postanın eğitim-öğretim sürecinde kullanılmasının uygun olmayacağı ve etkin olarak kullanılamayacağını belirttikleri dikkati çekmektedir. Araştırma bulgularına göre öğretmenler Elektronik Postayla ilgili olarak bilgi basamağında bulunmaktadırlar. Elektronik Posta öğretmenler arasında yayılımını tamamlamadığı söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre Forum / Blog yapılarından Forum yapısının ne olduğu öğretmenler tarafından bilindiği söylenebilir. Fakat Blog yapısını, güncel hayatta kullanmış olmalarına rağmen isminin Blog olduğunu bilmedikleri belirlenmiştir. Forum yapısının öğretmenler tarafından paylaşım alanları olarak bilindiği ve eğitim-öğretim sürecinde kullanımı hiç görülmemiş bir BİT aracı olduğu belirlenmiştir. Bilgi aşamasında öğretmenlerin forum yapısını bildikleri görülmektedir. Fakat ikna basamağında elde edilen verilere göre eğitim-öğretim sürecinde sadece derse hazırlık aşamasında bilgi ve belge toplamak için kullanılabilceğini ifade ettikleri, diğer aşamalarda nasıl kullanılabilceğini bilmedikleri belirlenmiştir. Forum / Blog yapıları öğretmenler arasında yayılımını tamamlamamış olduğu aynı zamanda eğitim-öğretim sürecine de entegre olmadığı belirlenmiştir.

BÖLÜM VI

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Araştırma bulgularına göre görüşme yapılan öğretmenlerden 13 tanesi kadrolu olarak görev yapmakta iken bir tanesi merkez ilköğretim okuluna görevlendirilmiş olan ücretli öğretmendir.

Katılımcıların kıdem yılları, merkezde görev yapmakta olduklarından değişkenlik göstermekle birlikte, teknolojinin ülkemizde yayılım sürecinin başlarına denk gelen yıllarda yükseköğrenim gördükleri, dolayısıyla teknolojik gelişmelere ayak uydurmakta zorlandıkları görülmektedir.

Görüşme yapılan katılımcılar çeşitli hizmet içi eğitimlere katılmışlar ancak bu hizmet içi eğitimlerin yetersizliğinden, hizmet içi eğitimleri veren kişilerin alanında uzman ve donanımlı olmadıklarından şikâyetçi oldukları görülmektedir. Katılımcıların, katıldıkları bu hizmet içi eğitimlerin, BİT araçlarını eğitim-öğretim sürecinde etkin olarak kullanımları üzerinde olumlu etkisinin az olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre BİT araçlarının eğitim-öğretim sürecinde etkin kullanılamamasının en önemli nedenlerinden bir tanesinin okulun bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik düzeyi olduğu görülmektedir. Okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi okul imkânları ile doğru orantılı olduğu için okulun teknolojik araçlara sahip olma durumunu doğrudan etkilediği belirlenmiştir.

Araştırma bulgularına göre çalışma içerisinde sınırlandırılarak tanımlanmış olan BİT araçlarından;

Bilgisayarın görüşme yapılan katılımcılar arasında yayılımını tamamlamış olduğu belirlenmiştir. Ancak bilgisayarın eğitim-öğretim sürecine tam olarak entegre edildiği söylenemez.

Ofis programları katılımcılar tarafından benimsenmiş ve başkalarına da tavsiye edilir duruma gelmiştir. Bu yüzden ofis programlarının, öğretmenler arasında

yayılımını tamamlamış fakat sürece entegrasyonu konusunda sıkıntılar olduğu söylenebilir.

İnternet katılımcılar arasında yayılımını tamamlamış bir BİT aracı olmasına rağmen ders sürecinde etkin kullanılmadığından sürece entegre olması konusunda zamana ihtiyacı olduğu söylenebilir. Araştırma verilerine göre internet derse hazırlık aşamasında kaynak olarak kullanıldığı söylenebilir.

Elektronik posta ve Forum / Blog yapıları katılımcılar arasında yayılımını tamamlayamamış ve bilgi basamağında kalmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre öğretmenlerin bu BİT araçlarını tanıdıkları, kişisel işlerde kullandıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların bu BİT araçlarını eğitim-öğretim sürecinde kullanmadıkları belirlenmiş fakat kendilerine bu konuda etkin bir hizmet içi eğitim düzenlendiğinde ve okul imkânları iyileştirildiğinde kullanmak konusunda çaba sarf edecekleri belirlenmiştir.

6.2. Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen verilerden yola çıkılarak araştırmacılara, program geliştiricilere ve eğitim yöneticilerine aşağıdaki maddeler halinde sıralanmış öneriler yapılabilir.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Öğretmen eğitiminde fakültelerde uygulanan Bilgi teknolojileri ve eğitim derslerinin müfredatları geliştirilerek temel kullanım eğitiminden öteye uygulama ağırlıklı olması için çalışma yapılabilir.
- Uygulanan hizmet içi eğitimlerin içerikleri yeniden düzenlenebilir ve temel kullanım eğitimleri yerine BİT araçlarının eğitim – öğretim sürecine entegrasyonunu destekler nitelikte uygulamalı olması için çalışma yapılabilir.
- Okullarda kullanılan BİT araçlarının etkin olarak işe koşulabilmesi için sorunları tanımlayabilecek ve anında sorun çözümü gerçekleştirebilecek teknik personel istihdamı gerçekleştirilmesi konusunda çalışma yapılabilir.

Araştırmaya Yönelik Öneriler

- Araştırmada BİT araçları sınırlandırılarak kullanılmıştır ve BİT araçları farklı olarak ele alınarak veya genişletilerek yeni araştırmalar yapılabilir.
- BİT' in eğitim-öğretim sürecine entegrasyonu ile ilgili bu çalışmada sadece İlköğretim birinci kademede görev yapmakta olan Sınıf Öğretmenleri ile çalışılmıştır. Diğer kademelerdeki diğer branş öğretmenleri ile bu çalışma gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Aduwa-Ogiegbaen, S. E., & Iyamu, E. O. S. (2005). Using Information and Communication Technology in Secondary Schools in Nigeria: Problems and Prospects. *Educational Technology & Society*, 8 (1), 104-112.
- Akbulut, Y. (2008). *Öğretmen Adaylarının Bakış Açısıyla Eğitim Fakültelerinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri Göstergelerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Akkoyunlu, B. (1995). Bilgi Teknolojilerinin Okullarda Kullanımı ve Öğretmenlerin Rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 105-109.
- Akpınar, Y. (2003). Öğretmenlerin Yeni Bilgi Teknolojileri Kullanımında Yükseköğretimin Etkisi: İstanbul Okulları Örneği. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2, 2, 11.
- Alev, N. Ve Yiğit, N. (2009). Öğretim Elemanlarının Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Öğretmen Eğitim Programlarına Uyarlamasında İlgi-Endişe ve Benimseme Seviyeleri. *Çukurova Üniversitesi. Eğitim Fak. Dergisi* 37 82-91
- Alkan, C. (2005). *Eğitim Teknolojisi* (8. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık Ertem Matbaası.
- Almekhlafi, A. G., & Almeqdadi, F. A. (2010). Teachers' Perceptions of Technology Integration in the United Arab Emirates School Classrooms. *Educational Technology & Society*, 13 (1), 165-175.
- Aşkar, P. Usluel, Y.K. (2002a). Öğretmenler ve bilgisayar kullanmaya ilişkin karar sürecinde buldukları aşamalar, Qafqaz Üniversitesi.
- Aşkar, P. Ve Usluel, Y.K. (2002b). Teknolojinin Yayılım Sürecinde Öğretmenlerin Bilgisayarın Özelliklerine İlişkin Algıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 14-20.
- Aşkar, P. Ve Usluel, Y.K. (2003). Bilgisayarların Benimsenme Hızına İlişkin Boylamsal Bir Çalışma: Üç Okulun Karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 15-25.
- Aşkar, P. Ve Olkun, S. (2005). The use of ICT in Schools based on PISA 2003 data. *Journal of Educational Research*, 19, 15-34.

- Aşkar, P., Usluel, Y.K., Mumcu, F. (2006), “Logistic Regression Modeling for Predicting Task-Related ICT Use in Teaching”, *Education Technology and Society*,9(2), 141-151 .
- Bacanak, A., Karamustafaoğlu, O., Köse, S. (2003). Yeni Bir Bakış: Eğitimde Teknoloji Okuryazarlığı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fak. Dergisi*, 2, 14
- Bal-A., P. (2008). Yeni İlköğretim Matematik Öğretim Programının Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 1, s.53-68.
- Becker, H. J. (2001). How Are Teachers Using Computers in Instruction. Paper presented at the 2001 Meetings of the American Educational Research Association, University of California-Irvine. [http://www.crito.uci.edu/tlc / findings / conferences – pdf / how _ are _ teachers _ using .pdf](http://www.crito.uci.edu/tlc/findings/conferences-pdf/how_are_teachers_using.pdf) adresinden 17.03.2010 tarihinde indirilmiştir.
- Çakır, R. ve Yıldırım, S. (2009). What Do Computer Teachers Think About the Factors Affecting Technology Integration in Schools?. *Elementary Education Online*, 8(3), 952-964.
- Çakıroğlu, Ü., Güven, B. Ve Akkan, Y. (2008). Matematik Öğretmenlerinin Bilgisayar Kullanımına Yönelik İnançlarının İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 38-52.
- Çavaş, B., Cavas, P., Karaoğlu, B., Kışla, T. (2009). A STUDY ON Science Teachers' Attitudes Toward Information And Communication Technologies In Education. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*. 8,2.
- Çekbaş, Y., Yakar, H., Yıldırım, B. Ve Savran, A. (2003). Bilgisayar Destekli Eğitimin Öğrenciler Üzerine Etkisi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2, 4, 11.
- Çelik, C. ve Kahyaoğlu, M. (2007). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Teknolojiye Yönelik Tutumlarının Kümeleme Analizi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(4), 571-586.
- Cetin, O., Cakiroglu, M., Bayılmış, C., Ekiz, H. (2004). Teknolojik Gelişme İçin Eğitimin Önemi ve İnternet Destekli Öğretimin Eğitimdeki Yeri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3, 3, 17.
- Chen, C-H.(2008). Why Do Teachers Not Practice What They Believe Regarding Technology Integration?. *The Journal of Educational Research*. Vol. 102, 1.

- Creswell, J.W. (2007). *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing Among Five Approaches*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Cüre, F. Ve Özdenler, N. (2008). Öğretmenlerin Bilgi Ve İletişim Teknolojileri (Bit) Uygulama Başarıları Ve Bit'e Yönelik Tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 41-53.
- Davis, N. (2003). Technology in Teacher Education in the USA: What Makes For Sustainable Good Practice. *Technology, Pedagogy and Education*, 12, 59-73.
- Demir, K. (2006). Rogers'ın Yeniliğin Yayılması Teorisi ve İnternette Ders Kaydı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 47, 367-392
- Demiraslan, Y. Ve Usluel, Y.K. (2005). Bilgi Ve İletişim Teknolojilerinin Öğrenme Öğretme Sürecine Entegrasyonunda Öğretmenlerin Durumu. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4, 3, 15.
- Demiraslan, Y. Ve Usluel, Y.K. (2006). Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Eğitim-öğretim Sürecine Entegrasyonunun Etkinlik Kuramı'na Göre İncelenmesi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 23, 38-49.
- Dursun, F. (2006). Öğretim Sürecinde Araç Kullanımı. *İlköğretmen Dergisi*, 1, 8-9.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdamar, G. ve Demirel, M. (2008). Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımının Duyuşsal ve Bilişsel Öğrenme Ürünlerine Etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 629-661
- Erdem, M. ve Akkoyunlu, B. (2002). Www Üzerinden Bilgiye Erişim Konusunda Sahip Olunan Bilgi Düzeyi ve Bu Konuda Hissedilen Bilgi İhtiyacı Üzerine Bir Çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 95-103.
- Fer, S. ve Cırık, İ. (2007). *Yapılandırmacı öğrenme: Kuramdan uygulamaya*. İstanbul: Morpa yayınları.
- Fidan-Kurtdede, N. (2008). İlköğretimde Araç Gereç Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 1 (1), 48-61.
- Gahtani, S. (2003). Computer technology adoption in Saudi Arabia: correlates of perceived innovation attributes, *Information Technology for Development*, 10, 57-69.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik Analizi: Kuramsal ve Pratik Bilgiler*. Ankara: Siyasal Kitabevi

- Göktaş, Y., Yıldırım, Z., Yıldırım, S. (2008). Bilişim Teknolojilerinin İlköğretim ve Ortaöğretim İle Bütünleştirilmesindeki Anahtarlar: Öğretmenlerin Algıları Ve Kullanımları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 127-139.
- Güven, S.(2008). Sınıf Öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Ders Programlarının Uygulanmasına İlişkin Görüşleri. *Milli Eğitim*, 177, 224-236.
- Haşlamam, T., Kuşkaya-Mumcu, F. Ve Usluel, Y.K. (2007). Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Eğitim-öğretim Süreçleriyle Bütünleştirilmesine Yönelik Bir Ders Planı Örneği. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 32(146), 54-63.
- Haydn, T., & Barton, R. (2008). 'First do no harm': Factors influencing teachers' ability and willingness to use ICT in their subject teaching. *Computers and Education*, 51(1), 439-447.
- Helvacı, A. (2008). Okul Yöneticilerinin Teknolojiye Karşı Tutumlarının İncelenmesi (Uşak İli Örneği). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*,41, 1, 115-133.
- Herzig, R. G. M. (2004). Technology And Its Impact In The Classroom. *Computers & Education*, 42(2), 111-131.
- Isleem, M. (2003). *Relationships of selected factors and the level Of computer use for instructional purposes By technology education teachers in ohio public schools: A statewide survey*. Degree of Doctor of Philosophy in the Graduate School of The Ohio State University
- ISTE(2008), The National Educational Technology Standards, http://www.iste.org/Content/NavigationMenu/NETS/ForTeachers/2008Standards/NETS_T_Standards_Final.pdf. adresinden 19.1.2010 tarihinde alınmıştır.
- İşman, A. (2002). Sakarya İli Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojileri Yönündeki Yeterlilikleri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology* , 1, 1, 10.
- İşman, A. (2003). Technology. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2,1,5.
- İşman, A. (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme(2.b)*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Jody S. B., Jerrel C., C.. (2005). The Technology Integration Assessment Instrument: Understanding Planned Use of Technology by Classroom Teachers. *Computers in the Schools*.22, 3-4.

- Karal, H. ve Berigel, M. (2006). Eğitim Fakültelerinin Öğretmenlerin Teknolojiyi Eğitimde Etkin Olarak Kullanabilme Yeterlilikleri Üzerine Etkileri ve Çözüm Önerileri. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(32), 60-66.
- Karaman, K. Ve Kurfalı, H.(2008). Sınıf Öğretmenlerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Öğretim Amaçlı Kullanım Düzeyleri. *AKU, Eğitim Fakültesi E-Dergisi, Kuramsal Eğitimbilim*, 1 (2), 43-56.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (17. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, Ş. (2004). Eğitimde Yeni İletişim Teknolojileri: İnternet ve Sanal Yüksek Eğitim. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3,4, 6.
- Kayıkçı, K. ve Sabancı, A. (2009). Yeni İlköğretim Programının Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim*, 181, 240-252.
- Kelly, R. M., & Jones, L., L. (2007). Exploring how different features of animations of sodium chloride dissolution affect students' explanations. *Journal of Science Education Technology*, 16, 413-429.
- Kılıçer, K. (2008). Teknolojik Yeniliklerin Yayılmasını ve Benimsenmesini Arttıran Etmenler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 2, 209-222.
- Koca, M. (2006). *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kabul ve Kullanımı Birleştirilmiş Modelinin Değişkenlerine Göre Öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanmalarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Koca, M. Ve Usluel, Y.K. (2007). Öğretmenlerin Bilgi Ve İletişim Teknolojilerini Kabul ve Kullanım Niyetleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 6 (11), 3-18.
- Kozma, R. B. (1991) Learning with media. *Review of Educational Research*, 61(2), 179-211.
- Lortoğlu, A. (2008). *Sınıf Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Öğretim Programı Kapsamında, Eğitim Teknolojisi Uygulamalarında Karşılaştıkları Güçlükler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Majanja, M. ve Kiplang, J. (2005). The diffusion of innovations theory as a theoretical framework in library and information science research . *SA jnl Libs & Info Sci*, 7 , 3.

- MEB (2006). Öğretmen Yeterlikleri Kitabı. www.meb.gov.tr adresinden 12.11.2009 tarihinde alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı EĞİTEK (2010). Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü ,<http://www.egitek.meb.gov.tr> adresinden 02.04.2010 tarihinde alınmıştır.
- Mumcu, K.F. (2004). *Mesleki ve teknik okullarda bilişim teknolojilerinin yayılımında algılanan özelliklere ve engellere ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Orhan, F. Ve Akkoyunlu, B. (2003). Eğitici Bilgisayar Formatör (Master) Öğretmenlerin Profilleri ve Uygulamada Karşılaştıkları Güçlüklere İlişkin Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 90-100.
- Öztok, M. (2007). *Avrupa Birliği Eğitim Faaliyetlerinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri Açısından Türk Öğretim Programındaki Bilgisayar Dersinin Yeterliliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Rogers, M. E. (2003), *Diffusion of innovations*(5th ed.), New York: The Free Press
- Rogers, M. E. (1995), *Diffusion of innovations*(4th ed.), New York: The Free Press
- Selwyn, N. (2003). Exploring patterns of computer use in schools. *Welsh Journal of Education*, 12(1), 75–97.
- Şahin, İ. (2006). Detailed Review Of Rogers' Diffusion Of Innovations Theory And Educational Technology-Related Studies Based On Rogers' Theory. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 5, 2.
- TDK (2010), www.tdk.gov.tr adresinden 07.02.2010 tarihinde indirilmiştir.
- Tondeur, J., van Keer, H., van Braak, J. And Valcke M. (2008). ICT integration in the classroom: Challenging the potential of a school policy. *Computers & Education*, 51, 212–223.
- Tor, H. ve Erden, O. (2004). İlköğretim Öğrencilerinin Bilgi Teknolojilerinden Yararlanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3, 1, 16.
- Tutor2u (2010). http://tutor2u.net/business/ict/intro_what_is_ict.htm adresinden 02.04.2010 tarihinde alınmıştır.

- Usluel, Y. K. ve Aşkar, P. (2002a). İlköğretim öğretmenlerinin İnternet ve e-posta kullanımları. Presented at *V. Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, Elektronik yayın- <http://www.fedu.metu.edu.tr/ufmek-5>, ODTÜ, Ankara, Türkiye.
- Usluel, Y. K. ve Aşkar, P. (2002b). Öğretmenler ve bilgisayar kullanımı, *Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Bildiriler Kitabı*, 169-180, ODTÜ, Ankara, Türkiye.
- Usluel, Y.K. ve Aşkar, P. (2003). Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanımıyla İlgili Karar Süreci Aşamaları: İki Yıldaki Değişim. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 119-128.
- Usluel, Y.K., Mumcu-Kuşkaya, F. Ve Demiraslan, Y. (2007). Öğrenme-Öğretme Sürecinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri: Öğretmenlerin Entegrasyon Süreci ve Engelleriyle İlgili Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 164-178.
- Usluel, Y.K. Ve Aşkar, P. (2006). Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Okullarda Yayılımı. 05.04.2009 tarihinde http://www.ebit.hacettepe.edu.tr/dersnotu/diffusion_of_innovation.pdf adresinden alınmıştır.
- Uşun, S. (2000). *Dünyada ve Türkiye’de Bilgisayar Destekli Öğretim*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Uşun, S. (2003). Eğitim Ve Öğretimde Bilgisayarların Yararları Ve Bilgisayarlardan Yararlanmada Önemli Rol Oynayan Etkenlere İlişkin Öğrenci Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 11, 367-378.
- Wikipedia (2010). http://en.wikipedia.org/wiki/Classmate_PC adresinden 04.05.2010 tarihinden alınmıştır.
- Wikipedia (2010). http://en.wikipedia.org/wiki/Information_and_communication_Technologies adresinden 02.04.2010 tarihinde alınmıştır
- Wikipedia (2010). <http://tr.wikipedia.org/wiki/Technology> adresinden 02.04.2010 tarihinde alınmıştır.
- Wang, Q., ve Woo, H. L. (2007). Systematic Planning for ICT Integration in Topic Learning. *Educational Technology & Society*, 10 (1), 148-156.
- Yıldırım, A. Ve Şimşek, A. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (5.Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, M. (2007). Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Teknoloji Eğitimi. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27 (1), 155-167.

Zhao, Y. (2007). Social Studies Teachers' Perspectives of Technology Integration.
Jl. Of Technology and Teacher Education 15(3), 311-333.

EKLER**EK.1 ARAŞTIRMA İZİNİ**

T.C.
UŞAK VALİLİĞİ
MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

13.05.10+1 6563

SAYI : B.08.4.MEM.4.64.00.09/019-
KONU : Araştırma İzni

MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ'NE

İLGİ : a)13/04/2004 tarih ve B.08.0.APK.0.03.02/1198 sayılı Genelge (2004/32)
b) 05/03/2007 tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.00-320/1143 sayılı Yönerge
c)06/01/2010 tarih ve B.08.4.MEM.4.64.00.09-500/00245 sayılı Olur.

Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının ilgi (b)yazılarına istinaden İlimiz Merkez ve İlçelerinde yapılacak olan tez ,anket ve araştırma çalışmaları sadece bir ili kapsıyorsa bulunduğu İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından izin verilmesi gerektiğinden İlgi (c) olurumuzla Araştırma Destek Koordinatörü ve Araştırma Değerlendirme Komisyonu kurulmuştur.

Aşağıdaki adı , soyadı ve unvanı yazılı kişilerin İlimiz Merkez İlçelerde tez ,anket ve araştırma çalışmaları ile ilgili komisyon tarafından gerekli inceleme yapılmış olup yapılan inceleme sonucunda tez ,anket ve araştırma çalışmaları Komisyonumuz tarafından uygun görülmüştür.

Makamlarımızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ve teklif ederim.

Özkan MENLİCAN
Millî Eğitim Şube Müdürü

OLUR
13/05/2010

Kemalettin ÖZKAN
Millî Eğitim Müdürü V.

Adı -Soyadı :
Mesut IŞIKLI

Unvanı :
Yüksek Lisans Öğrencisi

Millî Eğitim Müdürlüğü
UŞAK

Tel : 0 276 223 40 54
Faks : 0 276 227 39 35

E-posta : tasimali64@meb.gov.tr
int.adres : <http://usak.meb.gov.tr>

DANISMA
444 0 632
H A T T I

EĞİTİM
%100
DESTEK

T.C.
UŞAK VALİLİĞİ
MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.08.4.MEM.4.64.00.09/019-
KONU : Mesut IŞIKLI 'nın
Araştırma İzni

14.05.10*1 6631

UŞAK ÜNİVERSİTESİ
(Sosyal Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne)

İLGİ : a) 10/01/2008 tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.311-16 /92 sayılı yazısı.

b)06/05/2010 tarih ve B.30.2.UŞK.0.41.00.00-605-01/169 sayılı yazımız.

Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının ilgi (a) yazılarında istinaden İlimiz Merkez ve İlçelerde yapılacak olan tez, anket ve araştırma çalışmaları sadece bir İli kapsıyorsa bulunduğu İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından gerekli izini verilmesi gerekmektedir denildiğinden Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığına ilgi (b) yazımız ile baş vurduğunuz Rektörlüğünüzdeki Yüksek Lisans Öğrencisi Mesut IŞIKLI ile ilgili tez anket ve araştırma ile ilgili formları Müdürlüğümüze gönderilmiştir.

Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının ilgi (a) yazılarında istinaden Rektörlüğünüzdeki İlköğretim Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Mesut IŞIKLI "Sınıf Öğretmenlerinin Bit'ini (Bilgi ve İletişim Teknolojileri)Kullanım Düzeylerinin Yeniliğin Yayılımı Kuramına Göre İncelenmesi " Konulu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılacak anketin formlarının Müdürlüğümüz Araştırma Destek Koordinatörü ve Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından inceleme yapılarak İlimizde bulunan İlköğretim okullarında anket çalışması ile ilgili komisyonumuz tarafından uygun görülmüştür.

İlimizde bulunan İlköğretim Okullarında anket uygulaması ile ilgili anket formları yazımız ekinde gönderilmiş olup, ilgi (b) Yönergenin 5. maddesi (o) bendi uyarınca taahhütname ve araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğini CD ' kayıtlı olarak müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

EKLER :
EK-1 : Onay (1 sayfa)
EK-2 : Anket Formu (7 sayfa)

Mustafa YILDIZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

*ay
ilgili tebliği*

UŞAK ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ GELEN KAYIT KİTİ	
TARİH :	26.05.2010
Kayıt No :	1136
Dosya No :	605-01 Ekl 2

Millî Eğitim Müdürlüğü
UŞAK

Tel : 0 276 223 40 54
Faks : 0 276 227 39 35

E-posta : tasimali64@meb.gov.tr
int.adres : <http://usak.meb.gov.tr>

DANIŞMA
444 0 632
H A T T I

EĞİTİM
%100
DESTEK

EK.2 ÖLÇME ARACI
BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN EĞİTİM-ÖĞRETİM
SÜRECİNE ENTEGRASYONUNUN “ YENİLİĞİN YAYILIMI KURAMI
TEMELİNDE ” SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BULUNDUKLARI
AŞAMALAR GÖRÜŞME FORMU

Merhaba ben Mesut IŞIKLI, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Sınıf Öğretmenliği alanında yüksek lisans yapıyorum. Yürüttüğüm tez çalışması kapsamında ilköğretim okulları birinci kademede görev yapan sınıf öğretmenleri ile bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımı ile ilgili görüşme yapıyorum.

Bu görüşmede amacım eğitim-öğretim sürecinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılıp kullanılmadığını öğrenmek, sınıf öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini eğitim-öğretim sürecinde kullanımında yeniliğin yayılımı kuramına göre buldukları aşamaların belirlenmesidir. Bu nedenle size eğitim-öğretim sürecinde kullanılan bilgi ve iletişim teknolojisi araçları ve bunların eğitim-öğretim sürecinde kullanımıyla ilgili sorular soracağım.

- Görüşmemizde konuşulanlar tamamen gizli olup, araştırma sonuçlarını yazarken kişisel bilgileriniz tez çalışmasında kesinlikle yer almayacaktır.
- Soracak olduğum soruların doğru ya da yanlış yanıtları yoktur bunun için cevaplarınızı verirken tereddüt yaşamamanız ve rahat olmanızı rica ediyorum.
- Görüşmemizin sesli olarak kaydedilmesinin sizin açınızdan bir sakıncası var mı?
- Görüşme sonrasında çalışmada yer almasını istemediğiniz bilgilerin kayıtlardan çıkarılmasını talep edebilirsiniz.
- Görüşmemizle ilgili sormak istediğiniz herhangi bir sorunuz var mı?
- Görüşmeye devam etmek istiyor musunuz?
- Görüşmemizin 30 dakika süreceğini tahmin ediyorum, izninizle görüşmeye başlamak istiyorum.

Görüşlerinizi benimle paylaşarak tez çalışmama yardımcı olduğunuz ve bilimsel bir çalışmaya katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederim.

1.BÖLÜM

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

- Yaşınız
- Mezun Olduğunuz Okul (Türü)
- Mezuniyet yılınız
- Kıdem Yılınız
- Bilgi ve İletişim Teknolojileri alanında hizmet içi eğitim aldınız mı?

2.BÖLÜM

BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN EĞİTİM-ÖĞRETİM SÜRECİNE ENTEGRASYONUNUN “ YENİLİĞİN YAYILIMI KURAMI TEMELİNDE ” SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BULUNDUKLARI AŞAMALAR GÖRÜŞME SORULARI

1. BİLGİSAYAR

▪ **Bilgi**

- Bilgisayar sizin için ne anlam ifade ediyor?
- Bilgisayarın hangi donanımlardan oluştuğunu biliyor musunuz?
- Bilgisayarın çalışma prensibini biliyor musunuz?
- Bilgisayarla ilk defa ne zaman karşılaştınız?
- Bilgisayar ile neler yapabileceğinizi biliyor musunuz?

▪ **İkna**

- Bilgisayarı eğitim-öğretim sürecinde kullanmanın fayda sağlayacağını düşünüyor musunuz?
- Bilgisayarı eğitim-öğretim sürecinde kullanmanın faydalı olduğunu düşünmenizin sebepleri nelerdir?
- Bilgisayarı eğitim-öğretim sürecinde kullanmak size ne tür kolaylıklar sağlayacağını düşünüyorsunuz?

▪ **Karar**

- Bilgisayarı eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanmayı düşünüyor musunuz?
- Bilgisayarı eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanmayı düşünmenizi

sağlayan sebepler nelerdir?

- Bilgisayar'ı eğitim-öğretim sürecinde daha etkin kullanabilmek için nasıl bir eğitime ihtiyacınız olacağını düşünüyorsunuz?

▪ **Uygulama**

- Bilgisayarı eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanıyor musunuz?
- Bilgisayarı eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanım sıklığınız nedir?
- Bilgisayarı eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanırken hangi programlardan yararlanıyorsunuz?

▪ **Onay**

- Meslek hayatınızın devamında eğitim-öğretim faaliyetlerinizde bilgisayar kullanmaya devam edecek misiniz?
- Bilgisayarın eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımını başka kişilere de tavsiye eder misiniz /ediyor musunuz?

2. **OFİS PROGRAMLARI**

▪ **Bilgi**

- Ofis programlarının neler olduğunu biliyor musunuz?
- Ofis programları ile ilk defa ne zaman karşılaştınız?
- Ofis programlarının eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımını hiç gördünüz mü?

▪ **İkna**

- Ofis programlarının eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımının faydalı olabileceğini düşünüyor musunuz?
- Ofis programlarının eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımının faydalı olabileceğini düşünmenizin nedenleri nelerdir?
- Ofis programları kullanımının eğitim-öğretim sürecini kolaylaştıracağını düşünüyor musunuz?

▪ **Karar**

- Ofis programlarını eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanmayı düşünüyor musunuz?
- Ofis programlarını eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanmaya karar vermenizde etkili olan nedenler nelerdir?
- Ofis programlarını daha etkin kullanabilmek için araştırma yapıyor musunuz?

- **Uygulama**

- Ofis programlarını eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanıyor musunuz?
- Ofis programlarını eğitim-öğretim faaliyetlerinizde hangi sıklıkta kullanıyorsunuz?
- Ofis programlarını eğitim-öğretim faaliyetlerinizde hangi amaçla kullanıyorsunuz?

- **Onay**

- Ofis programlarını eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanmaya devam etmeyi düşünüyor musunuz?
- Ofis programlarının eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımını başka kişilere de tavsiye eder misiniz /ediyor musunuz?

3. WORLD WIDE WEB (İNTERNET)

- **Bilgi**

- İnternetin sizin için ne anlam ifade ediyor?
- İnternet ile ilk defa ne zaman tanıştınız?
- İnternetin eğitim-öğretim faaliyetlerinde nasıl kullanıldığını daha önce hiç gördünüz mü?

- **İkna**

- İnternet'in eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımının faydalı olabileceğini düşünüyor musunuz?
- İnternet' in eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımının faydalı olabileceğini düşünmenizin nedenleri nelerdir?
- İnternet'in kullanımının eğitim-öğretim sürecini kolaylaştıracağını düşünüyor musunuz?

- **Karar**

- İnternet' i eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanmayı düşünüyor musunuz?
- İnternet' i eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanmaya karar vermenizde etkili olan nedenler nelerdir?
- İnternet' i daha etkin kullanabilmek için araştırma yapıyor musunuz?

- **Uygulama**

- İnternet' i eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanıyor musunuz?
- İnternet' i eğitim-öğretim faaliyetlerinizde hangi sıklıkta kullanıyorsunuz?
- İnternet' i eğitim-öğretim faaliyetlerinizde hangi amaçla kullanıyorsunuz?

- **Onay**

- İnternet' i eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanmaya devam etmeyi düşünüyor musunuz?
- İnternet' i eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımını başka kişilere de tavsiye eder misiniz /ediyor musunuz?

4. ELEKTRONİK POSTA (E-MAIL)

- **Bilgi**

- Elektronik posta (e-mail) sizin içine ne anlam ifade ediyor?
- Elektronik posta (e-mail) ile ilk defa ne zaman/nasıl karşılaştınız?
- Elektronik posta'nın (e-mail) eğitim-öğretim faaliyetlerinde nasıl kullanıldığını daha önce hiç gördünüz mü?

- **İkna**

- Elektronik posta'nın (e-mail) eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımının faydalı olabileceğini düşünüyor musunuz?
- Elektronik posta'nın (e-mail) eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımının faydalı olabileceğini düşünmenizin nedenleri nelerdir?
- Elektronik posta'nın (e-mail) kullanımının eğitim-öğretim sürecini kolaylaştıracağını düşünüyor musunuz?

- **Karar**

- Elektronik posta'yı eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanmayı düşünüyor musunuz?
- Elektronik posta'yı eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanmaya karar vermenizdeki etkili olan nedenler nelerdir?
- Elektronik posta'yı daha etkin kullanabilmek için araştırma yapıyor musunuz?

- **Uygulama**

- Elektronik posta'yı eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanıyor musunuz?
- Elektronik posta'yı eğitim-öğretim faaliyetlerinizde hangi sıklıkta kullanıyorsunuz?
- Elektronik posta'yı eğitim-öğretim faaliyetlerinizde hangi amaçla kullanıyorsunuz?

- **Onay**

- Elektronik posta'yı eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanmaya devam etmeyi düşünüyor musunuz?
- Elektronik posta'nın eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımını başka kişilere de tavsiye eder misiniz /ediyor musunuz?

5. FORUM / BLOG YAPILARI

▪ **Bilgi**

- Bu internet yazılımlarının ne olduğunu biliyor musunuz/duydunuz mu?
- Bu uygulamalar ile ilk olarak ne zaman/nasıl karşılaştınız?
- Bu uygulamaların eğitim-öğretim faaliyetlerinde nasıl kullanıldığını daha önce hiç gördünüz mü?

▪ **İkna**

- Bu uygulamaların eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımının faydalı olabileceğini düşünüyor musunuz?
- Bu uygulamaların eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımının faydalı olabileceğini düşünmenizin nedenleri nelerdir?
- Bu uygulamaların kullanımının eğitim-öğretim sürecini kolaylaştıracağını düşünüyor musunuz?

▪ **Karar**

- Bu uygulamaları eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanmayı düşünüyor musunuz?
- Bu uygulamaları eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanmaya karar vermenizde etkili olan nedenler nelerdir?
- Bu uygulamaları daha etkin kullanabilmek için araştırma yapıyor musunuz?

▪ **Uygulama**

- Bu uygulamaları eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanıyor musunuz?
- Bu uygulamaları eğitim-öğretim faaliyetlerinizde hangi sıklıkta kullanıyorsunuz?
- Bu uygulamaları eğitim-öğretim faaliyetlerinizde hangi amaçla kullanıyorsunuz?

▪ **Onay**

- Bu uygulamaları eğitim-öğretim faaliyetlerinizde kullanmaya devam etmeyi düşünüyor musunuz?
- Bu uygulamaların eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımını başka kişilere de tavsiye eder misiniz /ediyor musunuz?